

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ-
ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΜΑΡΙΝΑ ΚΟΥΡΤΕΣΗ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΙΟΥΛΙΟΣ 2019

UNIVERCITY OF PIREAUS
SCHOOL OF ECONOMIC, BUSINESS AND
INTERNATIONAL STUDIES
DEPARTMENT OF ECONOMIC SCIENCE
MASTER PROGRAM IN THE ECONOMIC AND
BUSINESS STRATEGY

ACCOUNTING STANDARDS AND AUDITS -
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND GREEK
PERSPECTIVES

KOURTESI MARINA

Master Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Economic and Business Strategy

Piraeus, Greece July 2019

Αφιέρωση

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία είναι αφιερωμένη στην οικογένεια μου και ιδιαίτερα στην αδελφή μου Ελένη, που με υποστηρίζει και καθοδηγεί ακούραστα σε κάθε βήμα της ζωής μου.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήθω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου κ. Ιωάννα Κοκορέ για την εμπιστοσύνη, την υπομονή και τις συμβουλές της, τόσο για την επαγγελματική όσο και για την ακαδημαϊκή μου σταδιοδρομία, τον καθηγητή μου κ. Χρήστο Αγιακλόγλου για τη συνεχή του υποστήριξη καθόλη τη διάρκεια των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών μου και τον καθηγητή μου κ. Άγγελο Κανά για την πολύτιμη καθοδήγηση και την ανεξάντλητη υπομονή του κατά τη διάρκεια συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ- ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Σημαντικοί Όροι: Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, Εσωτερικός Έλεγχος, IFRS, GAAP

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία ανασκοπεί τα ισχύοντα πρότυπα λογιστικής απεικόνισης, σε σχέση με τους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελέγχους και τα φαινόμενα χρηματοοικονομικής απάτης. Συγκεκριμένα, εξετάζει το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο των ελληνικών λογιστικών προτύπων και των διεθνών λογιστικών προτύπων, τις σχέσεις μεταξύ τους και τα οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή τους στην Ελλάδα. Μελετά τους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελέγχους και τη σπουδαιότητά τους τόσο για τους ενδιαφερόμενους όσο και για τον κρατικό μηχανισμό. Τέλος ανασκοπεί μερικές από τις πιο γνωστές περιπτώσεις οικονομικών σκανδάλων παγκοσμίως, οι οποίες σχετίζονται με ελλιπή και μη αποτελεσματικό έλεγχο των οικονομικών τους καταστάσεων.

Η συνεχής επανεξέταση και ο έλεγχος για την καθολική εφαρμογή ενός κοινού συστήματος λογιστικής τυποποίησης είναι καίριας σημασίας, τόσο για το κράτος όσο και για τους επενδυτές. Η πρόσφατη ιστορία έχει αποδείξει ότι τα χρηματοοικονομικά σκάνδαλα είναι ικανά να αποσυντονίσουν το εκάστοτε κράτος και μερικές φορές ολόκληρη την παγκόσμια οικονομία, καθώς οδηγούν σε μεγάλες απομειώσεις της χρηματοοικονομικής αξίας επενδύσεων χαρτοφυλακίων και συνεπάγονται αποτελέσματα ντόμινο στον τραπεζικό τομέα και σε λοιπές επιχειρήσεις. Οι κυβερνήσεις και οι εποπτικοί φορείς οφείλουν να δημιουργούν ένα ασφαλές και έμπιστο δίκτυο πληροφόρησης, ώστε να είναι ενήμεροι για την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών.

ACCOUNTING STANDARDS AND AUDITS - INTERNATIONAL EXPERIENCE AND GREEK PERSPECTIVES

Keywords: International Accounting Standards, Greek Accounting Standards, Internal Auditing, IFRS, GAAP

Abstract

This diploma reviews current accounting standards in relation to internal and external audits and financial fraud phenomena. In particular, it examines the current legislative framework of Greek accounting standards and international accounting standards, the relationships between them and the benefits that arise from their application in Greece. It examines internal and external audits and their importance for both stakeholders and the state apparatus. Finally, we review some of the most well-known cases of financial scandals worldwide, which are related to inadequate and inefficient control of their financial statements.

Continuous review and control over the universal implementation of a common accounting standardization system is crucial for both the state and investors. Recent history has shown that financial scandals are capable of deconstructing the state and sometimes the entire world economy as it leads to large write-downs in the financial value of portfolio investment and results in domino effects in the banking sector and other businesses. Governments and supervisors need to create a secure and trusted information network to be aware of the implementation and effectiveness of procedures

Περιεχόμενα

Περίληψη	v
Κεφάλαιο 1 “Διεθνή Πρότυπα Λογιστικής Απεικόνισης”	i
1.1 Αναδρομή στην Ιστορία της Λογιστικής.....	i
1.2 Τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.....	iii
1.3 Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα	v
1.3.1 Κύρια Όργανα Κατάρτισης Διεθνών Λογιστικών Προτύπων	viii
1.3.2 Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων IASC.....	ix
1.3.3 Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB).....	ix
1.3.4 Η Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων (SAC).....	x
1.4 Πλεονεκτήματα εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.	x
1.5 Εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην Ευρώπη.	xi
1.6 Εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στις Η.Π.Α.....	xi
1.7 Οι ομοιότητες και οι διαφορές μεταξύ IFRS και U.S. GAAP.....	xiv
1.7.1 Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων – ορολογία	xv
1.7.2 Αποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού – ακινήτων.....	xvi
1.7.3 Αποτίμηση των αποθεμάτων	xviii
1.7.4 Υπεραξία και άυλα περιουσιακά στοιχεία.....	xviii
1.7.5 Αλλαγές λογιστικών πρακτικών	xx
1.7.6. Ενοποίηση επιχειρήσεων.....	xxi
1.7.7 Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες	xxi
1.7.8 Έξοδα έρευνας και ανάπτυξης.....	xxi
1.7.9 Κεφαλαιοποίηση του κόστους δανεισμού.....	xxii
1.7.10 Καταστάσεις ταμειακών ροών.....	xxii
1.8 Συμπεράσματα.....	xxiii

Κεφάλαιο 2 “Επιδράσεις της υιοθέτησης των Δ.Λ.Π. στην επιχειρηματική δραστηριότητα”	xxiii
2.1 Επιχειρηματική δραστηριότητα, Απάτη, Έλεγχος	xxiv
2.1.1 Απάτες απο παραποιημένες λογιστικές καταστάσεις.....	xxvi
2.1.2 Απάτες από κατάχρηση στοιχείων των ισολογισμών.....	xxvii
2.2 Απάτες των δεικτών	xxvii
2.3 Ο ρόλος των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην επιχειρηματική δραστηριότητα .	xxix
2.4 Οικονομικές Καταστάσεις – Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.....	xxx
2.5 Συμπεράσματα.....	xxxiii
Κεφάλαιο 3 - Ελεγκτική και Ελεγκτικά Πρότυπα.....	xxxv
3.1 Ελεγκτική	xxxv
3.1.1 Υπόχρεοι σε έλεγχο / Αμοιβή ελεγκτή	xxxix
3.1.2 Περιορισμοί Ορκωτών Λογιστών.....	xliv
3.2. Τα Ελεγκτικά Πρότυπα	xlvi
3.3. Εσωτερικός Έλεγχος	xlvi
3.4 Πλεονεκτήματα από την Χρήση του Εξωτερικού Ελεγκτή	l
3.5 Ομοιότητες Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου	li
3.6. Συμπεράσματα.....	liii
Κεφάλαιο 4 “Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα”	lv
4.1 Εισαγωγή.....	lv
4.2 Τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.....	lv
4.3 Βασικές αρχές του Ε.Γ.Λ.Σ.	lviii
4.4. Κυριότερες διαφορές μεταξύ ελληνικών λογιστικών προτύπων και διεθνών λογιστικών προτύπων	lix
4.5. Σύγκριση ΔΛΠ με ΕΛΠ για τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.	lxi
Κεφάλαιο 5 Case Studies και Διεθνή και Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα	lxii
5.1 Περίπτωση Enron	lxii

5.1.1 Η SEC και η έναρξη των ερευνών.....	lxv
5.2 Η περίπτωση της Parmalat	lxviii
5.2.1. Σύγκριση ανάμεσα στα case studies της Enron και της Parmalat	lxxi
5.2.2. Οι ορκωτοί λογιστές στην υπόθεση της «Parmalat».	lxxi
5.3 Η American International Group, Inc (AIG) (AIU Holdings, Inc).....	lxixiii
5.3.1. Η Pricewaterhouse Coopers στο σκάνδαλο της AIG	lxixviii
5.4 Lehman Brothers	lxxix
5.4.1 Ιστορική Αναδρομή της Lehman Brothers.....	lxxx
5.4.2 Πως έφτασε στην κατάρρευση	lxxxiv
5.5 Η περίπτωση της Ασπίς Πρόνοια (παράδειγμα μη ορθού ελέγχου Υπουργείου).....	lxxxvi
5.6 Η περίπτωση της WorldCom.....	lxxxix
5.7 Η περίπτωση της Blue Arrow.....	xc
5.7.1 Χρονοδιάγραμμα Blue Arrow	xcii
5.8 Το σκάνδαλο της Satyam	xciii
5.8.1 Οι ευθύνες των ελεγκτών στην υπόθεση της Satyam.....	xcvii
5.9 Η περίπτωση της Τράπεζας Κρήτης.....	xcviii
Συμπεράσματα	c
Βιβλιογραφία	civ
Ελληνική	civ
Ξένα	cvi

Εισαγωγή

Πριν το ξέσπασμα της κρίσης, η παγκόσμια οικονομία διένυσε μια μακρά περίοδο ανάπτυξης και σταθερότητας η οποία χαρακτηρίστηκε από χαμηλό πληθωρισμό και χαμηλά βραχυπρόθεσμα επιτόκια. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι ανεπτυγμένες οικονομίες έγιναν αποδέκτες σημαντικών κεφαλαίων, είτε με τη μορφή καταθέσεων είτε με τη μορφή επενδύσεων, από αναδυόμενες και πετρελαιοπαραγωγούς χώρες, οι οποίες αναζητούσαν κερδοφόρες και ασφαλείς επενδυτικές ευκαιρίες στο εξωτερικό. Η πληθώρα των νέων αυτών κεφαλαίων δημιούργησε την ανάγκη επένδυσής τους και οδήγησε τις τράπεζες των ανεπτυγμένων οικονομιών σε έναν έντονο ανταγωνισμό προσέλκυσης δανειοληπτών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η διαδικασία λήψης δανείου από επιχειρήσεις και ιδιώτες να γίνει πολύ εύκολη και τα επιτόκια των δανείων να υποχωρήσουν σε χαμηλά επίπεδα. Επακόλουθο αυτής της πιστωτικής επέκτασης στις ΗΠΑ ήταν και η σημαντική άνοδος των τιμών των κατοικιών, κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης των στεγαστικών δανείων. Στις αρχές του 2007 έκαναν την εμφάνισή τους τα πρώτα προβλήματα των στεγαστικών δανείων μειωμένης πιστοληπτικής ικανότητας και οι τιμές των κατοικιών άρχισαν να εμφανίζουν πτώση σε ορισμένες πολιτείες της Αμερικής. Η κρίση έφθασε στο αποκορύφωμά της τον Σεπτέμβριο του 2008 όταν κατέρρευσε η επενδυτική τράπεζα Lehman Brothers, δύο ακόμη αμερικανικές επενδυτικές τράπεζες, η Bear Sterns και η Merrill Lynch, έφθασαν στα όρια της χρεοκοπίας και διασώθηκαν την τελευταία στιγμή μέσω εξαγοράς από τη JP Morgan και τη Bank of America, αντίστοιχα, ενώ ο ασφαλιστικός κολοσσός AIG διασώθηκε χάρη στην παρέμβαση της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ.

Όμως και στην Ευρώπη είχαμε «παράλιγο» χρεοκοπίες, όπως για παράδειγμα η Royal Bank of Scotland και η HBOS στη Μεγάλη Βρετανία. Οι χρεοκοπίες αυτές οδήγησαν σε μια κρίση εμπιστοσύνης μεταξύ των τραπεζών με αποτέλεσμα να σταματήσει ο δανεισμός στη διατραπεζική αγορά, ενώ η αβεβαιότητα για την πραγματική οικονομία μείωσε κατακόρυφα τον δανεισμό προς τις επιχειρήσεις.

Κεφάλαιο 1 ‘Διεθνή Πρότυπα Λογιστικής Απεικόνισης’

1.1 Αναδρομή στην Ιστορία της Λογιστικής

Η λογιστική είναι η επιστήμη της οποίας το τελικό προϊόν είναι η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων όπως προκύπτουν από την επεξεργασία των δεδομένων κάθε είδους συναλλαγής που έχει προβεί η οικονομική μονάδα σε δεδομένο χρονικό διάστημα. Στην Ελλάδα, οι πρώτες προσπάθειες για την δημιουργία ενός συστήματος κοινού λογιστικού χειρισμού έγιναν το 1954 και το 1980 καθιερώθηκε τελικά το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ΕΓΛΣ). Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ήρθαν στην Ελλάδα το 1974 από το Σώμα Ορκωτών Λογιστών (ΣΟΛ). Περίπου πριν από 25 χρόνια το ΣΟΛ άρχισε να μεταφράζει, να εκδίδει και να διανέμει στις επιχειρήσεις, αλλά και στους επιστήμονες τα ΔΛΠ. Από το 1993 το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ), το οποίο διαδέχθηκε το ΣΟΛ, συνεχίζει την προσπάθεια.

Η λογιστική από τη φύση της αποτελεί ένα πληροφοριακό σύστημα, το οποίο, όπως κάθε σύστημα, αποτελείται από ένα σύνολο στοιχείων τα οποία «συλλειτουργούν» με σκοπό την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου. Ένα σύστημα συνήθως αποτελείται από τρία ξεχωριστά μέρη: τα δεδομένα (input-data), την επεξεργασία αυτών (processing) και την πληροφορία/αποτέλεσμα (output-information). Συνεπώς, με βάση αυτήν την προσέγγιση, η λογιστική θεωρείται ως ο κλάδος που ασχολείται με την αναγνώριση, τη μέτρηση, τη συστηματική καταχώρηση, τη συσχέτιση και τέλος την παρουσίαση χρηματοοικονομικών κυρίως πληροφοριών που αφορούν τις οικονομικές μονάδες, με σκοπό την υποβοήθηση των ενδιαφερομένων γι' αυτές, στην λήψη ορθών αποφάσεων. Το κυριότερο, αν όχι το πρωταρχικό αντικείμενο της Λογιστικής, είναι η προσφορά χρηματοοικονομικών πληροφοριών που αφορούν οικονομικές και μη μετρήσεις για τους πόρους και τις υποχρεώσεις μιας οικονομικής μονάδας, με σκοπό τη χρησιμότητά τους για λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων - κάνοντας λογικές επιλογές μεταξύ εναλλακτικών λύσεων - από εκείνους (χρήστες) - οι οποίοι έχουν εύλογα δικαιώματα σε μια τέτοια πληροφόρηση.

Η προέλευση των «Λογιστικών αρχών και κανόνων», ακολουθεί κυρίως δύο οδούς. Η πρώτη είναι οι κανόνες που προέρχονται από την ανάπτυξη και εξέλιξη αυτού του

ίδιου του επιστημονικού κλάδου της Λογιστικής. Σ' αυτήν περιλαμβάνονται τόσο τα πορίσματα της ακαδημαϊκής σκέψης όσο και οι κανονισμοί που επεξεργάζονται διάφοροι φορείς, όπως οι επαγγελματικές Ενώσεις Λογιστών και Ελεγκτών, διάφορες Λογιστικές επιτροπές και Συμβούλια, τα Χρηματιστήρια και οι Εποπτικές τους αρχές, Επιμελητήρια, Διεθνείς Οργανισμοί (Ευρωπαϊκή Ένωση, ΟΗΕ κ.λ.π). Η δεύτερη προέρχεται από το χώρο του δικαίου και εκφράζεται ιδιαίτερα από τη φορολογική πολιτική και από τους διάφορους νόμους που ισχύουν στο χώρο δράσης των οικονομικών μονάδων.

Η διπλή αυτή προέλευση καταλήγει σε μεγάλη αύξηση του αριθμού και της ποικιλίας των λογιστικών κανόνων ώστε να μη θεωρείται αφύσικη η έλλειψη κοινής ορολογίας. Η Λογιστική έχει κάνει τεράστιες προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή παρά τις εγγενείς δυσκολίες που παρουσιάζει ένα παρόμοιο εγχείρημα τυποποίησης της λογιστικής ορολογίας και εμφανίσεως των οικονομικών καταστάσεων. Στα πλαίσια αυτά εντάσσονται τα διάφορα. Για να επιτευχθεί συγκρισιμότητα των λογιστικών πληροφοριακών στοιχείων πρέπει οι εταιρίες να εφαρμόζουν τις ίδιες λογιστικές αρχές και μεθόδους. Είναι απαραίτητο, δηλαδή, να γίνεται τυποποίηση ολόκληρου του φάσματος της λογιστικής διαδικασίας που να αποτυπώνει και να παρακολουθεί την επιχειρηματική δράση της οικονομικής μονάδας, ώστε να εξασφαλιστεί η συγκέντρωση ομοιογενών, αξιόπιστων και ορθών στοιχείων και πληροφοριών σχετικά με την περιουσιακή διάρθρωση τους, τη χρηματοοικονομική κατάσταση και δραστηριότητα τους.

Με γνώμονα τα παραπάνω εντάσσονται στα διάφορα Εθνικά και Κλαδικά Λογιστικά Σχέδια, μεταξύ αυτών και το Ελληνικό ακόμα διάφορες υπηρεσίες και Επιτροπές και ειδικές Ρυθμιστικές Αρχές όπως η Security Exchange Commission (SEC) και τα FASB (Financial Accounting Standards Board) στις ΗΠΑ, τα PSSAP και Exposure Drafts της Μεγ. Βρετανίας, τα IAS (International Accounting Standards) και οι κατευθυντήριες οδηγίες (κυρίως η Τέταρτη και Έβδομη) της Ευρωπαϊκή Ένωσης, όπου καθορίζονται τα σχετικά με την δημοσίευση των βασικών λογιστικών πινάκων και καταστάσεων πληροφοριών. Το αίτημα λοιπόν για τυποποίηση και κοινό λεξιλόγιο αποτελεί από τα κυρίαρχα προβλήματα στο χώρο της σύγχρονης Λογιστικής, καθώς οι ανάγκες για περισσότερη χρηματοοικονομική πληροφόρηση

απαιτούν ένα σύστημα χρηματοοικονομικής παρουσίασης που να προσφέρει περισσότερη διαφάνεια, συγκρισιμότητα και συνοχή.

1.2 Τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

Το Ελληνικό λογιστικό σχέδιο στηρίχθηκε στη φιλοσοφία του γαλλικού μοντέλου, ενώ από το 2006 και έπειτα τηρείται το σχέδιο των λογαριασμών, αλλά ακολουθούνται για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων οι λογιστικές πρακτικές των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Θα πρέπει να αναφερθεί το γεγονός ότι οι λογιστικοί υπολογισμοί δεν ταυτίζονται πάντα με τις φορολογικές απαιτήσεις του κράτους, συνεπώς θα πρέπει να τηρείται το σχέδιο λογαριασμών του ΕΓΛΣ, οι λογιστικές πρακτικές των ΔΠΧΠ για τις οικονομικές καταστάσεις και οι φορολογικοί υπολογισμοί που επιτάσσει ο εμπορικός κώδικας και η ελληνική νομολογία των εταιριών για την καταβολή των φόρων. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι η ανάλυση πολλών περαιτέρω βαθμίδων λογαριασμών είναι ενδεικτική και υπάρχουν κενοί λογαριασμοί για τις ανάγκες της κάθε επιχείρησης. Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.) εφαρμόζεται υποχρεωτικά για τις επιχειρήσεις στην Ελλάδα που τηρούν Λογιστικά Βιβλία Γ' Κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (ΚΒΣ) από το έτος 1992, με το Προεδρικό Διάταγμα 186/92. Αποτελεί την κοινή λογιστική γλώσσα των επιχειρήσεων και επιτεύχθηκε επιτέλους η λογιστική τυποποίηση σε εθνική κλίμακα. Στη χώρα μας οι προσπάθειες για την κατάρτιση του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου άρχισαν να εμφανίζονται για πρώτη φορά το 1954, τότε συστάθηκε η πρώτη Επιτροπή χωρίς να δώσει ουσιαστικά κανένα σχέδιο για την χρηματοοικονομική λογιστική. Από τότε έγιναν και άλλες προσπάθειες για την σύνταξη Λογιστικού Σχεδίου χωρίς όμως να αποδώσουν κανένα αποτέλεσμα. Η δεύτερη προσπάθεια έγινε το 1962, η τρίτη προσπάθεια έγινε το 1967 και η τέταρτη προσπάθεια έγινε το 1972. Το 1976 συστάθηκε για πέμπτη φορά η Εθνική Επιτροπή Γενικού Λογιστικού Σχεδίου η οποία μετά από πολύχρονη διαδικασία, τον Ιούνιο του 1980, ολοκλήρωσε το έργο την, με την εκπόνηση του Εθνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.

Έτσι με το Προεδρικό Διάταγμα 1123/1980 τέθηκε σε προαιρετική εφαρμογή το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο από την 01-01-1982. Τα έτη 1986 και 1987 με μια σειρά από νομοθετήματα που αφορούσαν τις καταστάσεις που δημοσιεύουν οι Εταιρείες

Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) και οι Ανώνυμες Εταιρείες (Α.Ε.) θεσμοθετήθηκε η πρώτη έμμεση "υποχρέωση"(προτροπή - παραίνεση) των εταιρειών αυτών να ακολουθούν τους κανόνες του λογιστικού σχεδίου. Τέλος το 1992 με το Προεδρικό Διάταγμα Π.Δ. 186/92 εφαρμόστηκε για πρώτη φορά η υποχρεωτική τήρηση του λογιστικού σχεδίου για τις επιχειρήσεις Γ' Κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.), σύμφωνα με τις προτάσεις της Εθνικής Επιτροπής. Το 1996 με το ΠΔ 134/96 περί ανωνύμων εταιρειών έγιναν σημαντικές μεταβολές στο λογιστικό σχέδιο. Με τις μεταβολές που έγιναν το 1996 αλλά και με τις μεταβολές που γίνονται με Υπουργικές Αποφάσεις, το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο έχει γίνει πλέον υποχρεωτικό για όλες της επιχειρήσεις.

Το περιεχόμενο του ελληνικού γενικού λογιστικού σχεδίου, όπως χωρίζεται από το Π.Δ 1123/80, είναι το εξής:

1. Μέρος πρώτο: Βασικές αρχές του Ε.Γ.Λ.Σ – Διάρθρωση σχεδίου λογαριασμών. Το Ε.Γ.Λ.Σ. ακολουθεί το δεκαδικό σύστημα. Οι ομάδες 1, 2,3, 4, 5, 6, 7 και 8 αποτελούν τον πρώτο κύκλο της γενικής λογιστικής. Η ομάδα 9 αποτελεί το δεύτερο κύκλο της αναλυτικής λογιστικής εκμεταλλεύσεως και η ομάδα 10 αποτελεί τον τρίτο κύκλο των λογαριασμών τάξεως. Οι τρεις κύκλοι λειτουργούν ανεξάρτητα ο ένας από τους άλλους, χωρίς να αποκλείεται η μεταξύ τους συνεργασία.
2. Μέρος δεύτερο: Γενική Λογιστική. Περιέχει το σχέδιο των λογαριασμών της γενικής λογιστικής και οδηγίες για τη λειτουργία και τη συνδεσμολογία των λογαριασμών αυτών με διευκρινήσεις στην ορολογία και το περιεχόμενό τους. Η γενική λογιστική, όπως σημειώνεται και παραπάνω περιλαμβάνει τις ομάδες λογαριασμών 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 και 8.
3. Μέρος τρίτο: Λογαριασμοί τάξεως. Περιλαμβάνει τους λογαριασμούς που ανήκουν στην ομάδα 10 και εμφανίζουν αλλότρια περιουσιακά στοιχεία, απαιτήσεις από αμοτεροβαρείς συμβάσεις, στοιχεία από λαμβανόμενες ή παρεχόμενες εγγυήσεις εμπράγματα ή άλλου είδους ασφάλειες. Ακόμα μπορεί να περιλαμβάνει και λογαριασμούς, που παρέχουν διάφορα στατιστικά στοιχεία και άλλες πληροφορίες. Οι λογαριασμοί τάξεως λειτουργούν, ως γνωστόν, κατά ζεύγη.

4. Μέρος τέταρτο: Οικονομικές καταστάσεις. Περιλαμβάνουν τον ισολογισμό τέλους χρήσεως, το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως, τον πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων, το λογαριασμό γενικής εκμεταλλεύσεως και το προσάρτημα επί του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως. Επίσης στο μέρος αυτό περιλαμβάνονται και οι αριθμοδείκτες.
5. Μέρος πέμπτο: Αναλυτική λογιστική εκμεταλλεύσεως. Στην ομάδα αυτή, την 9η, περιλαμβάνονται οι λογαριασμοί, που μας δίνουν την ομαδοποίηση των εξόδων, για τα κέντρα κόστους, για την εξαγωγή του κόστους των παραγόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών. Η ομάδα των λογαριασμών κόστους μπορεί να λειτουργήσει εντελώς αυτόνομα, δηλαδή χωρίς να είναι συνδεδεμένη οργανικά με τους λογαριασμούς των άλλων ομάδων. Έτσι μπορεί να εφαρμόζεται η γενική λογιστική, καθώς και οι λογαριασμοί τάξεως, χωρίς να χρησιμοποιείται στη λογιστική της επιχειρήσεως η ομάδα λογαριασμών κόστους (9η). Άλλωστε και σήμερα αυτό συμβαίνει στις περισσότερες επιχειρήσεις, που τηρούν τη γενική λογιστική, αλλά αποφεύγουν την εσωλογιστική κοστολόγηση – κάτι που επιτρέπει η σχετική νομοθεσία.

1.3 Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.) ή διαφορετικά γνωστά ως International Accounting Standards - IAS) είναι λογιστικές πρακτικές υπό τη μορφή νόμων με τους οποίους και καλούνται να εναρμονιστούν υποχρεωτικά οι ελληνικές επιχειρήσεις, μετά από κοινοτική οδηγία. Έπειτα από κάποια μικρή καθυστέρηση στην εφαρμογή τους, καθίστανται υποχρεωτικά από το 2006 και έπειτα, αρχικά για τις εταιρείες που είναι εισηγμένες στο Χ.Α., αλλά και έπειτα σε λοιπές εταιρίες. Τα Δ.Λ.Π. εμπλουτίζονται με οδηγίες που αλλάζουν τον αρχικό αυστηρώς λογιστικό τους προσανατολισμό και είναι τώρα γνωστά ως Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (International Financial Reporting Standards - IFRS).

Τα συγκεκριμένα πρότυπα εκδόθηκαν κατά την περίοδο 1973-2001 από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee - IASC).

Συγκεκριμένα, τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι τα ακόλουθα:

1. ΔΛΠ 1: Παρουσίαση οικονομικών καταστάσεων
2. ΔΛΠ 2: Αποθέματα
3. ΔΛΠ 7: Καταστάσεις ταμειακών ροών
4. ΔΛΠ 8: Λογιστικές πολιτικές, αλλαγές σε λογιστικές εκτιμήσεις και λάθη
5. ΔΛΠ 10: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του ισολογισμού
6. ΔΛΠ 11: Κατασκευαστικές συμβάσεις
7. ΔΛΠ 12: Φόροι εισοδήματος
8. ΔΛΠ 14: Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα
9. ΔΛΠ 16: Ενσώματα πάγια
10. ΔΛΠ 17: Μισθώσεις
11. ΔΛΠ 18: Έσοδα
12. ΔΛΠ 19: Παροχές σε εργαζόμενους
13. ΔΛΠ 26: Λογιστική πληροφόρηση προγραμμάτων παροχών αποχώρησης από την υπηρεσία
14. ΔΛΠ 20: Λογιστική των επιχορηγήσεων και γνωστοποίηση της κρατικής υποστήριξης
15. ΔΛΠ 21: Επιδράσεις των μεταβολών στις τιμές συναλλάγματος
16. ΔΛΠ 23: Κόστος δανεισμού
17. ΔΛΠ 24: Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών
18. ΔΛΠ 27: Ενοποιημένες και ατομικές οικονομικές καταστάσεις
19. ΔΛΠ 28: Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις
20. ΔΛΠ 29: Παρουσίαση οικονομικών στοιχείων σε υπερπληθωριστικές οικονομίες
21. ΔΛΠ 30: Γνωστοποιήσεις σε οικονομικές καταστάσεις τραπεζών και ομοίων χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων
22. ΔΛΠ 31: Επενδύσεις σε κοινοπραξίες
23. ΔΛΠ 32: Χρηματοοικονομικά μέσα: Αναγνώριση και Αποτίμηση
24. ΔΛΠ 33: Κέρδη ανά μετοχή
25. ΔΛΠ 34: Ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις

26. ΔΛΠ 36: Μείωση της αξίας στοιχείων του ενεργητικού
27. ΔΛΠ 37: Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδιάμεσες απαιτήσεις
28. ΔΛΠ 38: Άυλα στοιχεία του ενεργητικού
29. ΔΛΠ 40: Επενδύσεις σε ακίνητα
30. ΔΛΠ 41: Γεωργία

Ο κανονισμός με τον οποίο και εφαρμόστηκαν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα είναι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2002 για την εφαρμογή διεθνών λογιστικών προτύπων. Έτσι, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβάνοντας υπόψη τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 95 παράγραφος 1, την πρόταση της Επιτροπής, τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης, έκριναν ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας που πραγματοποιήθηκε στις 23 και 24 Μαρτίου 2000 επισήμανε την ανάγκη να επιταχυνθεί η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, έτσι, ζήτησε να τεθεί σε εφαρμογή το σχέδιο δράσης της Επιτροπής για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες μέχρι και το 2005, ενώ ταυτόχρονα κάλεσε την Επιτροπή να λάβει μέτρα για τη βελτίωση της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών που είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο.

Προκειμένου να συμβάλλουν στην καλύτερη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, έπρεπε να καταστεί υποχρεωτικό για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες, έτσι ώστε, να εφαρμόζουν μία ενιαία και υψηλής ποιότητας δέσμη διεθνών λογιστικών προτύπων για την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεών τους. Είναι επίσης σημαντικό τα πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που εφαρμόζουν οι κοινοτικές εταιρείες, οι οποίες και συμμετέχουν στις χρηματοπιστωτικές αγορές να είναι γενικά αποδεκτά σε διεθνές επίπεδο και να αποτελούν παγκόσμια πρότυπα. Το γεγονός αυτό προϋποθέτει μεγαλύτερη σύγκλιση των λογιστικών προτύπων που χρησιμοποιούνται σήμερα διεθνώς με απώτερο στόχο την επίτευξη μιας ενιαίας δέσμης παγκόσμιων λογιστικών προτύπων.

Από το 2005 η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέστησε υποχρεωτικό για όλες τις επιχειρήσεις, οι οποίες είναι εισηγμένες σε οργανωμένες αγορές της Ε.Ε., να καταρτίζουν οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι πρακτικές υπό μορφή νόμων, με τους οποίους καλούνται να εναρμονιστούν υποχρεωτικά όλες οι εισηγμένες επιχειρήσεις στο ΧΑΑ στην Ελλάδα από το 2005, και από το 2006 και οι λοιπές εταιρείες. Τα Δ.Λ.Π. αποτελούν το κύριο και πλέον αποδεκτό μέσο έκφρασης της λογιστικής και ουσιαστικά αποτελούν μια κωδικοποιημένη μορφή λογιστικών αρχών και κανόνων, που πρέπει να εφαρμόζεται για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων. Επίσης, τα Δ.Λ.Π. παρουσιάζουν τον τρόπο συμφωνά με τον οποίο θα πρέπει να απεικονίζονται οι οικονομικές συναλλαγές και τα διάφορα γεγονότα, ούτως ώστε να θεωρείται αναγκαία η παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων με αυτούς του κανόνες. Τα Δ.Λ.Π. οφείλουν να δημιουργούν ένα ουσιαστικό και ασφαλές πλαίσιο για την παροχή έγκυρης και υψηλής ποιότητας λογιστικής πληροφόρησης, να προωθούν τη διαφάνεια και την αξιοπιστία στις λογιστικές καταστάσεις της χρηματοοικονομικής κατάστασης και απόδοσης μιας επιχείρησης, της έκθεσης της στους διάφορους κινδύνους και των πολιτικών που ακολουθεί για την διαχείριση τους, να διευκολύνουν και να μην περιορίζουν την αποτελεσματική επίβλεψη και τον έλεγχο των λογιστικών πρακτικών των επιχειρήσεων, να είναι επίκαιρα, εύχρηστα και λειτουργικά, να προσεγγίζουν με συνέπεια και επίγνωση τα διάφορα λογιστικά γεγονότα και ζητήματα που προκύπτουν, να παρέχουν ακριβείς και συγκεκριμένες οδηγίες ως προς την εφαρμογή τους, όπου επιτρέπεται η χρησιμοποίηση περισσότερων από μιας εναλλακτικών πολιτικών για συγκεκριμένα λογιστικά γεγονότα να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να αποφεύγονται περιπτώσεις παραπληροφόρησης ή αποπροσανατολισμού των επενδυτών, και να είναι κατάλληλα για εφαρμογή όχι μόνο σε αναπτυγμένες, αλλά και για τις αναπτυσσόμενες αγορές κεφαλαίου και οικονομίες.

1.3.1 Κύρια Όργανα Κατάρτισης Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

Τα βασικά όργανα κατάρτισης των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων είναι τα εξής:

1. Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων
2. Το Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB)
3. Η Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων (SAC)

4. Η Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFRIC)
5. Η Ευρωπαϊκή Ένωση

1.3.2 Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων IASC

Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα συντάσσονται από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee - IASC), σκοπός της οποίας είναι η δημιουργία ενός ενιαίου συνόλου παγκοσμίων λογιστικών προτύπων. Τα πρότυπα αυτά θα πρέπει, κατά το δυνατόν και εφόσον εξασφαλίζουν ένα υψηλό επίπεδο διαφάνειας και συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων στην Κοινότητα και να καταστούν υποχρεωτικά για όλες τις εισηγμένες κοινοτικές επιχειρήσεις, καθώς επίσης και για όλες τις κοινοτικές επιχειρήσεις που ετοιμάζονται να εισέλθουν σε οργανωμένη αγορά κινητών αξιών. Έπειτα από την αναδιάρθρωση της IASC, το νέο συμβούλιο, με μία από τις πρώτες αποφάσεις του, μετονόμασε την 1η Απριλίου 2001 την IASC σε Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) και, όσον αφορά τα μελλοντικά διεθνή λογιστικά πρότυπα, μετονόμασε τα IAS σε Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (International Financial Reporting Standards - IFRS). Επίσης, η επιτροπή, βάσει της διαδικασίας του άρθρου 6, αναγνωρίζει και εγκρίνει τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, τα οποία και καθίστανται υποχρεωτικά βάσει του άρθρου 4 του κανονισμού με κύριο στόχο να εξασφαλισθεί υψηλός βαθμός διαφάνειας και συγκρισιμότητας στις οικονομικές καταστάσεις. Οι αποφάσεις της Επιτροπής σχετικά με την έγκριση διεθνών λογιστικών προτύπων θα δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα των ΕΚ. Βέβαια, η έγκριση ενός διεθνούς λογιστικού προτύπου προϋποθέτει ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν θα έχει απορρίψει το πρότυπο εντός προθεσμίας 6 μηνών μετά την έγκρισή του από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB).

1.3.3 Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB)

Το IASB, που βρίσκεται εγκαταστημένο στο Λονδίνο, άρχισε τη δραστηριότητά του το 2001. Αξίζει να σημειωθεί ότι χρηματοδοτείται από εισφορές που συγκεντρώθηκαν από τα μέλη του Διοικητικού του Συμβουλίου, από το Ίδρυμα IASC, από μεγάλες λογιστικές εταιρίες, από ιδιωτικούς χρηματοδοτικούς οργανισμούς, αλλά και βιομηχανικές εταιρίες από όλο τον κόσμο, κεντρικές και αναπτυξιακές τράπεζες, και άλλους διεθνείς και επαγγελματικούς οργανισμούς. Τα μέλη του IASB, τα οποία είναι δεκατέσσερα, δώδεκα από τα οποία είναι πλήρους απασχόλησης, προέρχονται από εννέα χώρες και έχουν διαφορετική επαγγελματική κατάρτιση. Ακόμη, το IASB έχει αναλάβει να αναπτύξει, για το δημόσιο συμφέρον, ένα απλό σύνολο υψηλής ποιότητας, με παγκόσμια λογιστικά πρότυπα που απαιτούν ξεκάθαρες και συγκρίσιμες πληροφορίες σε οικονομικές καταστάσεις γενικής χρήσης. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, το IASB συνεργάζεται με αυτούς που θέτουν τα εθνικά λογιστικά πρότυπα για να πετύχει σύγκλιση των λογιστικών προτύπων σε ολόκληρο τον κόσμο.

1.3.4 Η Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων (SAC)

Στη Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων (Standards Advisory Council) συμμετέχουν πενήντα μέλη. Οι κύριες αρμοδιότητες της επιτροπής είναι η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς το IASB σχετικά με τα τρέχοντα έργα, όπως επίσης και η πληροφόρηση του IASB για επιπτώσεις των προτεινόμενων προτύπων στους εν δυνάμει χρήστες αυτών. Για να επιτευχθεί ο σκοπός της πραγματοποιούνται τρεις συνεδριάσεις με το IASB.

1.4 Πλεονεκτήματα εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων προήλθε από την ανάγκη του ενιαίου χαρακτήρα των οικονομικών καταστάσεων που υποχρεωτικά συντάσσουν οι επιχειρήσεις και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού και δημοσίου τομέα, που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας του κώδικα βιβλίων και στοιχείων. Στη σημερινή εποχή καθίσταται επιτακτική η ανάγκη της υιοθέτησης ενιαίων κανόνων για τη σύνταξη και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, που στοχεύουν στην ακριβέστερη παρουσίαση των οικονομικών μεγεθών και στην εξαγωγή ευκρινών συμπερασμάτων, για την εν γένει οικονομική κατάσταση επιχειρήσεων και οργανισμών. Από την άλλη

πλευρά η μη εφαρμογή των Δ.Λ.Π., λειτουργεί αποτρεπτικά στην εισροή ξένων κεφαλαίων, εξαιτίας της έλλειψης εμπιστοσύνης επί των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων, που συντάσσονται σύμφωνα με τα ελληνικά λογιστικά και ελεγκτικά πρότυπα (ΕΛΠ). Επιπλέον, αν θέλουν να έχουν μια πλήρη και σαφή εικόνα της καθαρής τους περιουσίας, θα πρέπει να προχωρήσουν στην εφαρμογή των Δ.Λ.Π., με άμεσα ευεργετικά αποτελέσματα, κυρίως στον τομέα της αναζήτησης ξένων κεφαλαίων, από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς του εξωτερικού, όπου το κόστος του κεφαλαίου, είναι σημαντικά μικρότερο από τους αντίστοιχους της εγχώριας αγοράς.

1.5 Εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην Ευρώπη.

Η Ε.Ε. έχει ως στόχο την δημιουργία μιας κοινής οικονομικής αγοράς, στην οποία θα επιτρέπεται η ελεύθερη διακίνηση εργατικού δυναμικού, κεφαλαίου αλλά και δραστηριοτήτων ανάμεσα στα κράτη – μέλη. Τον Ιούνιο του 2000, προτάθηκε από την ΕΕ να παρουσιάσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα ΔΛΠ όλες οι εισηγμένες επιχειρήσεις των 15 κρατών – μελών από 1/1/2005. Επίσης δόθηκε η δυνατότητα στα κράτη – μέλη να εφαρμοστούν οι απαιτήσεις των ΔΛΠ σε ένα ευρύτερο φάσμα επιχειρήσεων εάν το ήθελαν. Πολλές μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες εισηγμένων χωρών στην ΕΕ, όπως Γερμανία, Ελβετία κ.α., είχαν ήδη υιοθετήσει τα ΔΛΠ. Η Ρωσία από 1/1/2004 αποφάσισε την υιοθέτηση των ΔΛΠ. Η κίνηση της αυτή ώθησε κι άλλες χώρες στην υιοθέτηση των ΔΛΠ, όπως π.χ. το 2005 η Αυστραλία, το 2007 η Νέα Ζηλανδία κ.τ.λ.

1.6 Εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στις Η.Π.Α.

Στις ΗΠΑ, η Αμερικανική Ένωση Λογιστών (American Association of Public Accountants), που ήταν και ο πρόδρομος του σημερινού Ινστιτούτου Ορκωτών Λογιστών, ιδρύθηκε το 1887 ως επαγγελματικό σώμα χωρίς κρατική επίβλεψη. Το 1939 υπέκυψε στην πίεση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (SEC) και της αμερικανικής κυβέρνησης για τη σύσταση επιτροπής για τις λογιστικές διαδικασίες. Έτσι, εξέδωσε 51 λογιστικές αρχές προτού αντικατασταθεί το 1959 από το

Συμβούλιο Αρχών της AICPA, το οποίο με τη σειρά του αντικαταστάθηκε το 1973 από το σημερινό FASB.

Επί του παρόντος, το FASB είναι ο κύριος φορέας που είναι αρμόδιος για την έκδοση των U.S. GAAP. Τα U.S. GAAP περιγράφονται ως γνωστοποιήσεις και αποτελούν τις αρχές της λογιστικής τυποποίησης στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Στις 13 Ιουλίου 2007 η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς κυκλοφόρησε μια πρόταση να δέχεται τις οικονομικές καταστάσεις που έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα IFRS από ξένες επιχειρήσεις χωρίς συμμόρφωση με τα αμερικάνικα GAAP. Στις 15 Νοεμβρίου 2007 η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ψήφισε υπέρ της πρότασης αυτής. Πριν από την απόφαση αυτή, οι ξένες ιδιωτικές επιχειρήσεις δεσμεύονταν από τον κανονισμό της SEC να συμμορφώνουν τα κέρδη και τα ίδια κεφάλαια των μετόχων με τα GAAP των ΗΠΑ, εάν οι οικονομικές τους καταστάσεις έχουν συνταχθεί χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε λογιστικά πρότυπα εκτός από τα GAAP των ΗΠΑ. Μετά την απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς να αποδεχθεί την πρόταση, δεν είναι πλέον υποχρεωτική η συμμόρφωση για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα IFRS. Η απόφαση αυτή θέτει υπό συζήτηση το μέλλον της λογιστικής τυποποίησης στις ΗΠΑ και των U.S. GAAP. Η διαφορά μεταξύ των δύο προτύπων είναι ότι τα IFRS προωθούν τη λογιστική της εύλογης αξίας σε σχέση με την ιστορική κοστολόγηση βάσει των U.S. GAAP. Ένα επιχείρημα για τη μη υιοθέτηση των IFRS στις ΗΠΑ είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αμερικανικής αγοράς. Μέσα στα επόμενα χρόνια, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αναμένεται να συμπράξουν με τις υπόλοιπες ανεπτυγμένες χώρες και να υιοθετήσουν τα IFRS.

Η δυνατότητα αυτή, σύμφωνα με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, θα παρέχει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στις επιχειρήσεις των ΗΠΑ με εκτεταμένες δραστηριότητες στο εξωτερικό. Η αξία της παγκόσμιας σύγκλισης των λογιστικών προτύπων έγκειται στην αυξημένη συγκρισιμότητα μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων των διαφόρων επιχειρήσεων. Συνεπώς, δύο ανταγωνιστικά συστήματα λογιστικής στην εγχώρια αγορά θα καθυστερήσουν την πρόοδο προς αυτόν τον στόχο. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς απάντησε με τον «χάρτη πορείας» που περιγράφει την πορεία προς την υποχρεωτική χρήση των IFRS από τις εγχώριες

εισηγμένες επιχειρήσεις μέχρι το 2014. Ο χάρτης πορείας παρακάμπτει την εναλλακτική, πιο επίπονη πορεία προς τη σύγκλιση, που αποτελεί ένα κοινό μακροχρόνιο στόχο του FASB και του IASB και κατευθύνεται προς τη δημιουργία ενός κοινού συνόλου λογιστικών προτύπων.

Οι εκθέσεις της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, επικροτώντας τις πρωτοβουλίες για σύγκλιση, εκθειάζουν τα οφέλη της, αναφέροντας την εξοικονόμηση κόστους τυποποίησης και ότι ένα ενιαίο σύνολο παγκόσμιων προτύπων αναφοράς καλύπτει απόλυτα το κριτήριο της συγκρισιμότητας. Μια τέτοια εξέλιξη θα αυξήσει τις παγκόσμιες ευκαιρίες για τους Αμερικανούς επενδυτές και θα κάνει τις αμερικανικές κεφαλαιαγορές πιο ελκυστικές στους ξένους εκδότες. Η απόφαση αυτή ξεσήκωσε αντιδράσεις. Η μελέτη του τμήματος Χρηματοοικονομικής Λογιστικής και Πληροφόρησης της Αμερικανικής Ένωσης Λογιστών δεν υποστηρίζει την απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για την εξάλειψη της απαίτησης συμφωνίας των U.S. GAAP και των IFRS για ξένες ιδιωτικές επιχειρήσεις, αφού θεωρεί ότι οι διαφορές μεταξύ των IFRS και των GAAP των ΗΠΑ είναι μεγάλες.

Η απόφαση για το αν θα πρέπει οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες να υιοθετήσουν τα IFRS παραμένει ρευστή. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που προτείνεται από την αμερικανική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η πλήρης αποδοχή των IFRS στις ΗΠΑ θα μπορούσε να γίνει το νωρίτερο το 2015. Με την πιθανή αντικατάσταση των U.S. GAAP με τα IFRS στο εγγύς μέλλον, η κατανόηση των επιπτώσεων των IFRS για την εταιρική χρηματοοικονομική πληροφόρηση καθίσταται απαραίτητη.

Η ευρεία υιοθέτηση των IFRS προσφέρει στους επενδυτές μια σειρά από πλεονεκτήματα όπως:

- Έγκυρες και ακριβείς πληροφορίες σε σχέση με τα εθνικά πρότυπα.
- Οι μικροί επενδυτές, οι οποίοι δεν έχουν τη δυνατότητα πληροφόρησης από άλλες πηγές, θα αποκτήσουν μια πιο σαφή εικόνα για τις επιχειρήσεις και θα μειωθούν τα φαινόμενα ασυμμετρίας πληροφόρησης.

- Οι οικονομικές καταστάσεις θα είναι δυνατό να συγκριθούν διεθνώς, χωρίς την προσαρμογή από κάποιον οικονομικό αναλυτή, μειώνοντας έτσι το κόστος πληροφόρησης.
- Αύξηση της αποτελεσματικότητας της αγοράς, μέσω της μείωσης του κόστους πληροφόρησης
- Μείωση των “εμποδίων” για εξαγορές και συγχωνεύσεις, λόγω της αύξησης της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων.

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της λογιστικής τυποποίησης σε διεθνές επίπεδο είναι η συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων. Η συγκρισιμότητα θα μείωνε τα δυσνόητα σημεία στις οικονομικές καταστάσεις ξένων επιχειρήσεων, που αποτελούν το μεγαλύτερο εμπόδιο για τις διεθνείς επενδύσεις.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν και μια σειρά από μειονεκτήματα, με κυριότερα:

- Τις διαφορετικές λογιστικές πρακτικές που ακολουθούν οι χώρες.
- Την έλλειψη ισχυρών σωμάτων λογιστών σε κάποιες χώρες.
- Τις διαφορές στα πολιτικά και οικονομικά συστήματα.

Η λογιστική τυποποίηση σε διεθνές επίπεδο έχει δεχθεί σημαντικές κριτικές. Η πρώτη κριτική αφορά τις αναπτυσσόμενες χώρες, στις οποίες επιβλήθηκαν διεθνή πρότυπα από τις οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες. Μια άλλη κριτική αφορά το γεγονός ότι τα πρότυπα μειώνουν την ευελιξία και δεν μπορούν να ικανοποιήσουν τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε χώρας. Η κύρια, ίσως, αδυναμία των λογιστικών προτύπων είναι το γεγονός ότι δεν μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των διαφοροποιημένων επιχειρήσεων και χωρών. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος έχει προταθεί να μην θεσπίζονται διεθνείς λογιστικοί κανόνες, αλλά διεθνείς λογιστικές αρχές, που είναι πιο γενικές.

1.7 Οι ομοιότητες και οι διαφορές μεταξύ IFRS και U.S. GAAP

Τα δύο εξεταζόμενα συστήματα λογιστικής τυποποίησης, τα IFRS και τα U.S. GAAP, εμφανίζουν σημαντικές ομοιότητες. Η πρώτη ομοιότητα αφορά τους οργανισμούς που τα θεσπίζουν. Οι δύο οργανισμοί έχουν παρόμοια δομή. Και οι δύο απαρτίζονται από ένα επιβλέπον σώμα (το FAF και το IASCF αντίστοιχα), ένα σώμα σύνταξης προτύπων (το FASB και το IASB αντίστοιχα), ένα συμβουλευτικό σώμα

(το FASAC και το SAC), και ένα σώμα ερμηνείας των προτύπων (το EITF και το IFRIC).

Και οι δύο οργανισμοί είναι ιδιωτικοί, ώστε να επιτυγχάνεται η ανεξαρτησία τους. Οι Γενικές Αρχές Λογιστικής Τυποποίησης, τόσο τα IFRS όσο και τα U.S. GAAP, αποτελούν ένα σύνολο από υποθέσεις, αρχές, έννοιες και συμβάσεις που δεν αποτελούν αρχές από μόνες τους. Ωστόσο, τα εννοιολογικά πλαίσια που θέτουν είναι κρίσιμης σημασίας, αφού παρέχουν καθοδήγηση και χρησιμεύουν ως σημεία αναφοράς για την επίλυση συγκρούσεων. Στις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, οι βασικές λογιστικές αρχές είναι το ιστορικό κόστος, ο συντηρητισμός, η συνέπεια, τα δεδουλευμένα, η σημαντικότητα της ουσίας έναντι του τύπου κ.λπ. Σε περίπτωση εννοιολογικής σύγκρουσης, θα πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή του συντηρητισμού. Τόσο τα IFRS όσο και τα GAAP των ΗΠΑ υποστηρίζουν τον χρυσό κανόνα της αποτίμησης των αποθεμάτων και την εφαρμογή της αρχής της σύνεσης. Ο χρυσός κανόνας ορίζει ότι τα αποθέματα θα πρέπει να αποτιμώνται στη χαμηλότερη του κόστους και αγοραίας αξίας, σύμφωνα με την αρχή της συντηρητικότητας.

Οι διαφορές μεταξύ των U.S. GAAP και των IFRS δεν θεωρούνται απαραίτητα κάτι κακό, αλλά μια αποτύπωση της διαφορετικότητας των εθνών, αντανακλώντας διαφορές στο πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, τεχνολογικό, νομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον. Τα αναπτυσσόμενα έθνη έχουν λιγότερο ολοκληρωμένα λογιστικά πρότυπα, λόγω του μοναδικού επιχειρηματικού τους περιβάλλοντος. Αντίθετα, οι ανεπτυγμένες χώρες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, προβλέπουν πολύπλοκες επιχειρηματικές συμφωνίες, επομένως χρειάζονται περίπλοκα λογιστικά πρότυπα για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων. Συνεπώς, τα διεθνή πρότυπα μπορεί να είναι κατάλληλα για ένα εθνικό περιβάλλον και όχι για κάποιο άλλο. Οι κυριότερες ομοιότητες παρουσιάζονται στη συνέχεια.

1.7.1 Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων – ορολογία

Στον ισολογισμό, σύμφωνα με τα U.S. GAAP, τα στοιχεία παρουσιάζονται κατά σειρά ρευστοποίησης και όχι μονιμότητας. Για παράδειγμα, υπό τα U.S. GAAP, πρώτα παρατίθενται τα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία, δηλαδή μετρητά, εισπρακτέοι λογαριασμοί κ.λπ. κατά σειρά ρευστότητας. Σύμφωνα με τα IFRS, τα

κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται μετά από τα πάγια περιουσιακά στοιχεία σε μια αντίστροφη σειρά (με βάση τη μονιμότητα). Το σκεπτικό πίσω από την προσέγγιση της ρευστότητας των U.S. GAAP είναι η σχετική εμπορευσιμότητα των περιουσιακών στοιχείων. Αντίστοιχα, το σκεπτικό για τη μονιμότητα που εκφράζουν τα IFRS είναι ότι μια επιχείρηση θα συνεχίσει να είναι δρώσα και δεν αναμένεται να διαλυθεί στο εγγύς μέλλον. Και οι δύο προσεγγίσεις θεωρούνται απόλυτα έγκυρες και χρήσιμες για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

1.7.2 Αποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού – ακινήτων

Στην Ελληνική Νομοθεσία παρουσιάζεται διαφοροποίηση ανάμεσα στη Λογιστική και τη Φορολογική βάση. Ως Λογιστική Βάση και σύμφωνα με το αρ.18 του Ν.4308/2014, ως πάγιο ορίζονται τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν κατά τρόπο διαρκή για τους σκοπούς της οντότητας και αναμένεται να προσφέρουν οφέλη πέραν της μιας ετήσιας περιόδου. Η επιλογή της μεθόδου διενέργειας των αποσβέσεων γίνεται, κατά την κρίση της διοίκησης της οντότητας, από τρεις γενικά αποδεκτές μεθόδους απόσβεσης. Τη σταθερή, τη φθίνουσα τη μέθοδος των μονάδων παραγωγής ή των ωρών λειτουργίας. Ως φορολογική βάση και σύμφωνα με το αρ.24. του Ν.4172/2013 και την ΠΟΛ.1073/31.3.2015, ως πάγιο περιουσιακό στοιχείο εν γένει νοείται το περιουσιακό στοιχείο το οποίο προορίζεται να χρησιμοποιηθεί κατά τρόπο διαρκή για τους σκοπούς της επιχείρησης και τα οφέλη από τη χρήση του εκτείνονται πέραν του ενός έτους. Οι αποσβέσεις υπολογίζονται μόνο με την σταθερή μέθοδο. Τα ακίνητα, οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός αποτιμώνται στο κόστος κτήσεως, την τρέχουσα αξία ή την εύλογη αξία.

Στις ΗΠΑ, η Δήλωση των Εννοιών (Statement of Concepts) αριθ. 6, με τίτλο «Στοιχείο των Οικονομικών Καταστάσεων», απαιτεί τα πάγια στοιχεία να καταχωρούνται στο κόστος κτήσης και να αποσβένονται, εκτός από τα οικόπεδα, τα οποία δεν αποσβένονται.

Υπάρχουν διαφορετικοί μέθοδοι απόσβεσης παγίων, όπως η μέθοδος της επιταχυνόμενης απόσβεσης και η μέθοδος του φθίνοντος υπολοίπου με διπλό συντελεστή απόσβεσης. Ο όρος επιταχυνόμενη απόσβεση σημαίνει αναγνώριση

σχετικά μεγάλων ποσών απόσβεσης κατά τα πρώτα χρόνια εκμετάλλευσης και μειωμένων ποσών στα μεταγενέστερα χρόνια. Αρκετά είδη παραγωγικών μέσων και εξοπλισμού είναι πιο αποδοτικά όταν είναι καινούρια και, συνεπώς, παρέχουν περισσότερες και καλύτερες υπηρεσίες κατά τα πρώτα χρόνια της ωφέλιμης ζωής τους. Αν υποθέσουμε ότι τα οφέλη που προέρχονται από την απόκτηση ενός παραγωγικού στοιχείου είναι μεγαλύτερα στα πρώτα χρόνια, όταν το στοιχείο είναι σχετικά καινούριο, τότε το κόστος του στοιχείου που θα κατανεμηθεί ως απόσβεση θα πρέπει να είναι μεγαλύτερο στα πρώτα χρόνια. Αυτή η πρακτική είναι συνεπής με τη βασική λογιστική αρχή του συσχετισμού του κόστους με τα σχετικά έσοδα. Η μέθοδος επιταχυνόμενης απόσβεσης επιτρέπει την αφαίρεση των υψηλότερων εξόδων κατά τα πρώτα έτη μετά την αγορά και τη μείωση των εξόδων καθώς το αποσβεσμένο στοιχείο ωριμάζει.

Μέθοδοι επιταχυνόμενης απόσβεσης χρησιμοποιούνται ευρέως στις δηλώσεις φόρου εισοδήματος, γιατί μειώνουν την κλίμακα του φόρου του τρέχοντος έτους, αναγνωρίζοντας ένα σχετικά μεγάλο ποσό αποσβέσεων.

Η μέθοδος επιταχυνόμενης απόσβεσης, που κατανέμει τη μεγαλύτερη αναλογία του κόστους ενός στοιχείου του ενεργητικού κατά τα πρώτα χρόνια της ωφέλιμης ζωής του, ονομάζεται μέθοδος του φθίνοντος υπολοίπου με διπλό συντελεστή απόσβεσης. Αυτή η μέθοδος συνίσταται στο διπλασιασμό του συντελεστή της γραμμικής απόσβεσης και στην εφαρμογή αυτού του διπλάσιου συντελεστή στο μη αποσβεσθέν κόστος (λογιστική αξία) του στοιχείου. Ταχεία απόσβεση είναι οποιαδήποτε μέθοδος απόσβεσης που χρησιμοποιείται για σκοπούς λογιστικής ή φόρου εισοδήματος που επιτρέπει μεγαλύτερες μειώσεις κατά τα προηγούμενα έτη της ζωής ενός περιουσιακού στοιχείου.

Για ορισμένα ακίνητα, τα U.S. GAAP απαιτούν τη χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κόστους ή της αγοραίας αξίας, σύμφωνα με το SFAS αρ. 144 «Λογιστική για την απομείωση ή διάθεση των μακρόβιων περιουσιακών στοιχείων», έτσι όπως έχει κωδικοποιηθεί από το ASC 360 «Περιουσία, Εγκαταστάσεις και Εξοπλισμός». Το IAS 16, «Ενσώματα Πάγια» απαιτεί αποτίμηση στο ιστορικό κόστος και διενέργεια αποσβέσεων για τα πάγια στοιχεία, αλλά επιτρέπει αναπροσαρμογές στην εύλογη αξία. Η επίπτωση από τις διαφορές στην αντιμετώπιση των παγίων με τα U.S. GAAP και τα IFRS μπορεί να επηρεάσει τον Πίνακα Αποτελεσμάτων Χρήσης και τον

ισολογισμό, οδηγώντας τους χρήστες σε διαφορετικές οικονομικές αποφάσεις. Οι υποστηρικτές του ιστορικού κόστους θεωρούν ότι οι εύλογες αξίες δεν είναι σταθεροί αριθμοί, ως εκ τούτου υπόκεινται σε χειραγώγηση, επομένως το ιστορικό κόστος είναι μια πιο αξιόπιστη βάση για την καταγραφή. Οι αντίπαλοι του ιστορικού κόστους θεωρούν ξεπερασμένες τις πληροφορίες που δεν αντιπροσωπεύουν την πραγματικότητα, ειδικά σε περιόδους πληθωρισμού.

1.7.3 Αποτίμηση των αποθεμάτων

Σε γενικές γραμμές, τα αποθέματα αποτιμώνται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ του κόστους κτήσης και της ρευστοποιήσιμης αξίας. Κατά την εκτίμηση του κόστους, τα U.S. GAAP επιτρέπουν τις μεθόδους αποτίμησης Last In First Out (LIFO), First In First Out (FIFO) και το μέσο σταθμικό κόστος (AVCO). Οι μέθοδοι αποτίμησης FIFO και AVCO επιτρέπονται και σύμφωνα με τα IFRS, αλλά όχι και η LIFO, η οποία δεν επιτρέπεται. Επιπλέον, το κόστος των αποθεμάτων έχει οριστεί να περιλαμβάνει όλες τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την απόκτηση και μεταφορά τους. Από την άποψη αυτή, τα U.S. GAAP και τα IFRS ορίζουν την ίδια αντιμετώπιση, όπως αντικατοπτρίζεται στο IAS 2 «Αποθέματα».

Η αποτίμηση των εμπορευμάτων αποτέλεσε σημαντικό σημείο τριβής μεταξύ των IFRS και των US GAAP. Τα IFRS αναγνωρίζουν την μέθοδο First In First Out (FIFO) και την μέθοδο του μέσου σταθμικού κόστους ως αποδεκτές μεθόδους αποτίμησης αποθεμάτων. Δεν αναγνωρίζουν και δεν επιτρέπουν την Last In First Out μέθοδο αποτίμησης των αποθεμάτων (LIFO), που χρησιμοποιείται ευρέως στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι επικριτές της υιοθέτησης των IFRS στην Αμερική υποστηρίζουν ότι η απαγόρευση της LIFO θα απαιτούσε από τις περισσότερες μεγάλες αμερικανικές εταιρείες να πληρώνουν υπερβολικά ποσά σε πρόσθετους φόρους.

1.7.4 Υπεραξία και άυλα περιουσιακά στοιχεία

Ένα σημαντικό σημείο που πρέπει να αποσαφυνιστεί είναι η διάκριση μεταξύ υπεραξίας και άυλων περιουσιακών στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις μιας εταιρείας. Κατά κοινή ομολογία η έννοια της "υπεραξίας" δίνει μια θετική αίσθηση και υποδηλώνει την αξία ορισμένων μη νομισματικών, μη φυσικών πόρων της

επιχείρησης, έννοια που συμπίπτει με ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο. Ωστόσο, υπάρχουν πολλοί παράγοντες που διαχωρίζουν την υπεραξία από άλλα άυλα περιουσιακά στοιχεία και οι δύο όροι αντιπροσωπεύουν ξεχωριστά στοιχεία γραμμής σε έναν ισολογισμό. Άυλα περιουσιακά στοιχεία είναι εκείνα που είναι μη φυσικά, αλλά αναγνωρίσιμα όπως για παράδειγμα το λογισμικό ηλεκτρονικών υπολογιστών. Για τη συγκεκριμένη εταιρεία, το λογισμικό είναι άυλο αλλά είναι δυνατόν να εκτιμηθεί η αξία του στην επιχείρηση. Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία μπορούν να αγοραστούν και να πωληθούν ανεξάρτητα από την ίδια την επιχείρηση. Η υπεραξία, από την άλλη πλευρά, είναι περισσότερο μια διαφορετική κατηγορία για άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία είναι δύσκολο να αναλυθούν μεμονωμένα ή να μετρηθούν άμεσα, όπως για παράδειγμα η εμπιστοσύνη των πελατών, η ισότιμη μάρκα, η αναγνώριση ονόματος / μάρκας και η φήμη της εταιρείας. Όλα τα στοιχεία που κάνουν μια επιχείρηση αξίας μεγαλύτερη από τη λογιστική της αξία αποτελούν την υπεραξία. Επίσης, συμπεριλαμβάνεται συχνά το ιστορικό καινοτομίας και έρευνας και ανάπτυξης της εταιρείας και η εμπειρία της ομάδας διαχείρισης. Η υπεραξία δεν μπορεί να υπάρξει ανεξάρτητα από την επιχείρηση, ούτε μπορεί να πωληθεί, να αγοραστεί ή να μεταφερθεί χωριστά. Ως αποτέλεσμα, η υπεραξία έχει ωφέλιμη ζωή, η οποία είναι αόριστη, σε αντίθεση με την πλειοψηφία των άλλων άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Σε γενικές γραμμές, η υπεραξία που δεν έχει αγοραστεί δεν αναγνωρίζεται ως περιουσιακό στοιχείο, σύμφωνα με τα IFRS και τα U.S. GAAP. Η υπεραξία, η οποία είναι η υπέρβαση της εύλογης αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων από την τιμή αγοράς, αξιολογείται για απομείωση σύμφωνα με τα IFRS. Σύμφωνα με τα U.S. GAAP, κατά την εξέταση της απομείωσης υπεραξίας, μια οικονομική οντότητα μπορεί να διενεργήσει μια δοκιμή απομείωσης της υπεραξίας σε δύο στάδια. Αν καθορίσει ποιοτικά ότι η εύλογη αξία της μονάδας παροχής στοιχείων είναι πιθανότερη από ό, τι δεν είναι μικρότερη από τη λογιστική αξία ή ποιοτική αξιολόγηση. Στο πρώτο βήμα, η εύλογη αξία της μονάδας αναφοράς συγκρίνεται με τη λογιστική αξία της, συμπεριλαμβανομένης της υπεραξίας. Εάν η εύλογη αξία είναι μεγαλύτερη από τη λογιστική αξία, το βήμα 2 παραλείπεται επειδή η υπεραξία δεν έχει απομειωθεί. Κατά το δεύτερο βήμα « η τεκμαρτή εύλογη αξία » της υπεραξίας μονάδας αναφοράς συγκρίνεται με τη λογιστική αξία της. Εάν η λογιστική αξία

υπερβαίνει την τεκμαρτή εύλογη αξία της υπεραξίας, αναγνωρίζεται ζημία απομείωσης σε ποσό ίσο με την περίσσεια αυτή.

Σύμφωνα με τα U.S. GAAP, κατά τη δοκιμή ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου αορίστου χρόνου για απομείωση, μια οικονομική οντότητα μπορεί να εφαρμόσει πρώτα την προαιρετική ποιοτική αποτίμηση της απομείωσης. Εάν, βάσει της ποιοτικής εκτίμησης απομείωσης, μια οικονομική οντότητα ισχυρίζεται ότι είναι πιο πιθανό από το να υποστεί απομείωση την αξία του άυλου περιουσιακού στοιχείου αορίστου χρόνου, τότε θα πρέπει να υπολογίζει την εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου για μια δοκιμή απομείωσης. Η εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου συγκρίνεται με τη λογιστική του αξία. Η ζημία απομείωσης αναγνωρίζεται για το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία υπερβαίνει την εύλογη αξία. Σύμφωνα με τα IFRS, το ανακτήσιμο ποσό του περιουσιακού στοιχείου συγκρίνεται με τη λογιστική του αξία. Η ζημία απομείωσης αναγνωρίζεται για το ποσό με το οποίο η λογιστική αξία υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό. Η αντιστροφή της ζημίας απομείωσης απαιτείται εάν πληρούνται ορισμένα κριτήρια. Η αντιστροφή της ζημίας απομείωσης δεν επιτρέπεται.

1.7.5 Αλλαγές λογιστικών πρακτικών

Το IAS 8, «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη», και το SFAS 16, «Προσαρμογές προηγούμενων περιόδων», έτσι όπως έχει κωδικοποιηθεί από τα ASC 250 «Λογιστικές μεταβολές και διορθώσεις λαθών», 270 «Εσωτερική Αναφορά» και 450 «Έκτακτα Ενδεχόμενα», αποτελούν τα αντίστοιχα πρότυπα σε αυτόν τον τομέα. Τα U.S. GAAP και τα IFRS αντιμετωπίζουν με τον ίδιο τρόπο τις αλλαγές στις λογιστικές εκτιμήσεις και πολιτικές. Τα IFRS απαιτούν οι αλλαγές σε λάθη προγενέστερων περιόδων να διορθώνονται με αναδρομική επαναδιατύπωση, εκτός αν αυτό είναι ανέφικτο. Σε περίπτωση που είναι ανέφικτο να προσδιοριστούν οι επιδράσεις ενός λάθους, η οντότητα θα επαναδιατυπώνει τα υπόλοιπα έναρξης των περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και της καθαρής θέσης για την παλαιότερη περίοδο που είναι εφικτή η αναδρομική επαναδιατύπωση, η οποία δύναται να είναι και η τρέχουσα (IAS 8), οδηγώντας σε διαφορετικό καθαρό αποτέλεσμα χρήσης. Τα U.S. GAAP δεν προβλέπουν την εξαίρεση του ανέφικτου.

1.7.6. Ενοποίηση επιχειρήσεων

Το IFRS 3, «Συνενώσεις Επιχειρήσεων», και το SFAS 141, «Συνενώσεις Επιχειρήσεων», έτσι όπως κωδικοποιήθηκε από το ASC 805, περιέχουν λογιστικούς κανόνες για τις συνενώσεις επιχειρήσεων σύμφωνα με τα IFRS και τα U.S. GAAP, αντίστοιχα. Τα IFRS και τα U.S.GAAP επιτρέπουν την απόκτηση με αγορά. Με την απόκτηση με αγορά καταγράφεται υπεραξία της επιχείρησης.

1.7.7 Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες

Το IFRS 5, «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες», απαιτεί από τους λογιστές να εμφανίζουν λεπτομέρειες για τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες και να αποκαλύπτουν στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης το αποτέλεσμα προ φόρων από τη μη συνέχιση. Τόσο τα U.S. GAAP όσο και τα IFRS ορίζουν ότι το αποτέλεσμα από τη μη συνέχιση των δραστηριοτήτων θα πρέπει να εμφανίζεται ξεχωριστά από το αποτέλεσμα των συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων.

1.7.8 Έξοδα έρευνας και ανάπτυξης

Το SFAS 2, «Λογιστική για τα Έξοδα Έρευνας και Ανάπτυξης», έτσι όπως κωδικοποιήθηκε από τα ASC 730, «Έρευνα Ανάπτυξη», και 985, «Κόστη Πωλούμενων Software», ορίζει ότι οι δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης πρέπει να καταχωρούνται με την πραγματοποίησή τους. Περαιτέρω, το ίδιο πρότυπο των ΗΠΑ προβλέπει ειδικά το κόστος ανάπτυξης λογισμικού να κεφαλαιοποιείται και να αποσβένεται κατά τη διάρκεια ζωής της ανάπτυξης. Τα IFRS απαιτούν τα κόστη ανάπτυξης να κεφαλαιοποιούνται και να αποσβένονται αν πληρούνται ορισμένα κριτήρια, χωρίς να θέτουν τον περιορισμό των U.S. GAAP. Αυτή η αντιμετώπιση αποδεικνύει τη συντηρητικότητα των U.S. GAAP, που έχει ως αποτέλεσμα την άμεση μείωση του αποτελέσματος χρήσης. Από την άλλη πλευρά, τα IFRS είναι πιο

φιλελεύθερα και πιο φιλικά προσκείμενα προς τη διοίκηση, με αποτέλεσμα οι εν λόγω δαπάνες να αποκτούν απτή οικονομική αξία και να μετατίθεται η αναγνώριση του κόστους τους για το μέλλον.

1.7.9 Κεφαλαιοποίηση του κόστους δανεισμού

Το IAS 23, «Κόστος Δανεισμού» και το SFAS 34, «Κεφαλαιοποίηση του κόστους τόκων», έτσι όπως κωδικοποιήθηκε από το ASC 835, παρέχουν τους κανόνες της λογιστικής για τα έξοδα τόκων. Τα IFRS επιβάλλουν τα κόστη δανεισμού να κεφαλαιοποιούνται όταν πληρούνται ορισμένα κριτήρια. Τα U.S. GAAP καθιστούν υποχρεωτική την κεφαλαιοποίηση του κόστους δανεισμού, όταν πληρούνται τα κριτήρια. Σε αυτό το πλαίσιο, τα IFRS και τα U.S. GAAP ορίζουν παρόμοια αντιμετώπιση.

1.7.10 Καταστάσεις ταμειακών ροών

Το SFAS 95, «Κατάσταση Ταμειακών Ροών», έτσι όπως κωδικοποιήθηκε από το ASC 230, «Κατάσταση Ταμειακών Ροών», και το IAS 7, «Κατάσταση Ταμειακών Ροών», αποτελούν τους σχετικούς λογιστικούς κανόνες για τα δύο συστήματα λογιστικής τυποποίησης. Το IAS 7 ορίζει ότι υπάρχουν λειτουργικές, επενδυτικές και χρηματοδοτικές δραστηριότητες και επιτρέπει ευελιξία ως προς το τι περιλαμβάνεται σε κάθε κατηγορία. Το IAS 7 επιτρέπει επίσης τη χρήση της άμεσης ή έμμεσης μεθόδου αναφοράς των λειτουργικών ταμειακών ροών. Τα U.S. GAAP ορίζουν τις ίδιες κατηγορίες ταμειακών ροών και παρέχουν τις λεπτομέρειες για το τι περιλαμβάνει κάθε κατηγορία. Τα U.S. GAAP, επίσης, επιτρέπουν τη χρήση της άμεσης ή έμμεσης μεθόδου, ωστόσο, αν η άμεση μέθοδος χρησιμοποιείται, ένα συμπληρωματικό πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνεται που να συνδέει το καθαρό αποτέλεσμα με τις λειτουργικές ταμειακές ροές. Σύμφωνα με τα IFRS, ο όρος μετρητά περιλαμβάνει ισοδύναμα μετρητών και την υπερανάληψη με βραχυπρόθεσμη διάρκεια (λιγότερο από 3 μήνες). Σύμφωνα με τα U.S. GAAP, ο όρος μετρητά αποκλείει τις υπεραναλήψεις, αλλά περιλαμβάνει τα ταμειακά ισοδύναμα. Περαιτέρω, τα IFRS δεν παρέχουν εξαιρέσεις σε σχέση με την υποβολή κατάστασης ταμειακών ροών, αλλά τα U.S. GAAP επιτρέπουν απαλλαγές. Ο μικρές διαφορές ανάμεσα στα U.S. GAAP και τα IFRS για την κατάρτιση της Κατάστασης Ταμειακών

Ροών δεν οδηγούν σε ουσιαστικές διαφορές που να επηρεάζουν την οικονομική κρίση του χρήστη.

1.8 Συμπεράσματα

Όσον αφορά την Ευρώπη, τα IFRS στοχεύουν στην ανάπτυξη υψηλής ποιότητας προτύπων, την προώθηση και την αυστηρή εφαρμογή αυτών και τη σύγκριση. Ο όρος «σύγκλιση» αναφέρεται στη διαδικασία του περιορισμού των διαφορών μεταξύ των IFRS και των λογιστικών προτύπων των χωρών που διατηρούν τα δικά τους πρότυπα. Αυτή ακριβώς είναι και ένα από τα πολλά πλεονεκτήματα των IFRS, ενώ, ταυτόχρονα, επιτρέπουν την παροχή έγκυρων και ακριβών πληροφοριών, σαφέστερης εικόνας των επιχειρήσεων, δυνατότητα σύγκρισης των λογιστικών καταστάσεων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται παγκοσμίως, μείωση του κόστους πληροφόρησης και άρσης των εμποδίων για εξαγορές και συγχωνεύσεις. Τέλος, η βασική τους ιδιότητα συνοψίζεται στο γεγονός ότι είναι προσανατολισμένα στους μετόχους.

Από την άλλη μεριά, στην Αμερική οι προσπάθειες λογιστικής τυποποίησης ξεκίνησαν ήδη από το 1887 με την ίδρυση της Αμερικανικής Ένωσης Λογιστών, που ήταν και ο πρόδρομος του σημερινού Ινστιτούτου Ορκωτών Λογιστών και του FASB, ο οποίος είναι σήμερα ο κύριος φορέας για την έκδοση των U.S. GAAP. Τα U.S. GAAP περιγράφονται ως γνωστοποιήσεις που περιέχουν ολοκληρωμένες εντολές, με αγγλοσαξωνική ιστορική προέλευση, ενώ αποτελούν τις αρχές της λογιστικής τυποποίησης στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Συνοψίζοντας, παρά τις προσπάθειες να αμβλυνθούν οι διαφορές ανάμεσα στα U.S. GAAP και τα IFRS και την απόφαση της αμερικανικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς να επιτρέπει σε εισηγμένες επιχειρήσεις να δημοσιεύουν τις οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα IFRS, εντούτοις πλήρης σύγκλιση των λογιστικών προτύπων δεν έχει ακόμα επέλθει και είναι αμφίβολο αν θα επέλθει. Κυριότερος ανασταλτικός παράγων είναι οι διαφορές στις οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές δομές κάθε χώρας.

Κεφάλαιο 2 “Επιδράσεις της υιοθέτησης των Δ.Λ.Π. στην επιχειρηματική δραστηριότητα”

Η πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση οδήγησε σε μια εκτενή συζήτηση για το εάν και κατά πόσο τα λογιστικά πρότυπα, γενικότερα, και η εφαρμογή της εύλογης αξίας από τις τράπεζες, ειδικότερα, διαδραμάτισαν κάποιον ρόλο στη διαμόρφωση της κρίσης. Οι υποστηρικτές της εύλογης αξίας ισχυρίζονται ότι όχι μόνο δεν επέτεινε την κρίση αλλά η εφαρμογή της παρείχε στους επενδυτές αξιόπιστη πληροφόρηση και διαφάνεια σε μια περίοδο μεγάλης αβεβαιότητας στις χρηματαγορές. Αντίθετα, οι πολέμιοι της εύλογης αξίας ισχυρίζονται ότι η εφαρμογή της κατά τη διάρκεια της κρίσης οδήγησε τις τράπεζες και άλλες εταιρείες του χρηματοοικονομικού κλάδου, όπως ασφαλιστικές εταιρείες, να παρουσιάσουν στοιχεία του ενεργητικού τους, ιδιαίτερω τα σύνθετα και δομημένα προϊόντα του χαρτοφυλακίου τους, σε αποτιμήσεις πολύ χαμηλότερες από τις θεμελιώδεις, ως απόρροια της περιορισμένης ρευστότητας που επικρατούσε στις αγορές την περίοδο εκείνη, με αρνητικό αντίκτυπο στην καθαρή θέση και κεφαλαιακή τους επάρκεια, καθώς και στην ικανότητά τους να δανείζουν, επιτείνοντας με αυτόν τον τρόπο την κρίση.

2.1 Επιχειρηματική δραστηριότητα, Απάτη, Έλεγχος

Τα στελέχη των επιχειρήσεων, τα διοικητικά τους συμβούλια και γενικότερα όσοι εμπλέκονται στην ανάλυση της οικονομικής απάτης ως φαινόμενο, εστιάζουν την προσοχή τους στον τρόπο με τον οποίο διαπράττεται η οικονομική απάτη στις επιχειρήσεις και πώς περνάει μέσα από τα επιχειρησιακά συστήματα εσωτερικού ελέγχου, όπως και πώς γίνεται να αντιμετωπιστεί εκ των προτέρων.

Σύμφωνα με την πρώτη διατύπωση των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων (AICPA, Statement on Auditing Standards - SAS No. 1, copyright 2004) "ο ελεγκτής έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό και την εφαρμογή του ελέγχου ώστε να αποκομίσει βάσιμες εγγυήσεις σχετικά με το αν μια χρηματοοικονομική κατάσταση δεν περιέχει εσφαλμένες διατυπώσεις οικονομικών στοιχείων, οι οποίες προέρχονται από απλά λάθη (errors) ή από σκόπιμες παραβλέψεις-απάτες (fraud). Εξαιτίας της φύσης των στοιχείων και των χαρακτηριστικών της λογιστικής απάτης, ο ελεγκτής είναι ικανός να αποκομίσει βάσιμες αλλά όχι απόλυτες εγγυήσεις - διασφαλίσεις για τον

εντοπισμό παρατυπιών ή παραβλέψεων. Ο ελεγκτής δεν έχει καμία ευθύνη να σχεδιάσει και να εκτελέσει τον έλεγχο με σκοπό να αντλήσει στοιχεία εσφαλμένων διατυπώσεων, οι οποίες δεν είναι υλικά υποστατές στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις". Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναλυθούν κάποιες έννοιες που αναφέρονται στην παραπάνω διατύπωση. Χρησιμοποιώντας την έννοια "σημαντικές παρατυπίες" – "εσφαλμένες διατυπώσεις" θεωρούνται τα μη διορθωμένα λάθη ή αλλοιώσεις στοιχείων στις δηλώσεις που, πιθανόν, να έχουν αλλάξει ή επηρεάσει τις αποφάσεις τρίτων. Επίσης αναφέροντας τον όρο "βάσιμες εγγυήσεις - διασφαλίσεις" σημαίνει το κατά πόσο σίγουρος είναι ο ελεγκτής για τα στοιχεία που έχει συλλέξει μετά την περάτωση του ελέγχου.

Παραδοσιακά, οι ορκωτοί ελεγκτές έχουν δύο θεμελιώδεις τρόπους όσον αφορά την αντιμετώπιση της οικονομικής απάτης:

Αναζήτηση της απάτης χρησιμοποιώντας μια παθητική προσέγγιση των εσωτερικών ελέγχων. Η προσέγγιση αυτή βασίζεται στους ελεγκτές που εντοπίζουν τα σημάδια «red flags» της απάτης. Το πρόβλημα στην περίπτωση αυτή είναι ότι ελάχιστα προγράμματα λογιστικού ελέγχου ενσωματώνουν τα «red flags», το οποίο σημαίνει πως ο ελεγκτής πρέπει να έχει πείρα για να αντισταθμίσει το πρόβλημα. Δηλαδή, πιστωτές και επενδυτές.

Αναζήτηση μηνυμάτων απάτης από προηγούμενες πηγές ελέγχου. Δεδομένου ότι οι περισσότερες περιπτώσεις απάτης σε επιχείρηση εντοπίζονται με αυτόν τον τρόπο, πρέπει να αναρωτηθούμε πόσο αποτελεσματικοί ήταν οι προηγούμενοι έλεγχοι.

Ιστορικά, το επάγγελμα του ελεγκτή στηρίχτηκε στην αξιολόγηση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών ελέγχων, για να μπορέσει να εντοπιστεί και να αποτραπεί η απάτη ως συμβάν. Οι ελεγκτές απλά θα επαλήθευαν τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου και εφόσον αυτά θα κρίνονταν επαρκή, θα σήμαινε πως η λειτουργία των επιχειρήσεων είναι ανάλογη των ελεγκτικών προτύπων. Η επαλήθευση αυτή των εσωτερικών ελέγχων βασίστηκε στον έλεγχο ενός τυχαίου δείγματος συναλλαγών. Οι μελέτες έδειξαν ότι η έλλειψη επαγγελματισμού είναι μία από τις κύριες αιτίες για την αναποτελεσματικότητα και αποτυχία των εσωτερικών ελέγχων στις επιχειρήσεις.

Παρά ταύτα, η προσέγγιση των ελεγκτών γίνεται με στόχο να απαντηθούν τα εξής ερωτήματα:

1. Πως και από ποιόν διαπράττεται η απάτη;
2. Τι είδους απάτη είναι αυτή;
3. Θα πρέπει η απάτη να αντιμετωπιστεί σαν έμφυτος κίνδυνος;
4. Πώς «καλύπτεται» η απάτη;
5. Πώς ενσωματώνεται η θεωρία απάτης στους ελέγχους;
6. Πως ελέγχεται και διαπιστώνεται η απάτη;

Για να ξεκινήσει ένας ελεγκτής τον έλεγχο σε μια επιχείρηση, πρέπει πρωτίστως να έχει κατανοήσει πλήρως τη διαδικασία του συστήματος που θα ελεγχθεί. Όπως για παράδειγμα, προκειμένου να ελέγξουμε ένα σύστημα ηλεκτρονικού υπολογιστή πρέπει να κατανοήσουμε την τεχνολογία πληροφοριών, έτσι και στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να κατανοηθούν οι γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές (GAAP). Τα βήματα που ισχύουν στον εσωτερικό έλεγχο όσο και αυτά της ελεγκτικής διαδικασίας που χρησιμοποιούν οι ελεγκτές, είναι παρόμοια. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η θεωρία της απάτης πρέπει να είναι ενσωματωμένη στην ελεγκτική διαδικασία. Κατά τη διάρκεια του σταδίου του προγραμματισμού λογιστικού ελέγχου, οι ελεγκτές πρέπει να καθορίσουν τον τύπο και το μέγεθος του κινδύνου της απάτης. Οι αρχές αξιολόγησης του κινδύνου της απάτης είναι οι ακόλουθες. Η απάτη είναι προβλέψιμη για το πώς θα εμφανιστεί σε μια συγκεκριμένη κατάσταση, όχι όμως και στο πραγματικό περιστατικό. Για να αναγνωριστεί η απάτη πρέπει πρώτα να αναγνωριστεί ο τύπος της. Η απάτη εντοπίζεται από τους ελεγκτές και όχι από τους εσωτερικούς ελέγχους. Η έκθεση του λογιστικού ελέγχου της απάτης διαφέρει από την παραδοσιακή έκθεση του εσωτερικού ελεγκτή.

2.1.1 Απάτες απο παραπονημένες λογιστικές καταστάσεις

Οι παρατυπίες που προέρχονται από παραπονημένες λογιστικές καταστάσεις και οι οποίες έχουν να κάνουν με σκόπιμες παραλείψεις και παραποιήσεις οικονομικών στοιχείων και ποσών στις οικονομικές καταστάσεις επιχειρήσεων που σκοπό έχουν

να εξαπατήσουν τους χρήστες αυτών των καταστάσεων. Η λογιστική απάτη, λοιπόν, περιλαμβάνει τα παρακάτω:

Παραπλανητικές μεθοδεύσεις, παραποιήσεις στοιχείων οικονομικών καταστάσεων.

Σκόπιμες παραλείψεις στοιχείων εμπορικών συναλλαγών και άλλων σημαντικών πληροφοριών.

Σκόπιμα λάθη στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών και προτύπων που σχετίζονται με ποσά και αποκαλύψεις.

2.1.2 Απάτες από κατάχρηση στοιχείων των ισολογισμών.

Αυτή η περίπτωση αφορά παραποιήσεις στοιχείων στους ισολογισμούς επιχειρήσεων. Η παραποίηση των ισολογισμών μπορεί να πραγματοποιηθεί με πολλούς τρόπους όπου οι πιο γνωστοί είναι η απόκρυψη αποδείξεων εμπορικών συναλλαγών, κλοπή περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων ή ακόμα και να πληρωμή τρίτων για αγαθά και υπηρεσίες που δεν έχουν λάβει.

Μια άλλη περίπτωση λογιστικής απάτης συναντάται και στην περίπτωση συνομωσίας μεταξύ της διοίκησης, των εργαζομένων και τρίτων. Τέτοιου είδους συνομωσία μπορεί να παραπλανήσει τον ελεγκτή ο οποίος από τον έλεγχο που πραγματοποιεί μπορεί να διαπιστώσει ότι τα στοιχεία είναι πειστικά και αντιπροσωπεύουν την πραγματικότητα ενώ κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Για παράδειγμα, μέσω της συνομωσίας μπορεί να παρουσιαστούν στον ελεγκτή λάθος στοιχεία ή παραπλανητικές εξηγήσεις από περισσότερα από ένα άτομα της επιχείρησης ώστε να καλύψουν ένα αναπάντεχο αποτέλεσμα που προέκυψε από τον έλεγχο. Θα πρέπει, ωστόσο, να τονίσουμε ότι ένας ελεγκτής μπορεί να εμπλέκεται και αυτός σε υποθέσεις λογιστικών απατών, όταν ενεργεί σκόπιμα ώστε να εξαπατήσει – παραπλανήσει κάποιους τρίτους.

2.2 Απάτες των δεικτών

Ο δείκτης αποτελεί μέσο μέτρησης, κατά κανόνα τιμής ή ποσότητας, η οποία καθορίζεται κατά καιρούς από αντιπροσωπευτικό σύνολο βασικών δεδομένων. Στην περίπτωση που ένας δείκτης χρησιμοποιείται ως τιμή αναφοράς για

χρηματοοικονομικό μέσο ή σύμβαση, καθίσταται δείκτης αναφοράς. Πληθώρα δεικτών αναφοράς παράγονται με τη χρήση διαφορετικών μεθοδολογιών από διάφορους παρόχους, που κυμαίνονται από δημόσιους φορείς έως ανεξάρτητους παρόχους ειδικών δεικτών αναφοράς. Στην Ελλάδα, ενώ όλοι έχουν περικόψει τις δαπάνες τους κάτω από τα όρια του επιτρεπτού, ο πληθωρισμός εμφανίζεται και καλπάζει σε τέτοιο βαθμό που δείχνει ξεκάθαρα την απάτη των δεικτών και δη αυτού του πληθωρισμού.

Ένα πρόσφατο παράδειγμα απάτης περιλαμβάνει το σκάνδαλο της χειραγώγησης των επιτοκίων του βρετανικού διατραπεζικού δείκτη LIBOR (LONDON INTERBANK OFFER RATE). Οι διακανονισμοί στους οποίους κατέληξαν αρκετές αρμόδιες αρχές με ορισμένες τράπεζες σχετικά με την παραποίηση των δεικτών αναφοράς για τα επιτόκια LIBOR και EURIBOR, υπογραμμίζουν τη σημασία των δεικτών αναφοράς, καθώς επίσης και τις αδυναμίες τους. Επίσης, οι αρμόδιες αρχές ερευνούν καταγγελίες απόπειρας παραποίησης των εκτιμήσεων των τιμών των βασικών προϊόντων που παρέχουν τα γραφεία παρακολούθησης των τιμών των βασικών προϊόντων (PRAs) και η Διεθνής Οργάνωση των Επιτροπών Χρηματιστηριακών Αξιών (IOSCO) προέβη σε επανεξέταση των εκτιμήσεων της τιμής του πετρελαίου από τα PRAs. Η ακεραιότητα των δεικτών αναφοράς είναι θεμελιώδους σημασίας για την τιμολόγηση πολλών χρηματοπιστωτικών μέσων, όπως τις συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων και τις εμπορικές και μη συμβάσεις, όπως τα ενυπόθηκα δάνεια. Οι δείκτες αναφοράς είναι ευάλωτοι στην παραποίηση σε περίπτωση που υφίστανται συγκρούσεις συμφερόντων και άσκηση διακριτικής ευχέρειας στη διαδικασία των δεικτών αναφοράς και στην περίπτωση που οι δείκτες αυτοί δεν υπόκεινται στην κατάλληλη διαχείριση και στους κατάλληλους ελέγχους. Έτσι, η παραποίηση ενός δείκτη αναφοράς προκαλεί σημαντική ζημία σε ορισμένους επενδυτές που κατέχουν χρηματοπιστωτικά μέσα, η αξία των οποίων καθορίζεται με βάση το δείκτη αναφοράς. Η διάδοση παραπλανητικών ενδείξεων σχετικά με την κατάσταση μιας υποκείμενης αγοράς ενδέχεται να προκαλέσει στρεβλώσεις και στην πραγματική οικονομία. Γενικότερα, οι ανησυχίες σχετικά με τον κίνδυνο παραποίησης των δεικτών αναφοράς υπονομεύουν την εμπιστοσύνη στην αγορά.

Το 2012 δημοσιεύθηκαν τρεις ερευνητικές εκθέσεις (από την Αρχή των Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου, από την Επιτροπή Διαπραγμάτευσης Προθεσμιακών Εμπορευματικών Συναλλαγών των ΗΠΑ και από

το Αμερικανικό Υπουργείο Δικαιοσύνης) που περιέχουν αποδεικτικά στοιχεία ότι διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υπέβαλαν ψευδή στοιχεία και συμμετείχαν σε πραγματική χειραγώγηση του διατραπεζικού επιτοκίου του Λονδίνου (Libor), που ανακοινώνεται σε καθημερινή βάση από την Ένωση Βρετανικών Τραπεζών. Η βρετανική τράπεζα Barclays παραδέχτηκε εμπλοκή στην επιχείρηση καθορισμού επιτοκίων και, προκειμένου να αποφύγει ποινική δίωξη, κατέβαλε ένα τεράστιο πρόστιμο στην Επιτροπή Διαπραγμάτευσης Εμπορευμάτων των ΗΠΑ και στο αμερικανικό υπουργείο Δικαιοσύνης. Επίσης, συμφώνησε να παρέχει πληροφορίες και να συμβάλει στη λήψη μέτρων για την εξάλειψη αυτού του φαινομένου στο μέλλον. Με τη διάδοση των πορισμάτων των διάφορων επίσημων εκθέσεων έγινε περισσότερο προφανές ότι στη δόλια χειραγώγηση του Libor συμμετείχαν τα περισσότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Είναι επίσης προφανές ότι, όπως και στην περίπτωση της απάτης στην αγορά ενυπόθηκων δανείων υψηλού κινδύνου, οι διοικήσεις των τραπεζών και οι ρυθμιστικές αρχές δεν ήταν σε θέση να μπορούν να παρακολουθούν αποτελεσματικά τις δραστηριότητες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, επειδή αυτά τα ιδρύματα ήταν πλέον πολύ μεγάλα για αποτελεσματική διοικητική διαχείριση και ρύθμιση. Η επιβολή κυρώσεων δεν αντιμετωπίζει τους κινδύνους που προκύπτουν από την ανεπαρκή διακυβέρνηση της διαδικασίας παραγωγής δεικτών αναφοράς, η οποία χαρακτηρίζεται από συγκρούσεις συμφερόντων και χρήση διακριτικής ευχέρειας. Επιπλέον, για την προστασία επενδυτών και των καταναλωτών, είναι απαραίτητο οι δείκτες αναφοράς να είναι άρτιοι, αξιόπιστοι και να εξυπηρετούν τον σκοπό για τον οποίο προορίζονται.

2.3 Ο ρόλος των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην επιχειρηματική δραστηριότητα

Τα ΔΛΠ προσδιορίζουν διαφορετικούς χειρισμούς για την απεικόνιση διαφορών λογιστικών γεγονότων σε σχέση με τα ΕΛΠ. Με βάση την Ελληνική Νομοθεσία οι αποσβέσεις υπολογίζονται βάση σταθερών συντελεστών, οι οποίοι εκφράζονται πάγια από κάθε επιχείρηση. Κατ' εξαίρεση μπορεί να γίνει η αναπροσαρμογή της αξίας των στοιχείων αυτών αν η αναπροσαρμοσμένη αξία των παγίων στοιχείων θεωρείται και αξία κτήσεως τους. Με βάση όμως τα ΔΛΠ θα πρέπει η εκάστοτε

επιχείρηση να εκτιμά την ωφέλιμη ζωή των περιουσιακών στοιχείων, θα πρέπει να πραγματοποιεί τακτικούς ελέγχους και αν οι συνθήκες απαιτούν την αλλαγή της ωφέλιμης ζωής, το γεγονός αυτό να αντιμετωπίζεται ως αλλαγή εκτίμησης και εφαρμόζεται από την χρήση στην οποία έγινε η αλλαγή και στις μεταγενέστερες. Το γεγονός όμως αυτό θα πρέπει να γνωστοποιείται. Υπάρχουν δύο μέθοδοι αποτίμηση των ενσώματων ακινητοποιήσεων.

1. Η βασική μέθοδος: όπου ύστερα από την αρχική καταχώρηση ως περιουσιακό στοιχείου, ένα στοιχείο των ενσώματων ακινητοποιήσεων θα πρέπει να εμφανίζεται στο κόστος κτήσης του μείον το ποσό των συσσωρευμένων αποσβέσεων.

2. Η επιτρεπόμενη εναλλακτική μέθοδος: έπειτα από την αρχική καταχώρηση του ως περιουσιακό στοιχείο, θα πρέπει ένα στοιχείο των ενσώματων ακινητοποιήσεων να εμφανίζεται με αναπροσαρμοσμένη αξία, η οποία αποτελείται από την πραγματική του αξία κατά την ημέρα της αναπροσαρμογής μειωμένη από τις σωρευμένες αποσβέσεις καθώς και τις μεταγενέστερες σωρευμένες ζημίες απομείωσης. Οι αναπροσαρμογές θα πρέπει να γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, για να μην διαφέρουν οι λογιστικές αξίες με αυτές που θα προσδιορίζονται βάση της πραγματικής αξίας κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού.

Με βάση την Ελληνική Νομοθεσία, όσον αφορά τις Ενσώματες Ακινητοποιήσεις μόνο τα γήπεδα και τα κτίρια αναπροσαρμόζονται υποχρεωτικά με βάση τον Νόμο 2065/1992 κάθε τέσσερα χρόνια και με τους συντελεστές τους οποίους ορίζει ο νόμος. Αντίθετα με τα ΔΛΠ η αναπροσαρμογή γίνεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις για κάθε πάγιο περιουσιακό στοιχείο, και ο προσδιορισμός της αναπροσαρμοσμένης αξίας γίνεται από εξειδικευμένο εκτιμητή και όχι βάση σταθερών συντελεστών.

2.4 Οικονομικές Καταστάσεις – Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν την σημαντικότερη πηγή πληροφόρησης των ενδιαφερομένων για την επιχείρηση και την οικονομική της κατάσταση. Από τις οικονομικές καταστάσεις απορρέουν οι απαραίτητες πληροφορίες για την ενημέρωση των επενδυτών, των εργαζομένων, των τραπεζών αλλά και της ίδιας της επιχείρησης. Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων με τα Νέα Πρότυπα και η πρώτη εφαρμογή τους Τον Ιούλιο του 1989 εκδόθηκε από την Επιτροπή Διεθνών

Λογιστικών Προτύπων (IASB) το πλαίσιο για την ετοιμασία και την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Το πλαίσιο αυτό αποτελεί την κωδικοποίηση των γενικά αποδεκτών θεωρητικών αρχών και κανονισμών της λογιστικής, πάνω στο οποίο θα πρέπει να στηρίζονται όλα τα ΔΛΠ και τα ΔΠΧΠ. Με το πλαίσιο καθορίζεται η κεντρική ιδέα που διέπει τα πρότυπα σε ότι αφορά στην προετοιμασία και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Το πλαίσιο έχει σαν σκοπό να καθορίσει την γενική βάση για την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, έτσι ώστε να εξασφαλίσει την συγκρισιμότητα τους, τόσο για την ίδια την επιχείρηση σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, όσο και με τις καταστάσεις άλλων επιχειρήσεων. Οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν μια δομημένη οικονομική παρουσίαση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης, της αποδοτικότητας της καθώς και των συναλλαγών που έχει διενεργήσει. Σκοπός τους είναι να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την οικονομική θέση, την απόδοση καθώς και τις ταμειακές ροές της επιχείρησης, οι οποίες είναι χρήσιμες για ένα μεγάλο σύνολο χρηστών, ώστε να μπορούν να πάρουν οικονομικές αποφάσεις. Επίσης από τις οικονομικές καταστάσεις είναι φανερά τα αποτελέσματα της διαχείρισης των πόρων της επιχείρησης από την Διοίκηση. Οι οικονομικές καταστάσεις παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία, τα Ίδια Κεφάλαια, τα έσοδα και τα έξοδα (μαζί με τα κέρδη & τις ζημίες), και τις ταμειακές ροές.

Βασικός σκοπός του Κανονισμού είναι να καταστήσει υποχρεωτικό για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες να εφαρμόζουν μια ενιαία, υψηλής ποιότητας δέσμη διεθνών λογιστικών προτύπων για την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων τους. Θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό να τονίσουμε ότι η καθιέρωση του Κανονισμού πρέπει να συντελεί στην αντικειμενική και αξιόπιστη απεικόνιση της οικονομικής κατάστασης της οντότητας.

Ο Κανονισμός στρέφεται προς δυο είδη εταιρειών:

- Στις εισηγμένες εταιρείες στο χρηματιστήριο: αυτές τηρούν ενοποιημένους λογαριασμούς, δηλαδή και της μητρικής και των θυγατρικών σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

- Στις μη εισηγμένες που τηρούν ετήσιους λογαριασμούς και οι οποίες μπορούν αν θέλουν να καταρτίσουν τις ετήσιες ή ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Για τις υπόλοιπες ανώνυμες εταιρείες και εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. είναι προαιρετική. Αυτό εξαρτάται από την επιλογή των μετόχων ή των εταίρων της εταιρείας και τηρείται για χρονικό διάστημα τουλάχιστον 5 ετών. Εάν η σχετική απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων ή εταίρων δεν προσδιορίζει το χρονικό διάστημα ισχύος της, τότε η απόφαση ισχύει «έπ' αόριστον», μέχρι ανακλήσεως της(η οποία, όμως, ανάκληση δεν μπορεί να γίνει πριν από την παρέλευση πενταετίας). Για την καθιέρωση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, η Ελληνική Κυβέρνηση εξέδωσε το Νόμο 3229/2004, βάσει του οποίου δίνεται η δυνατότητα σε εταιρείες νομικής μορφής Α.Ε και Ε.Π.Ε να προβλέπει τις προϋποθέσεις και διαδικασίες που θα πρέπει να ακολουθήσουν και να ρυθμίσουν διάφορα πρακτικής φύσεως προβλήματα, που προκύπτουν από την εφαρμογή του Κοινοτικού Κανονισμού.

Στην Ελλάδα, υπήρχαν και κάποια περιστατικά εταιρειών που πριν από είκοσι χρόνια συνέτασσαν οικονομικές καταστάσεις με βάση τα Δ.Λ.Π. Αυτό συνέβαινε στις θυγατρικές αλλοδαπών ομίλων. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, αυτές οι εταιρείες έπρεπε να συντάσσουν και να δημοσιεύουν οικονομικές καταστάσεις με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Επιπροσθέτως, συνέτασσαν και οικονομικές καταστάσεις με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα για να τα αποστείλουν στις αντίστοιχες μητρικές εταιρείες, συνοδευόμενες πάτα φυσικά από το πιστοποιητικό ελέγχου των ελεγκτών τους, οι οποίοι συνήθως ήταν πιστοποιημένα στελέχη των μεγάλων ελεγκτικών εταιριών. Επίσης, συνέβαινε σε εταιρείες που είχαν αντλήσει (ή επιθυμούσαν να αντλήσουν)

κεφάλαια από το εξωτερικό. Τέλος, συνέβαινε και σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη ναυτιλία και οι υποχρεώσεις τους περί σύνταξης οικονομικών καταστάσεων κατά την ελληνική νομοθεσία είναι περιορισμένες, όμως οι συναλλαγές τους, κυρίως στο εξωτερικό, απαιτούσαν τη σύνταξη οικονομικών καταστάσεων κατά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Έπειτα, αυτές οι εταιρείες εξακολούθησαν να συντάσσουν παράλληλα. Τα επόμενα χρόνια όλο και περισσότερες ελληνικές εταιρείες συνέτασσαν οικονομικές καταστάσεις με βάση τα

Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, παράλληλα βέβαια με τις κατά Ελληνικό Λογιστικό Πρότυπο απαιτούμενες οικονομικές καταστάσεις τους. Οι κολοσσοί επιχειρήσεων είχαν μεγαλύτερη ευχέρεια στην κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, λόγω του παγκόσμιου εύρους των δραστηριοτήτων τους. Εντούτοις, οι μικρότερες από τις εισηγμένες επιχειρήσεις προσπαθούσαν να συντάξουν τις οικονομικές τους καταστάσεις με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα αλλά με δυσκολίες γιατί το έργο ήταν χρονοβόρο πολυδάπανο και απαιτούσε πολύ εμπειρία και πολλές γνώσεις με λιγότερα μέσα και με μικρότερη ή μηδενική εμπειρία να ανταπεξέλθουν στο έργο αυτό, παρ' όλο που είναι χρονοβόρο και πολυδάπανο. Κάποιες από τις εταιρείες που είχαν συντάξει οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, πριν ακόμη ισχύσει η υποχρεωτική τήρηση των κανόνων και των αρχών των Δ.Λ.Π. από τις εισηγμένες εταιρίες ήταν η Εμπορική τράπεζα και η Cosmote. Κάποιες εταιρίες μάλιστα είχαν περιλάβει σε απολογισμούς τους στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, όπως η Eurobank, ο ΟΠΑΠ και τα Ελληνικά Πετρέλαια.

2.5 Συμπεράσματα

Τα Δ.Λ.Π. αυτά καθαυτά αξιολογούνται πολύ θετικά από ελεγκτές και λογιστές και στα τέσσερα βασικά ποιοτικά χαρακτηριστικά: κατανοητότητα, συνάφεια, αξιοπιστία και συγκρισιμότητα. Φαίνεται μάλιστα ότι τα Δ.Λ.Π. υπερέχουν εμφανώς των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων (ΕΛΠ) στα ίδια ποιοτικά χαρακτηριστικά αλλά και σε άλλα κριτήρια (προστασία των συμφερόντων των δανειστών και των μετόχων, βαθμός χρήσης οικονομικής σκέψης κτλ.). Τα ευρήματα αυτά είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά, δεδομένων του χαμηλού επιπέδου προετοιμασίας για την εφαρμογή των ΔΛΠ, της δυσκολίας του εγχειρήματος και του μικρού χρονικού διαστήματος που έχει παρέλθει από την πρώτη χρήση εφαρμογής. Η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων είναι μια νομοθετική ρύθμιση που επιβλήθηκε από σχετικούς κανονισμούς της Ε.Ε. και ως εκ τούτου υπερισχύει οποιασδήποτε αντίθετης εσωτερικής (εθνικής) διάταξης. Η ρύθμιση αυτή έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της εφαρμοσμένης λογιστικής και την ουσιαστική προαγωγή του λογιστικού επαγγέλματος και της λογιστικής επιστήμης στην Ελλάδα. Με τη χρήση τους θα

παύσουν οι αυθαίρετες παρεμβάσεις της φορολογικής καταστιχογραφίας στα τηρούμενα λογιστικά βιβλία και ο εξαναγκασμός με την απειλή σοβαρών οικονομικών κυρώσεων, τηρήσεων λογαριασμών και εφαρμογής λογιστικών χειρισμών ολοσχερώς αντίθετων προς τις βασικές λογιστικές αρχές, με τις γνωστές σοβαρές συνέπειες. Δυστυχώς, οι προαναφερθείσες ωφέλειες συνεπάγονται επιβάρυνση της επιχειρήσεως με το κόστος τήρησης παράλληλου λογιστικού συστήματος κλπ. Για τον προσδιορισμό των φορολογητέων αποτελεσμάτων σύμφωνα με τους κανόνες της φορολογικής νομοθεσίας το οποίο όμως πρέπει να θεωρηθεί ότι καλύπτεται από τις αναμενόμενες ωφέλειες. Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από την απελευθέρωση των μεταφορών κεφαλαίων και των επενδύσεων πέρα από τα εθνικά σύνορα κάθε κράτους. Οι επενδυτές πλέον, προκειμένου να βρουν την βέλτιστη τοποθέτηση για τα κεφάλαια τους, δεν μελετάνε τα στοιχεία των επιχειρήσεων που εδρεύουν στη χώρα τους, αλλά ενδιαφέρονται και για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται είτε σε κάποιο άλλο κράτος είτε σε πολλά κράτη. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζεται σε αυτήν την περίπτωση είναι η σύγκριση των χρηματοοικονομικών δεδομένων των διαφόρων επιχειρήσεων που εδρεύουν και δραστηριοποιούνται σε διαφορετικά κράτη. Εάν οι λογιστικές αρχές και κανόνες σε κάθε κράτος διαφέρουν, θα διαφέρουν και οι διάφοροι τρόποι υπολογισμού των αποτελεσμάτων που γίνονται από τις εκάστοτε επιχειρήσεις, πράγμα που θα καθιστούσε αδύνατη τη σύγκριση των χρηματοοικονομικών δεδομένων επιχειρήσεων που δρουν σε διαφορετικά κράτη. Ακριβώς αυτό το πρόβλημα έρχονται τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFRS) να λύσουν. Με την εφαρμογή τους από τις επιχειρήσεις τοποθετούν μια κοινή βάση σύγκρισης των χρηματοοικονομικών και λογιστικών καταστάσεων των διάφορων επιχειρήσεων, διευκολύνοντας με αυτόν τον τρόπο τους επενδυτές να πάρουν τις αποφάσεις τους για την τοποθέτηση των επενδύσιμων κεφαλαίων τους στην κατά τη γνώμη τους πιο αποδοτική επιχείρηση. Παρόλα αυτά αρκετά είναι τα τεχνικά προβλήματα με τα οποία ήρθαν αντιμέτωποι οι υπεύθυνοι της εφαρμογής των προτύπων, με σημαντικότερο ίσως την αλλαγή φιλοσοφίας των διευθυντικών στελεχών των επιχειρήσεων, οι οποίοι ασχολούνται με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με τις λογιστικές πολιτικές της επιχείρησης. Σε κάθε περίπτωση είναι ιδιαίτερα σημαντικός ο ρόλος των ελεγκτών και των ορκωτών – ελεγκτών λογιστών τόσο ως προς τη σωστή ενημέρωση των επιχειρήσεων όσο και ως προς τη σωστή εφαρμογή

των Προτύπων, καθώς η εφαρμογή τους είναι ένα μέτρο προς τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής αγοράς και στην καλύτερη σύγκριση των Ελληνικών εταιρειών με αντίστοιχες εταιρείες του εξωτερικού.

Αυτό που παρατηρείται συγκρίνοντας τις οικονομικές καταστάσεις που συντάσσονται σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. και τις οικονομικές καταστάσεις που συντάσσονται σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π. είναι πως οι οικονομικές καταστάσεις με βάση τα Δ.Λ.Π. είναι πολύ λεπτομερείς καθώς περιλαμβάνουν ένα μεγάλο όγκο σημειώσεων και γνωστοποιήσεων. Η αναλυτική πληροφόρηση που προσφέρουν οι σημειώσεις, βοηθά στην αντικειμενικότερη παρουσίαση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης, καθώς οτιδήποτε λαμβάνει χώρα στα πλαίσια της οικονομικής δραστηριότητας της επιχείρησης, θα πρέπει να γνωστοποιείται και σε ορισμένες περιπτώσεις να παρουσιάζεται και ο λόγος για τον οποίο κάποιο γεγονός συνέβη.

Μέχρι τώρα η εθνική φορολογική νομοθεσία επηρέαζε σημαντικά τις λογιστικές μετρήσεις δημιουργώντας κίνητρο αποκάλυψης μικρότερου ύψους κερδών σε σχέση με τα υλοποιηθέντα, γεγονός που υποβαθμίζει την αξία των ισολογισμών ως βοηθητικό μέσο λήψης επενδυτικών αποφάσεων. Κύριο μέλημα της φορολογικής νομοθεσίας αποτελεί η διασφάλιση του δηλούμενου εισοδήματος να μην είναι μικρότερο από το πραγματικό, ενώ αντίθετα οι επενδυτές πρωτίστως ενδιαφέρονται να διασφαλιστεί η μη απεικόνιση πλασματικών κερδών στις οικονομικές καταστάσεις. Με την καθιέρωση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων επιχειρείται η ουδετερότητα και όχι ο συντηρητισμός αφού εφαρμόζεται η αρχή της αυτοτέλειας της χρήσης. Συνεπώς οι μελλοντικές υποχρεώσεις καταχωρούνται στις παρούσες αξίες τους και με το πέρας του χρόνου, με το επιτόκιο προεξόφλησης, εμφανίζεται η ταμειακή υποχρέωση (ονομαστική αξία στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης).

Κεφάλαιο-3 - Ελεγκτική και Ελεγκτικά Πρότυπα

3.1 Ελεγκτική

Ελεγκτική είναι ένας ξεχωριστός κλάδος των Οικονομικών Επιστημών που πραγματεύεται τους γενικούς κανόνες, όρους και προϋποθέσεις για τη διενέργεια ελέγχου σε κάθε επιχείρηση –οικονομική μονάδα –φορέα που στοχεύει στη

διαφύλαξη και τη σωστή διαχείριση των πόρων, μέσω και περιουσιακών της στοιχείων. Η ελεγκτική ως φιλοσοφία, ως επιστήμη και τεχνική δεν την ενδιαφέρει η νομική μορφή των μονάδων που ελέγχει, το αν είναι ιδιωτικού ή δημόσιου χαρακτήρα. Επίσης, δεν την ενδιαφέρει το αντικείμενο εκμετάλλευσης, καθώς ο κερδοσκοπικός ή μη χαρακτήρας των εταιρειών – οργανισμών, διότι οι τεχνικές και οι μεθοδολογίες ελέγχου είναι ίδιες. Ανάλογα με το άτομο που διενεργεί τον έλεγχο και τη σχέση της εργασίας του με τον ελεγχόμενο φορέα, οι έλεγχοι διακρίνονται σε εσωτερικούς και εξωτερικούς:

- Εσωτερικοί Έλεγχοι : είναι αυτοί που οργανώνονται και διενεργούνται μέσα στον ίδιο φορέα από ειδικά εκπαιδευμένα άτομα, τους Εσωτερικούς Ελεγκτές, για λογαριασμό της διοίκησης.
- Εξωτερικοί Έλεγχοι: είναι αυτοί που διενεργούνται από εξωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι δεν έχουν καμία σχέση εξηρημένης εργασίας, δηλαδή υπαλληλική ιδιότητα με την επιχείρηση που καλούνται να ελέγξουν, και ενεργούν με εντολή και για λογαριασμό των μετόχων
- Κρατικοί Έλεγχοι: είναι οι έλεγχοι που διενεργούνται από κρατικούς ή ημικρατικούς φορείς (Εφορίες κτλ)

Η μορφή των ελέγχων επηρεάζεται από το αντικείμενο της εξεταζόμενης επιχείρησης καθώς και από το μέγεθος αυτής. Έτσι ανάλογα με το αντικείμενο της εξεταζόμενης επιχείρησης διακρίνονται:

1. Στις εμπορικές επιχειρήσεις
2. Στις βιομηχανικές επιχειρήσεις
3. Στα πιστωτικά ιδρύματα
4. Στους διάφορους οργανισμούς

Η νομική μορφή των επιχειρήσεων επηρεάζει τις συνθήκες και τη διεξαγωγή του ελέγχου. Διαφορετικά τίθεται το θέμα των ελέγχων στις ατομικές επιχειρήσεις, διαφορετικά στις προσωπικές επιχειρήσεις και διαφορετικά στις ανώνυμες εταιρείες κτλ

Έτσι, ανάλογα με τη νομική μορφή των επιχειρήσεων, αυτές διακρίνονται:

1. Στις ατομικές επιχειρήσεις
2. Στις προσωπικές εταιρείες
3. Στις ΕΠΕ
4. Στις ΑΕ
5. Στους συνεταιρισμούς

Οι έλεγχοι διακρίνονται ανάλογα με την έκτασή τους, σε γενικούς και ειδικούς.

- Γενικοί έλεγχοι : είναι οι έλεγχοι που επεκτείνονται σε ολόκληρη τη διαχείριση συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Ένα είδος τέτοιου ελέγχου είναι αυτός του ισολογισμού που διενεργείται στο τέλος της εταιρικής χρήσης από τους εξωτερικούς ελεγκτές
- Ειδικοί έλεγχοι : είναι οι έλεγχοι που έχουν ως διερεύνηση ένα συγκεκριμένο τομέα, αντικείμενο, όπως προμήθειες, εισπράξεις, αγορές, πωλήσεις, αμοιβές, παραγωγή, συντήρηση, διαχείριση αποθεμάτων κ.λ.π. Ο έλεγχος των αντικειμένων αυτών αφορά αποκλειστικά τους Εσωτερικούς Ελεγκτές (Internal Auditors).

Οι έλεγχοι διακρίνονται ανάλογα με το σκοπό τους σε προληπτικούς και κατασταλτικούς.

- Οι προληπτικοί έλεγχοι έχουν την έννοια της πρόνοιας δημιουργίας μηχανισμών –συστημάτων που να εμποδίζουν ανεπιθύμητες μελλοντικές καταστάσεις, όπως για παράδειγμα τη συνεργασία –βοήθεια που θα πρέπει να ζητούν τα άλλα τμήματα από την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου (Υ.Ε.Ε.), προκειμένου να τεθούν οι σωστές δικλείδες ασφαλείας στα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου-Διαδικασίες. Σε γενικές γραμμές η έννοια του προληπτικού ελέγχου για τον Εσωτερικό Έλεγχο, έχει την έννοια του συμβούλου σε θέματα διοικητικού χαρακτήρα, και όχι την έννοια του Control, όπως είναι η συμφωνία του ταμείου ημέρας ή της επιβεβαίωσης του κλεισίματος αυτού σε καθημερινή βάση. Οι εν λόγω επαναλαμβανόμενοι έλεγχοι (Controls) διενεργούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες, π.χ. Ο ταμίας

πριν από κάθε συναλλαγή –πληρωμή οφείλει να έχει την έγκριση από τον αρμόδιο με τον οποίο σχετίζεται η συναλλαγή και από τον προϊστάμενό του.

- Κατασταλτικοί έλεγχοι, είναι αυτοί που διενεργούνται από τους Εσωτερικούς Ελεγκτές (Internal Auditors), αποβλέπουν στην επισκόπηση εφαρμογής των διαδικασιών, στην καταστολή εκουσίων ή ακούσιων λαθών, απατών, κλοπών, κακής ποιότητας υπηρεσιών, προϊόντων, μετά την εκτέλεση της πράξης. Δηλαδή, η εκ των υστέρων επιβεβαίωση εφαρμογής διαδικασιών, πράξεων, γεγονότων.

Ανάλογα με τη διάρκεια τους, οι έλεγχοι, διακρίνονται σε μόνιμους, τακτικούς και έκτακτους:

- Μόνιμοι ή διαρκείς, είναι αυτοί που διενεργούνται σε συνεχή βάση και λαμβάνουν χώρα κατά την εκτέλεση της πράξης (συναλλαγή, παραγωγή, συμφωνία του ταμείου κ.λ.π). Πρόκειται για προληπτικούς ελέγχους, γίνονται από τα Controls ή τμήμα Control και όχι από τους Εσωτερικούς Ελεγκτές.
- Τακτικοί ή περιοδικοί, που είναι μεν συνεχείς, αλλά διενεργούνται κατά τακτικές χρονικές περιόδους (μηνιαίοι, διμηνιαίοι, εξαμηνιαίοι, κ.λ.π). Οι έλεγχοι αυτοί διενεργούνται από τους Εσωτερικούς Ελεγκτές.
- Έκτακτοι ή περιπτωσιακοί είναι οι έλεγχοι αυτοί διενεργούνται σε έκτακτες περιπτώσεις, είτε με πρωτοβουλία της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου, είτε με εντολή της διοίκησης.

Η ελεγκτική εξετάζει τρία βασικά θέματα, τα οποία ενδιαφέρουν τόσο τον εσωτερικό, όσο και τον εξωτερικό έλεγχο. Συγκεκριμένα εξετάζει, το αντικείμενο του ελέγχου, δηλαδή τι ελέγχεται, γιατί είναι αναγκαίος ο έλεγχος και ποιοι σκοποί επιδιώκονται μέσα από τον έλεγχο. Το υποκείμενο του ελέγχου αφορά τον ελεγκτή, δηλαδή, ποια πρόσωπα διενεργούν τον έλεγχο και ποιες οι προδιαγραφές/ προσόντα των προσώπων αυτών. Τέλος η ελεγκτική αξιολογεί τις ελεγκτικές διαδικασίες. Σε αυτές περιλαμβάνεται ο τρόπος, η μεθοδολογία και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται κάθε φορά για τη διενέργεια του ελέγχου.

3.1.1 Υπόχρεοι σε έλεγχο / Αμοιβή ελεγκτή

Σύμφωνα με το αρ. 3 - ΠΔ226/1992 “Υποχρεωτική χρησιμοποίηση” οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές είναι αποκλειστικώς αρμόδιοι για την άσκηση του τακτικού ελέγχου της οικονομικής διαχειρίσεως και των οικονομικών καταστάσεων:

1. Των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, πλην των δήμων και κοινοτήτων (με το άρθρο 163 του ν. 3463/2006 ελέγχονται υποχρεωτικά και οι Δήμοι).
2. Των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που εξυπηρετούν δημόσιο ή κοινωφελή σκοπό και επιχορηγούνται από το κράτος ή απολαύουν ιδιαίτερων προνομίων, βάσει ειδικής διατάξεως νόμου ή κατ’ εξουσιοδότηση τούτου.
3. Των τραπεζών, των ασφαλιστικών εταιρειών, των εταιρειών επενδύσεων/χαρτοφυλακίου, των εταιρειών διαχειρίσεως αμοιβαίων κεφαλαίων, των εταιρειών χρηματοδοτικών μισθώσεων και των ενώσεων συνεταιριστικών οργανώσεων.
4. Των ανωνύμων εταιρειών, εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, των ετερορρυθμών κατά μετοχές εταιρειών, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 42 α του Κ.Ν. 2190/1920, και των κοινοπραξιών αυτών.
5. Των ενοποιημένων λογαριασμών (οικονομικών καταστάσεων) του άρθρου 100 παρ. 1 του Κ.Ν 2190/1920 των συνδεδεμένων επιχειρήσεων.
6. Των ανωνύμων εταιρειών, των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, καθώς και των ανωνύμων εταιρειών των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο, εν λόγω ή εν μέρει, έχει αναληφθεί με δημόσια εγγραφή.
7. Των εταιρειών ή οργανισμών ή και δραστηριοτήτων γενικά που με βάση διατάξεις νόμου υπάγονται στον υποχρεωτικό έλεγχο Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών.

Οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές είναι επίσης αποκλειστικώς αρμόδιοι για τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, πάνω σε θέματα οικονομικής διαχειρίσεως ή καταστάσεως οιαδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου, δημοσίου ή ιδιωτικού

δικαίου, κοινοπραξίας, ειδικού λογαριασμού ή ομάδας περιουσίας, που απαιτεί λογιστικές γνώσεις. Η πραγματογνωμοσύνη αυτή διατάσσεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας περί πραγματογνωμοσύνης, είτε με δικαστική πράξη κατά τη διάρκεια δίκης, κατόπιν αιτήσεως διαδίκου που έχει έννομο συμφέρον, είτε με δικαστική απόφαση, σύμφωνα με τις διατάξεις περί εκούσιας δικαιοδοσίας, μετά από αίτηση οποιασδήποτε διοικητικής αρχής ή υπηρεσίας του κράτους που έχει αρμοδιότητα προς τούτο και εφόσον επικαλείται και αποδεικνύει ότι συντρέχει προς τούτο λόγος δημοσίου συμφέροντος.

Στις περιπτώσεις αυτές η αμοιβή του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ. 3 – Π.Δ. 226/1992 “Υποχρεωτική χρησιμοποίηση” και καταβάλλεται από τον αιτούντα τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης.

Όπου κατά τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας τα εμπορικά βιβλία συνιστούν μέσα αποδείξεως, το Δικαστήριο, αντί της εμφανίσεως των βιβλίων, μπορεί να διατάξει, είτε κατ’ αίτηση τινός των διαδίκων, είτε αυτεπαγγέλτως, έλεγχο και θεώρηση των βιβλίων από Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή. Η νομοτύπως συντασσόμενη έκθεση του τελευταίου συνιστά πλήρη απόδειξη για το αντικείμενο για το οποίο διετάχθη. Η αμοιβή του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή καθορίζεται από το Δικαστήριο και στην μεν πρώτη περίπτωση καταβάλλεται από τον αιτούντα διάδικο, ενώ στη δεύτερη περίπτωση που διατάσσεται αυτεπαγγέλτως καταβάλλεται κατ’ ισομοιρία από τους διαδίκους.

Για κάθε έλεγχο της παραγράφου 1 του άρθρου 3 Π.Δ.226/1992, τα κατά νόμον αρμόδια όργανα εκλέγουν σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις μία τουλάχιστον από τις εταιρείες ή κοινοπραξίες ελεγκτών που είναι εγγεγραμμένες στο ειδικό Μητρώο της παραγράφου 5 του άρθρου 13, η οποία αναθέτει την ευθύνη του συγκεκριμένου ελέγχου σε έναν τουλάχιστον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή, διορίζοντάς τον για το σκοπό αυτό με τον αναπληρωματικό του.

Κάθε οικονομική μονάδα που υπόκειται στην υποχρέωση τακτικού ελέγχου μπορεί να ζητήσει από μία ή περισσότερες εταιρείες ή κοινοπραξίες ελεγκτών πίνακα των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, που ανήκουν στη δύναμη της. Από τον πίνακα αυτό, η προς έλεγχο μονάδα μπορεί να προτείνει στην εκλεγόμενη εταιρεία ή κοινοπραξία το διορισμό ενός ή περισσότερων Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, με τους

αναπληρωματικούς τους. Η εταιρεία ή κοινοπραξία ελεγκτών αποφασίζει για την αποδοχή ή μη της πρότασης αυτής.

Κατά την ανάληψη των ελέγχων η ανεξαρτησία από την ελεγχόμενη μονάδα, τόσο της εκλεγόμενης εταιρείας ή κοινοπραξίας ελεγκτών, όσο και του διοριζόμενου τακτικού ελεγκτή, καθώς και η δυνατότητα καλής και έγκαιρης εκτέλεσης του κάθε αναλαμβανόμενου ελέγχου.

Για την περιφρούρηση της ανεξαρτησίας του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου, όσον αφορά τους υποχρεωτικούς ελέγχους:

1. ο νόμιμος ελεγκτής μπορεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του με την ιδιότητά του αυτή για χρονική περίοδο που δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε συνεχή χρόνια και να επαναλάβει τα καθήκοντά του μετά παρέλευση δύο συνεχών χρόνων,
2. ο κύριος εταίρος του ελεγκτικού γραφείου μπορεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του για χρονική περίοδο που δεν μπορεί να υπερβεί τα τέσσερα συνεχή χρόνια και ο ορισμός του μπορεί να επαναληφθεί μετά από παρέλευση τριών συνεχών χρόνων.

Ο νόμιμος ελεγκτής ή ο κύριος ελεγκτής του ελεγκτικού γραφείου δεν μπορεί να αναλάβει οποιαδήποτε θέση στη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, πριν από την παρέλευση δύο χρόνων από την ημερομηνία που έπαυσε να ενεργεί με αυτή του την ιδιότητα.

Η συνολική απασχόληση Ασκούμενου ή Ασκούμενων Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών σε κάθε συγκεκριμένο έλεγχο δεν υπερβαίνει το σύνολο των ωρών απασχόλησης του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή και του λοιπού ελεγκτικού προσωπικού του στον ίδιο έλεγχο. Στην εκλεγόμενη εταιρεία ή κοινοπραξία ελεγκτών αποστέλλεται έγγραφη ειδοποίηση – εντολή από τη διοίκηση της προς έλεγχο μονάδας, μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ημερομηνία της εκλογής. Στην εντολή περιλαμβάνεται και το όνομα ή τα ονόματα των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών που ενδεχομένως προτείνονται από την προς έλεγχο μονάδα.

Ο εκλεγόμενος νόμιμος ελεγκτής ή ελεγκτικό γραφείο οφείλει να αποποιηθεί αμέσως την εκλογή του, αν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις των περίπτωσης γ' της προηγούμενης παραγράφου 2, γνωστοποιώντας την αποποίησή του και στο Εποπτικό Συμβούλιο του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.). Η μη τήρηση της υποχρέωσης αυτής συνιστά πειθαρχικό αδίκημα και συνεπάγεται την επιβολή χρηματικής ποινής από δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, ανάλογα με την βαρύτητα της παράβασης και την ενδεχόμενη υποτροπή. Για τη διαπίστωση της παράβασης και την επιμέτρηση της χρηματικής ποινής αποφασίζει το Πειθαρχικό Συμβούλιο της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.).

Αν ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο δεν αποποιείται τον έλεγχο, οφείλει μέσα σε ένα μήνα από τη λήψη της εντολής να γνωστοποιήσει στην προς έλεγχο οντότητα και στο Εποπτικό Συμβούλιο του Σ.Ο.Ε.Λ. τις προϋπολογιζόμενες ώρες πραγματοποίησης του ελέγχου αυτού. Οι ώρες αυτές, συνυπολογιζόμενων και των ωρών άλλων ελέγχων που έχουν ήδη ανατεθεί σε ένα νόμιμο ελεγκτή και πρέπει να πραγματοποιηθούν μέσα στη δωδεκάμηνη περίοδο από 1ης Ιουλίου εκάστου έτους μέχρι την 30ή Ιουνίου του επόμενου, δεν μπορεί να υπερβαίνουν το ανώτατο όριο ετήσιας απασχόλησης του ίδιου και του απασχολούμενου από αυτόν ελεγκτικού προσωπικού, όπως το όριο αυτό καθορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Λ.Τ.Ε. Τυχόν υπέρβαση του πιο πάνω ορίου, συνιστά πειθαρχικό αδίκημα και συνεπάγεται την επιβολή χρηματικής ποινής από δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, ανάλογα με την βαρύτητα της παράβασης και την ενδεχόμενη υποτροπή. Για την διαπίστωση της παράβασης και την επιμέτρηση της χρηματικής ποινής αποφασίζει το Πειθαρχικό Συμβούλιο της Ε.Λ.Τ.Ε. .

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής που διορίστηκε για τον τακτικό έλεγχο έχει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του άρθρου 16 και υπογράφει το σχετικό Πιστοποιητικό ή την Έκθεση Ελέγχου επ' ονόματί του και για λογαριασμό της εταιρείας ή κοινοπραξίας που του ανέθεσε τον έλεγχο. Αντίγραφο των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων αποστέλλεται από τον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή στο Εποπτικό Συμβούλιο, μέσα σε δύο μήνες από την έκδοση της Έκθεσης

Ελέγχου, μαζί με ανάλυση των ωρών απασχόλησης του ιδίου και του καθενός από το βοηθητικό προσωπικό του στο συγκεκριμένο έλεγχο.

Αν ο τακτικός έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων μιας οικονομικής μονάδας ανατίθεται σε δύο ή περισσότερους τακτικούς ελεγκτές που διορίστηκαν από μία ή περισσότερες εταιρείες ή κοινοπραξίες ελεγκτών, οι ελεγκτές διενεργούν από κοινού τον έλεγχο και ευθύνονται εις ολόκληρον για κάθε βλάβη από τη χρήση του Έκθεσης Ελέγχου. Οι ελεγκτές εκδίδουν ενιαίο Πιστοποιητικό Ελέγχου, στο οποίο διαχωρίζουν τη γνώμη τους σε περίπτωση διαφωνίας.

Κάθε ανάθεση τακτικού ελέγχου καταχωρίζεται σε ειδικές μερίδες κατά Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή και εταιρεία ή κοινοπραξία ελεγκτών λογιστών, τις οποίες τηρεί το Εποπτικό Συμβούλιο για την παρακολούθηση, τόσο της προσωπικής συμμετοχής του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή στους ανατιθέμενους σ' αυτόν ελέγχους και της τήρησης του καθοριζόμενου από το Εποπτικό Συμβούλιο ανώτατου ορίου ετήσιας απασχόλησης του κάθε Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή και του ελεγκτικού προσωπικού του, όσο και της τήρησης των λοιπών διατάξεων της παραγράφου 2 αυτού του άρθρου. Η μη έγκαιρη συμμόρφωση εταιρείας ή κοινοπραξίας ελεγκτών στις επιβαλλόμενες σε βάρος της χρηματικές ποινές, επισύρει και την ποινή της πρόσκαιρης διαγραφής, μέχρι ενός έτους, των μελών της διοίκησης ή διαχείρισής της από το μητρώο Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, η οποία αποφασίζεται από το Πειθαρχικό Συμβούλιο.

Οι υποχρεωτικοί έλεγχοι, ανάλογα με τη φύση τους, διενεργούνται σύμφωνα με:

- Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα (International Standards on Auditing),
- Τα Διεθνή Πρότυπα Επισκόπησης (International Standards on Review Engagements),
- Τα Διεθνή Πρότυπα Συναφών Εργασιών (International Standards on Related Services).

Οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία έχουν υποχρέωση να εγκαταστήσουν και να διατηρούν εσωτερικό σύστημα διασφάλισης της ποιότητας των εργασιών, που διενεργούνται σύμφωνα με τα πρότυπα που αναφέρονται παραπάνω. Το εσωτερικό

σύστημα διασφάλισης της ποιότητας των εργασιών, θα πρέπει να είναι εναρμονισμένο με τα οριζόμενα από τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ποιότητας (International Standards on Quality Control).

Με Κανονιστικές Πράξεις της ΕΛΤΕ μπορούν να επιβάλλονται πρόσθετες υποχρεώσεις σε σχέση με αυτές που ορίζονται από τα Διεθνή Πρότυπα. Οι Ορκωτοί Ελεγκτές που διενεργούν με βάση τις αρχές και κανόνες ελεγκτικής του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών, τον τακτικό έλεγχο ανωνύμων εταιριών σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν 2190/1920 όπως ισχύει κάθε φορά ή άλλους νόμους, υποχρεούνται να αναγράφουν στα οικεία πιστοποιητικά ελέγχου τις ουσιώδεις επιδράσεις παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας, οι οποίες έχουν σημαντική επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις, τις οποίες διαπιστώνουν κατά τον έλεγχο του.

3.1.2 Περιορισμοί Ορκωτών Λογιστών

Δεν επιτρέπεται η πρόσληψη Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή ως συμβούλου ή υπαλλήλου σε εταιρεία που ελέγχθηκε από αυτόν κατά την τελευταία διετία πριν από την πρόσληψή του. Η απαγόρευση αίρεται εάν προηγηθεί και ολοκληρωθεί ποιοτικός έλεγχος, χωρίς επιβαρυντικό αποτέλεσμα για αυτόν που πρόκειται να προσληφθεί. Η δαπάνη βαρύνει την εταιρεία που προσλαμβάνει. Επίσης δεν επιτρέπεται σε ελεγκτική εταιρεία, στην οποία ανήκει ο Ορκωτός Ελεγκτής που διενεργεί έλεγχο σε επιχειρήσεις, των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χ.Α.Α. ή σε θυγατρικές εταιρείες αυτών, η παροχή οποιασδήποτε υπηρεσίας ή η δημιουργία οποιασδήποτε σχέσης με τις επιχειρήσεις αυτές από την οποία προξενείτε αμοιβαιότητα συμφερόντων, όπως:

1. εκπροσώπηση της επιχείρησης προς τρίτους ή αρχές,
2. συμμετοχή στη διοίκηση της εταιρείας,
3. συμμετοχή σε εταιρείες, κοινοπραξίες, εργολαβίες, υπεργολαβίες ή άλλο σχήμα κοινών συμφερόντων με την επιχείρηση,
4. προώθηση προϊόντων της επιχείρησης,
5. τήρηση λογιστικών βιβλίων,

6. λογιστικές υπηρεσίες,
7. εκπροσώπηση προς φορολογικές ή δικαστικές αρχές, υπηρεσίες ή εργασίες εσωτερικού ελεγκτή,
8. εκπόνηση μελετών, αναλογιστικών μελετών, αποτιμήσεων ή εκτιμήσεων, τα αποτελέσματα των οποίων εισάγονται κατ' ευθείαν στα λογιστικά βιβλία της εταιρείας ως εγγραφές ή ενσωματώνονται στις λογιστικές καταστάσεις,
9. ανάπτυξη ή παραμετροποίηση και συντήρηση λογισμικού,
10. εξεύρεση στελεχών για θέσεις ευθύνης,
11. κατάρτιση οργανωτικών μελετών και ανάπτυξη διαδικασιών, με εξαίρεση το τμήμα εσωτερικού ελέγχου,
12. διαχείριση προγραμμάτων και έργων,
13. χρηματοοικονομικές προβλέψεις,
14. αποτιμήσεις εταιρειών, περιουσιακών στοιχείων και δικαιωμάτων για εισφορά, πώληση, εξαγορά ή συγχώνευση,
15. υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε εξαγορές, συγχωνεύσεις και πωλήσεις εταιρειών, περιουσιακών στοιχείων ή δικαιωμάτων,
16. υπηρεσίες συμβούλου επενδύσεων,
17. υπηρεσίες εκκαθαριστεί,
18. υπηρεσίες εκτάκτου οικονομικού ελέγχου σε περίπτωση εισαγωγής της εταιρείας στο Χ.Α.Α.

Οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία έχουν υποχρέωση να διασφαλίζουν την ανεξαρτησία τους έναντι των ελεγχόμενων από αυτούς οντοτήτων και φέρουν το βάρος της απόδειξης ότι ενεργούν κατά την εκτέλεση της εργασίας τους κατά τρόπο ανεξάρτητο. Κύριο κριτήριο για την ύπαρξη της ανεξαρτησίας τους είναι η μη συμμετοχή τους, με οποιονδήποτε άμεσο ή έμμεσο τρόπο, στη λήψη αποφάσεων, που αναφέρονται στη δραστηριότητα της ελεγχόμενης οντότητας.

Ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο έχει υποχρέωση να αρνηθεί τη διενέργεια υποχρεωτικού ελέγχου, όταν μεταξύ του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου ή του δικτύου στο οποίο ανήκει και της ελεγχόμενης οντότητας υπάρχει οποιαδήποτε οικονομική, επαγγελματική ή άλλη σχέση, η οποία θα οδηγούσε έναν ενημερωμένο,

αντικειμενικό και συνετό τρίτο να οδηγηθεί στο συμπέρασμα ότι διακυβεύεται η ανεξαρτησία του ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου. Σχέσεις οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι διακυβεύουν την ανεξαρτησία, είναι ιδιαίτερα η παροχή συμπληρωματικών μη ελεγκτικών υπηρεσιών.

Όταν η ανεξαρτησία του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου απειλείται από καταστάσεις αυτοελέγχου, ιδίου συμφέροντος, ιδιότητας συνηγόρου, οικειότητας, εκφοβισμού και διατάραξης της εμπιστοσύνης κατά την εκτέλεση της εργασίας, ο ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο μπορούν να λάβουν πρόσφορα μέτρα για τον περιορισμό του κινδύνου υπονόμευσης της ανεξαρτησίας σε ανεκτό βαθμό. Σε περίπτωση που τα μέτρα αυτά δεν μπορούν να περιορίσουν σε ανεκτό βαθμό τον κίνδυνο υπονόμευσης της ανεξαρτησίας, ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο έχουν υποχρέωση να αρνηθούν τη διενέργεια του υποχρεωτικού ελέγχου.

Στις περιπτώσεις υποχρεωτικού ελέγχου σε οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος, ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο έχει υποχρέωση να αρνηθεί την παροχή των υπηρεσιών του, εάν υφίστανται συνθήκες αυτοελέγχου ή ιδίου συμφέροντος.

Ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο μπορούν να απευθύνονται εγγράφως στην ΕΛΤΕ, εκθέτοντας τα πραγματικά περιστατικά κάθε περίπτωσης, η οποία θα μπορούσε να θεωρηθεί ως κατάσταση που θέτει σε κίνδυνο την ανεξαρτησία του, καθώς και τα πρόσφορα μέτρα τα οποία προτίθεται να λάβει για τον περιορισμό του κινδύνου σε ανεκτό βαθμό, για τη λήψη μη δεσμευτικής γνώμатуευσης και καθοδήγησης επί του πρακτέου, δεδομένου ότι η τελική κρίση περί της ανεξαρτησίας γίνεται κατά το στάδιο του ποιοτικού ελέγχου.

Ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο έχει υποχρέωση να περιγράψει αναλυτικά, στα Φύλλα Εργασίας, όλους τους κινδύνους για την ανεξαρτησία του, καθώς και τα μέτρα που λαμβάνει για τον περιορισμό των κινδύνων σε ανεκτό βαθμό.

Με το Ν. 3148/03 (ΦΔΚ Α' 136/5.6.2003) ιδρύεται η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας της λειτουργίας των επιχειρήσεων με την εφαρμογή της λογιστικής τυποποίησης και τη διασφάλιση της ποιότητας των λογιστικών ελέγχων.

Η ΕΛΤΕ (Ν.Π.Δ.Δ.) είναι η εθνική εποπτική αρχή του ελεγκτικολογιστικού επαγγέλματος και είναι αρμόδια για τη θέσπιση και την εποπτεία της ορθής και αποτελεσματικής εφαρμογής των λογιστικών και ελεγκτικών προτύπων. Αποστολή της είναι η συνεχής ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης του επενδυτικού κοινού στη λειτουργία του ελεγκτικού και λογιστικού θεσμού στην Ελλάδα. Η ΕΛΤΕ απαρτίζεται από δύο εποπτικά συμβούλια μέσω των οποίων διενεργείται η εποπτεία της αγοράς. Μέσω του Συμβουλίου Ποιοτικού Ελέγχου (Σ.Π.Ε.) εποπτεύονται τα Ελεγκτικά Πρότυπα (Auditing Standards), με τα οποία ελέγχεται η συμμόρφωση των ορκωτών ελεγκτών και των ελεγκτικών γραφείων με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου και τον Κώδικα Δεοντολογίας της IFAC. Μέσω της Επιτροπής Επαγγελματικών Εξετάσεων (ΕΕΕ) εποπτεύονται όλες οι σχετιζόμενες με την άσκηση του επαγγέλματος του νόμιμου ελεγκτή πτυχές (Professional Oversight), όπως ιδίως οι επαγγελματικές εξετάσεις, η πρακτική άσκηση και η χορήγηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος.

Τέλος, μέσω του Συμβουλίου Λογιστικής Τυποποίησης (Σ.ΛΟ.Τ.) η Ε.Λ.Τ.Ε. ως οιοονεί σύμβουλος του Υπουργού Οικονομικών, εισηγείται τη θέσπιση Λογιστικών Προτύπων (Accounting Standards) για την Ελληνική επικράτεια.

3.2. Τα Ελεγκτικά Πρότυπα

Τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα εισήχθησαν στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν.3693/2008 που έχει ως αντικείμενο την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/43/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Μαΐου 2006 (ΕΕ L157 της 9.6.2006) και τη συνεπαγόμενη, λόγω της προαναφερόμενης εναρμόνισης, συμπλήρωση και μεταβολή του νομοθετικού πλαισίου, που διέπει τον ελεγκτικολογιστικό θεσμό, όπως, κυρίως, το νομοθετικό αυτό πλαίσιο έχει ρυθμισθεί από το ν. 3148/2003 «Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, αντικατάσταση και συμπλήρωση των διατάξεων για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 136 Α75.6.2003). Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου και κάθε νομοθετικής ρύθμισης, που διέπει τον ελεγκτικολογιστικό θεσμό ισχύει ο ακόλουθος ορισμός για τον υποχρεωτικό έλεγχο: «Υποχρεωτικός έλεγχος»: ο έλεγχος των ατομικών ή ενοποιημένων οικονομικών

καταστάσεων που προβλέπονται από τις Οδηγίες 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 25ης Ιουλίου 1978 (ΕΕ L 222 της 14.8.1978), 83/349 ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 1983 (ΕΕ L193 της 18.7.1983), 86/635 ΕΟΚ του Συμβουλίου της 8ης Δεκεμβρίου 1986 (ΕΕ L 372 της 31.12.1986) και της Οδηγίας 91/ 674 ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1991 (ΕΕ L 374 της 31.12.1991). Με Κανονιστικές Πράξεις της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ) μπορεί να χαρακτηριστεί ως «υποχρεωτικός έλεγχος» οποιασδήποτε φύσης και έκτασης ελεγκτική εργασία αναλαμβάνεται από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Σύμφωνα με το κεφάλαιο V, άρθρο 24, του παρόντος νόμου οι υποχρεωτικοί έλεγχοι, ανάλογα με τη φύση τους, διενεργούνται σύμφωνα με:

- τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα (International Standards on Auditing),
- τα Διεθνή Πρότυπα Επισκόπησης (International Standards on Review Engagements),
- τα Διεθνή Πρότυπα Συναφών Εργασιών (International Standards on Related Services).

Οι νόμιμοι ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία έχουν υποχρέωση να εγκαταστήσουν και να διατηρούν εσωτερικό σύστημα διασφάλισης της ποιότητας των εργασιών, που διενεργούνται σύμφωνα με τα καθιερωμένα πρότυπα. Το εσωτερικό σύστημα διασφάλισης της ποιότητας των εργασιών, θα πρέπει να είναι εναρμονισμένο με τα οριζόμενα από τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ποιότητας (International Standards on Quality Control).

3.3. Εσωτερικός Έλεγχος

Ο Εσωτερικός Έλεγχος (international Control) είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, ασφαλής και συμβουλευτική δραστηριότητα σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του εκάστοτε οργανισμού που εφαρμόζεται. Βοηθά ένα οργανισμό να επιτύχει τους αντικειμενικούς σκοπούς του προσφέροντας μια συστηματική επιστημονική προσέγγιση για την αποτίμηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης κινδύνων, των εσωτερικών ελέγχων και των διαδικασιών διοίκησης.

Με τον όρο « σύστημα εσωτερικού ελέγχου» νοείται :

1. Κατάλληλη οργάνωση των οικονομικών, λογιστικών και λοιπών υπηρεσιών της εταιρείας.
2. Κατάλληλη κατανομή αρμοδιοτήτων και ευθυνών του προσωπικού.
3. Εφαρμογή κανόνων και διαδικασιών, μέτρων και ελέγχων ώστε:
4. Να περιορίζονται οι κίνδυνοι λαθών και άλλων ανωμαλιών κατά την εκτέλεση των συναλλαγών.
5. Να αποκτούν μεγαλύτερη ακρίβεια και αξιοπιστία τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης.
6. Να φυλάσσονται αποτελεσματικά τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης(π.χ. αποθέματα, χρεόγραφα).

Ο εσωτερικός έλεγχος στην Ελλάδα άρχισε να εμφανίζεται δειλά, προς το τέλος της δεκαετίας του 1970 και στις αρχές του 1980. Μάλιστα το 1985 με 1457/7.6.85 του πρωτοδικείου Αθηνών, ιδρύεται τα Ελληνικό Ινστιτούτο εσωτερικών ελεγκτών (Ε.Ι.Ε.Ε.), που είναι και το καθ' ύλην αρμόδιο συλλογικό όργανο που εκφράζει τον Εσωτερικό Έλεγχο στην Ελλάδα. Απαρτίζεται από επταμελές διοικητικό συμβούλιο και έχει ως μέλη πτυχιούχους ανωτάτων σχολών που ασκούν αποδεδειγμένα το επάγγελμα του εσωτερικού ελεγκτή.

Η αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου μιας επιχείρησης από τον ορκωτό ελεγκτή πριν την έναρξη του ελέγχου αναφέρεται σαφώς στη διεθνή ελεγκτική βιβλιογραφία, καθώς και στα ελεγκτικά πρότυπα που έχουν νομοθετηθεί από το 1979 για χρήση από τους ορκωτούς λογιστές στην Ελλάδα . Αν και η ευθύνη της εσωτερικής οργάνωσης και του ελέγχου της επιχείρησης μέσω αυτής είναι ευθύνη της διοίκησης της μονάδας, η ύπαρξη αλλά και το επίπεδο της αποτελεσματικής λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου ενδιαφέρει σοβαρά τον εξωτερικό ελεγκτή.

Η σημασία της ύπαρξης αξιόπιστου συστήματος εσωτερικού ελέγχου από τη σκοπιά του εξωτερικού ελεγκτή είναι να διαβεβαιώσει τούτον ότι λάθη και ανωμαλίες, οι οποίες είναι δυνατό να επηρεάσουν την αξιοπιστία του λογιστικού, τελικά, συστήματος και των παραγόμενων από αυτό στοιχείων, μπορούν να ανακαλυφθούν έγκαιρα.

Στην αντίθετη περίπτωση, ο εξωτερικός ελεγκτής θα είναι υποχρεωμένος να καταφύγει στην εφαρμογή επιπρόσθετων, κατάλληλων, ελεγκτικών διαδικασιών

για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κακής λειτουργίας ή της μη ύπαρξης συστήματος εσωτερικού ελέγχου στην επιτυχή διεξαγωγή του διενεργούμενου ελέγχου. Εκ μέρους του ελεγκτή απαιτείται ικανοποιητική γνώση των χαρακτηριστικών και των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου για τη μελέτη και αξιολόγηση τούτου. Η αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου πρωταρχικό σκοπό έχει να διαμορφώσει γνώμη ο ορκωτός ελεγκτής για το κατά πόσον τούτος μπορεί να στηριχτεί στην ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου και της οργάνωσης της μονάδας για τη χρησιμοποίηση επιμέρους λειτουργιών και συστημάτων στη διεξαγωγή του ελέγχου. Τα συστήματα τα οποία θα μπορέσει ο ορκωτός ελεγκτής, αναλόγως της ποιότητας και της αξιολόγησης των προϊόντων τους, να χρησιμοποιήσει είναι βασικά το λογιστικό σύστημα, συμπεριλαμβανομένου και του μηχανογραφικού και όπου υπάρχει, αυτό των εσωτερικών ελεγκτών. Ο βαθμός της αξιοπιστίας την οποία μπορεί να έχει για τον ορκωτό ελεγκτή το σύστημα εσωτερικού της ελεγχόμενης μονάδας θα επηρεάσει το εύρος και την τελική μορφή του ελέγχου. Ο ορκωτός ελεγκτής ενδιαφέρεται, πρωταρχικά, για το λογιστικό εσωτερικό έλεγχο, ο οποίος επηρεάζει άμεσα τις παραγόμενες από το λογιστικό σύστημα χρηματοοικονομικές καταστάσεις, αλλά τούτος μπορεί να αξιολογήσει και τα άλλα συστήματα οργάνωσης και λειτουργίας της μονάδας, όπως αυτά των ποιοτικών ελέγχων, προμηθειών, MIS, κλπ., τα οποία μπορούν να έχουν έμμεση επίπτωση στην αξιοπιστία του λογιστικού συστήματος. Εκτός από τη χρησιμοποίηση της αξιολόγησης του εσωτερικού ελέγχου στη διαμόρφωση του ελέγχου (βάθος, εύρος, ειδικές διαδικασίες, τεστ), αναμένεται από τον ορκωτό ελεγκτή να εκμεταλλευτεί την μελέτη του εσωτερικού ελέγχου και για την ανακάλυψη ατασθαλιών και απάτης σημαντικού βαθμού, χωρίς, αυτή η αναζήτηση και ανακάλυψη απάτης να αποτελεί αυτοσκοπό του χρηματοοικονομικού ελέγχου.

3.4 Πλεονεκτήματα από την Χρήση του Εξωτερικού Ελεγκτή

Οι επιχειρήσεις ωφελούνται πολλαπλώς από τη χρησιμοποίηση των ορκωτών λογιστών . Τα οφέλη αυτά που αποκομίζει μια επιχείρηση δικαιολογούν απόλυτα το σημαντικό κόστος αυτής της επιλογής του. Επιπρόσθετα όλων των ήδη

προαναφερθέντων πλεονεκτημάτων που δημιουργεί για τις επιχειρήσεις η χρησιμοποίηση των εξωτερικών ελεγκτών , όπως είναι νομιμότητα και η εγκυρότητα των οικονομικών καταστάσεων , η συνεχής βελτίωση του λογιστικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου . Οι ανώνυμες εταιρίες που προσλαμβάνουν ελεγκτές απολαύουν κάποια πλεονεκτήματα τα οποία είναι τα εξής:

1. Ο διατασσόμενος έλεγχος διαχείρισεως των ανωνύμων εταιριών ανατίθεται υποχρεωτικός σε ορκωτό ελεγκτή εφόσον η ελεγχόμενη εταιρία έχει τακτικό ελεγκτή εκ του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών.
2. Για τις επιχειρήσεις οι οποίες υποχρεωτικός ή προαιρετικός χρησιμοποιούν ορκωτό ελεγκτή, το μετά τον έλεγχο δυνάμενο να εκδοθεί ειδικό πιστοποιητικό που αναφέρεται στο ποσό των καταβληθέντων μισθών και ημερομισθίων και στις αποδοχές εν γένει του απασχοληθέντος προσωπικού απαλλάσσει τις επιχειρήσεις οιοδήποτε επανέλεγχου επί του σημείου τούτου εκ μέρους ασφαλιστικού οργανισμού.
3. Ο προϊστάμενος της αρμόδιας Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών , προκειμένου να καθορίσει την φορολογική υποχρέωση των ανωνύμων εταιριών , μπορεί να περιορισθεί και να λάβει υπόψη του αποκλειστικός το παρά του ορκωτού ελεγκτή εκδιδόμενο πιστοποιητικό ελέγχου περί του φορολογητέου εισοδήματος της επιχειρήσεως, εφόσον στον εν λόγω πιστοποιητικό να μην γίνεται ρητή μνεία ότι εκδίδεται για φορολογικούς σκοπούς και ότι κατά τον έλεγχο των οικονομικών αποτελεσμάτων ελήφθησαν υπόψη οι διατάξεις των νόμων περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς και οποιασδήποτε άλλη διάταξη σχετικού νόμου . Στην περίπτωση αυτή ο ελεγκτής οφείλει να παράσχει στο προϊστάμενο της εκάστοτε Δ.Ο.Υ. κάθε πληροφορία ή εξήγηση την οποία ο προϊστάμενος ήθελε να ζητήσει σε σχέση με τον τρόπο τήρησης των βιβλίων και στοιχείων , τις εγγραφές που έγιναν σ' αυτά και γενικώς κάθε αναγκαίο στοιχείο ή διευκρίνιση , για τον προσδιορισμό της φορολογικής ύλης.

3.5 Ομοιότητες Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου

Οι κυριότητες διαφορές μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, όπως προκύπτουν μέσα από την εκτενή επισκόπηση της βιβλιογραφίας είναι:

1. Στόχοι. Οι στόχοι των εσωτερικών ελεγκτών είναι καθορισμένοι από τα επαγγελματικά πρότυπα και το Διοικητικό Συμβούλιο. Αντίθετα, οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν είναι μέρος της οργάνωσης, αλλά δεσμεύονται από αυτή. Οι στόχοι τους τίθενται με βάση τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα.
2. Ισχύ λογιστικού ελέγχου. Ο εσωτερικός έλεγχος καλύπτει όλες τις συναλλαγές της επιχείρησης. Αντίθετα, ο εξωτερικός έλεγχος καλύπτει μόνο εκείνες τις διαδικασίες που συμβάλλουν στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα και τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις της επιχείρησης.
3. Πεδίο εργασίας. Το πεδίο εργασίας του εσωτερικού ελεγκτή, περιλαμβάνει την οργάνωση, τους στόχους, τη βελτίωση των διαδικασιών, τη διαχείριση των κινδύνων και τις διαδικασίες της εταιρικής διακυβέρνησης. Υπό αυτό το πρίσμα, ο εσωτερικός έλεγχος εστιάζει σε μελλοντικά γεγονότα. Αντίθετα, το πεδίο εργασίας του εξωτερικού ελέγχου αφορούν αποκλειστικά οι οικονομικές καταστάσεις. Κατά συνέπεια, ο εξωτερικός έλεγχος παράσχει μια αντικειμενική άποψη για τα οικονομικά θέματα της οικονομικής μονάδας εστιάζοντας σε ιστορικά δεδομένα (πραγματικά).
4. Διαφορετική προσέγγιση στο Σύστημα Εσωτερικό Ελέγχου. Οι εσωτερικοί ελεγκτές βλέπουν όλες τις πτυχές που αφορούν το οργανωτικό κομμάτι του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Αντίθετα οι εξωτερικοί ελεγκτές αξιολογούν το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, το οποίο σχετίζεται αποκλειστικά με τον λογιστικό – χρηματοοικονομικό τομέα.
5. Συχνότητα του ελέγχου. Από την μία πλευρά, ο εσωτερικός έλεγχος εφαρμόζεται σε ολόκληρη την χρονική περίοδο, αφού έχει συγκεκριμένες αποστολές το οποίο θεσπίζεται σύμφωνα με το επίπεδο επικινδυνότητας κάθε δραστηριότητας. Από την άλλη πλευρά, ο εξωτερικός έλεγχος εφαρμόζεται με ετήσια συχνότητα.
6. Ο κίνδυνος. Ο κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο εσωτερικός έλεγχος για τον προγραμματισμό της δραστηριότητάς του είναι πολύ υψηλός. Αντίθετα, ο

εξωτερικός έλεγχος χρησιμοποιεί τις πληροφορίες των κινδύνων για τον προσδιορισμό της φύσης τους, την χρονική περίοδο, τον έλεγχο και τις διαδικασίες που πρέπει να γίνουν σε περιοχές της χρηματοοικονομικής πλευράς.

7. Αξιολόγηση παραγόντων κινδύνου. Ο εσωτερικός έλεγχος λαμβάνει υπόψη τους επόμενους παράγοντες κινδύνου:

1. Κλίμα ηθικής και πίεση στη Διοίκηση για επίτευξη των στόχων.
2. Ικανότητα, επάρκεια, και ακεραιότητα από το προσωπικό.
3. Μέγεθος, ρευστότητα και αύξηση του όγκου των συναλλαγών.
4. Οι οικονομικές καταστάσεις.
5. Ημερομηνία και αποτέλεσμα των προηγούμενων λογιστικών ελέγχων.
6. Βαθμός μηχανοργάνωσης.
7. Γεωγραφική διασπορά των διαδικασιών.
8. Επάρκεια και αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.
9. Οργανωτικές, λειτουργικές, τεχνολογικές, ή οικονομικές αλλαγές
10. Αποδοχή των διαπιστώσεων λογιστικού ελέγχου και μέτρα που λαμβάνονται διορθωτικά.

Αντίθετα ο εξωτερικός έλεγχος λαμβάνει υπόψη μόνο τους παράγοντες που σχετίζονται ή δύναται να επηρεάσουν το «αντικείμενο» της ελεγκτικής διαδικασίας, τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

3.6. Συμπεράσματα

Είναι σχεδόν αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι οι εξελίξεις που παρατηρούνται στις σύγχρονες οικονομίες είναι συνεχείς. Πιο συγκεκριμένα, η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων και των οικονομικών οργανισμών, η ανάπτυξη και παγκοσμιοποίηση των αγορών και των κεφαλαίων, ο συνεχώς διευρυμένος θεμιτός και αθέμιτος

ανταγωνισμός και η ολοένα και περισσότερο αύξηση του αριθμού των εξαγορών και συγχωνεύσεων των επιχειρήσεων είναι μερικές από τις σύγχρονες οικονομικές εξελίξεις. Μέσα στην πολύπλοκη και ραγδαίως εξελισσόμενη σημερινή οικονομική πραγματικότητα, ο ρόλος της Ελεγκτικής αποκτά σημαντικό χαρακτήρα τόσο για τον ιδιωτικό όσο και για τον δημόσιο τομέα, τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σε αυτά τα πλαίσια ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί την ανεξάρτητη, αντικειμενική, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, η οποία είναι σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού. Υπό αυτό το πρίσμα, ο εσωτερικός έλεγχος βοηθά τον οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του, προσφέροντας μια συστηματική επιστημονική προσέγγιση για την αποτίμηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των κινδύνων, των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και των διαδικασιών. Επιπλέον, με την επιβολή μιας συστηματικής και πειθαρχημένης μεθόδου αποτίμησης και βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών της διοίκησης και του ελέγχου, συμβάλλει στην επίτευξη των αντικειμενικών στόχων της ελεγχόμενης επιχείρησης. Ταυτόχρονα, η ανάγκη για ύπαρξη διαφάνειας στις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων, ακρίβειας στις πληροφορίες που δημοσιεύονται από κάθε επιχείρηση, εμπιστοσύνης στην εταιρική διακυβέρνηση των επιχειρήσεων και στη συμμόρφωσή τους με τους ισχύοντες νόμους και κανόνες κάθε Πολιτείας, επιβάλλει την διενέργεια του ελέγχου στις οικονομικές μονάδες σύμφωνα πάντα με τα ισχύοντα Ελεγκτικά Πρότυπα. Υπό αυτό το πρίσμα, ο εξωτερικός έλεγχος συνίσταται στον έλεγχο των προς δημοσίευση οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης, για την εξακρίβωση της αξιοπιστίας, της αντικειμενικότητας και της εγκυρότητας τους. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η εμπιστοσύνη των επενδυτών αλλά και των υπόλοιπων ενδιαφερόμενων για την επιβίωση και την περαιτέρω ανάπτυξη μιας επιχείρησης. Από όλες τις παραπάνω προσεγγίσεις καθίσταται προφανές ότι τόσο ο εσωτερικός όσο και ο εξωτερικός έλεγχος έχουν εξέχουσα σημασία για την επιβίωση των οικονομικών οργανισμών. Από την εκτενή ανάλυση της σχέσης των δύο ελέγχων συμπεραίνεται ότι τόσο οι εσωτερικοί όσο και οι εξωτερικοί ελεγκτές είναι απαραίτητοι για την επιχείρηση και έχουν το δικό τους ξεχωριστό ρόλο μέσα σε αυτή. Η εργασία των εσωτερικών ελεγκτών δεν μπορεί να παραληφθεί και να αντικατασταθεί από αυτή των εξωτερικών, αλλά ούτε το αντίθετο. Μπορούμε να

πούμε πως είναι συμπληρωματικές αφού και οι δύο ασχολούνται με τον έλεγχο, χρησιμοποιούν ελεγκτικές αρχές - διαδικασίες και κατέχονται από ελεγκτική κουλτούρα. Υπό αυτό το πρίσμα, οι εσωτερικοί ελεγκτές όσο και οι εξωτερικοί ελεγκτές πρέπει να τηρούν στάση συνεργασίας μεταξύ τους. Τα ελεγκτικά έργα τους πρέπει κατά το δυνατόν να συντονίζονται, ώστε να εξασφαλίζεται η επαρκής κάλυψη του ελεγκτικού πεδίου και να ελαχιστοποιείται η επικάλυψη των ενεργειών και του κόστους.

Κεφάλαιο 4 ‘Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα’

4.1 Εισαγωγή

Στην σημερινή εποχή σε ολόκληρο τον κόσμο είναι φανερό πως όλες οι επιχειρήσεις πέραν της οικονομικής δραστηριότητας τους στην χώρα τους, ενδιαφέρονται να βρουν στο εξωτερικό την πιο συμφέρουσα αγορά ώστε να μπορέσουν να επεκταθούν και να αυξήσουν τα κέρδη τους. Αναζητούν την αγορά που θα μπορέσει να απορροφήσει τα προϊόντα και να τους δώσει το μεγαλύτερο κέρδος. Η αναζήτηση αυτή δημιουργεί την ανάγκη ύπαρξης ενός ενοποιημένου συστήματος λογιστικής απεικόνισης που θα διευκολύνει τη σύγκριση και την ανταλλαγή πληροφοριών. Στην Ελλάδα, όπου η πλειοψηφία των επιχειρήσεων είναι μικρομεσαίες, οι επιχειρήσεις αυτές ευνοούνται από την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. λόγω της ανταγωνιστικότητας, οι Ελληνικές επιχειρήσεις θα ανταγωνίζονται ισότιμα τόσο στις κοινοτικές όσο και στις Διεθνής κεφαλαιαγορές. Η αξιοπιστία τους θα τονωθεί τόσο έναντι των επενδυτών, όσο και έναντι των προμηθευτών, των πελατών, των πιστωτικών ιδρυμάτων αλλά και στις μεταξύ τους συναλλαγές. Με την κοινή λογιστική αντιμετώπιση στις εταιρείες θα γίνει ακόμα ευκολότερη η σύγκριση των εταιρειών αλλά και η λήψη ορθών αποφάσεων από τις διοικήσεις των εταιρειών.

4.2 Τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

Το Ε.Γ.Λ.Σ. θεσμοθετήθηκε με τα άρθρα 47-48, του Νόμου 1041/80 που ορίζουν με σαφήνεια τόσο την έννοια όσο και τον σκοπό του. Το περιεχόμενο του Λογιστικού Σχεδίου προσδιορίστηκε με το π.δ. 1123/80 (όπως τροποποιήθηκε με τα π.δ. 502/84, 186/80 και 367/94, αντίστοιχα). Η ημερομηνία προαιρετικής έναρξης εφαρμογής του Ε.Γ.Λ.Σ. είχε ορισθεί η 01/01/1982 (άρθρο 2, π.δ. 1123/80). Η καθολική εφαρμογή του θεσμοθετήθηκε με το π.δ. 148/84 και συμπληρώθηκε με τα άρθρα 7 του ν. 1882/90 και 7 του π.δ. 186/92 .

Όπως είναι γνωστό, το Ε.Γ.Λ.Σ. στηρίζεται στο δεκαδικό σύστημα και ανάπτυξης των λογαριασμών και περιλαμβάνει δέκα ομάδες. Οι λογαριασμοί κάθε ομάδας λαμβάνουν ως πρώτο ψηφίο τον αριθμό της ομάδας που ανήκουν. Η κάθε ομάδα αναπτύσσεται σε δέκα, λογαριασμούς που καλούνται πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί. Η αρίθμηση των πρωτοβάθμιων λογαριασμών της κάθε ομάδας γίνεται με την προσθήκη στον αριθμό της ομάδας των αριθμών από το 0 έως το 9. Ακολούθως, κάθε πρωτοβάθμιος λογαριασμός αναπτύσσεται σε εκατό δευτεροβάθμιους που είναι υποχρεωτικοί, σε άλλους που δεν είναι υποχρεωτικοί και σε άλλους που δεν είναι συμπληρωμένοι (κενοί). Στη συνέχεια, κάθε δευτεροβάθμιος λογαριασμός αναπτύσσεται σε τριτοβάθμιους και αναλυτικότερης βαθμίδας λογαριασμούς, κατά το δεκαδικό, εκαντοταδικό, χιλιαδικό ή αναλυτικότερο σύστημα. Επίσης, κάθε τριτοβάθμιος λογαριασμός μπορεί να αναπτύσσεται σε τεταρτοβάθμιους και αναλυτικότερης βαθμίδας κατά το δεκαδικό, εκαντοταδικό, χιλιαδικό ή αναλυτικότερο σύστημα.

Οι δέκα ομάδες χωρίζονται σε τρεις ενότητες:

- Λογαριασμοί Γενικής Λογιστικής (Ομάδες 1-8).
- Λογαριασμοί Αναλυτικής Λογιστικής (Ομάδα 9).
- Λογαριασμοί Τάξεως (Ομάδα 0).

Οι ομάδες των λογαριασμών της Γενικής Λογιστικής είναι κοινές για όλες τις επιχειρήσεις, ανεξάρτητα αν εφαρμόζουν αναλυτική λογιστική, και διακρίνονται ως εξής:

- Ομάδες 1 έως 5 λογαριασμοί Ισολογισμού:
- Ομάδες 1-3 λογαριασμοί Ενεργητικού (τα υπόλοιπα των λογαριασμών μεταφέρονται σε επόμενη χρήση),

- Ομάδα 4 λογαριασμοί Καθαρής Θέσης - Προβλέψεων - Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων (τα υπόλοιπα των λογαριασμών μεταφέρονται σε επόμενη χρήση), και
- Ομάδα 5 Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων (τα υπόλοιπα των λογαριασμών μεταφέρονται σε επόμενη χρήση).
- Ομάδες 6 και 7 λογαριασμοί Διαχειρίσεως: Ομάδα 6 Λογαριασμοί Οργανικών Εξόδων κατ' είδος (τα υπόλοιπα των λογαριασμών δεν μεταφέρονται σε επόμενη χρήση), και Ομάδα 7 Λογαριασμοί Οργανικών Εσόδων κατ' είδος (τα υπόλοιπα των λογαριασμών δεν μεταφέρονται σε επόμενη χρήση).
- Ομάδα 8 λογαριασμοί Αποτελεσμάτων: λογαριασμός Γενικής Εκμετάλλευσης, Εκτάκτων και Ανόργανων Αποτελεσμάτων, Εξόδων και Εσόδων προηγούμενων χρήσεων, Αποτελεσμάτων Χρήσεως, κ.λ.π., (τα υπόλοιπα των λογαριασμών δεν μεταφέρονται σε επόμενη χρήση).

Οι λογαριασμοί της Αναλυτικής Λογιστικής Εκμεταλλεύσεως προορίζονται για μονάδες που χρησιμοποιούν κοστολόγηση (βιομηχανικές, βιοτεχνικές, κλπ μονάδες) και επιδιώκουν τη διαπίστωση αναλυτικών αποτελεσμάτων (τα υπόλοιπα των λογαριασμών δεν μεταφέρονται σε επόμενη χρήση).

Οι λογαριασμοί Τάξεως παρέχουν σημαντικές πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία. Οι λογαριασμοί αυτοί είναι ειδικής κατηγορίας στους οποίους απεικονίζονται και παρακολουθούνται χρήσιμες πληροφορίες καθώς και γεγονότα που δημιουργούν νομικές δεσμεύσεις, χωρίς να επιφέρουν άμεση ποσοτική μεταβολή στα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης η οποία ποσοτική μεταβολή μπορεί να επέλθει στο μέλλον (π.δ. 1123/80, άρθρο 3.2.100). Οι λογαριασμοί Τάξεως λειτουργούν πάντοτε αμοιβαία, κατά ζεύγη λογαριασμών σε αυτόνομο λογιστικό κύκλωμα της ομάδας 0, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα συν λειτουργίας τους με τους λογαριασμούς ουσίας της γενικής λογιστικής (ομάδες 1-8) καθώς και της αναλυτικής λογιστικής της εκμεταλλεύσεως (λογαριασμοί ομάδας 9).

Το Ε.Γ.Α.Σ. παρουσιάζει περιέχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της:

(α) γενικότητας εφαρμογής, (β) ελαστικότητας και προσαρμοστικότητας, (γ) επαρκούς πληρότητας, (δ) επαρκούς σαφήνειας και (ε) ταχύτητας συγκεντρώσεως των πληροφοριών.

4.3 Βασικές αρχές του Ε.Γ.Λ.Σ.

Οι βασικές αρχές στις οποίες στηρίζεται το Ε.Γ.Λ.Σ. είναι: της αυτονομίας, της κατ' είδος συγκεντρώσεως και παρακολουθήσεως, στους οικείους λογαριασμούς της γενικής λογιστικής των αποθεμάτων, των εξόδων και των εσόδων και της καταρτίσεως του λογαριασμού της γενικής εκμετάλλευσης με τη λογιστική μεταφορά σ' αυτόν, κατ' είδος, στο τέλος της χρήσεως, των αρχικών και τελικών αποθεμάτων, των αγορών, των οργανικών εξόδων και των οργανικών εσόδων.

Η πρώτη αρχή σημαίνει ότι το σχέδιο λογαριασμών χωρίζεται σε τρία, λογιστικά ανεξάρτητα, τμήματα : (α) τη γενική λογιστική (ομάδες λογαριασμών από 1 έως και 8), (β) τους λογαριασμούς τάξεως (ομάδα λογαριασμών 0 ή 10) και (γ) την αναλυτική λογιστική εκμεταλλεύσεως (ομάδα λογαριασμών 9). Επίσης υπάρχει η δυνατότητα της συγχωνεύσεως και συλλειτουργίας των λογαριασμών της γενικής και της αναλυτικής λογιστικής σε ενιαίο λογιστικό κύκλωμα.

Η δεύτερη αρχή σημαίνει ότι οι λογαριασμοί, της περίπτωσης αυτής, δέχονται μόνο χρεωπιστώσεις και αντιλογισμούς. Οι εσωτερικές διακινήσεις, μεταφορές και οποιοσδήποτε αλλοιώσεις που νοθεύουν τα πρωτογενή στοιχεία, δεν επιτρέπονται στην γενική λογιστική. Αυτές γίνονται μόνο στην αναλυτική λογιστική. Στο τέλος της διαχειριστικής χρήσεως τα υπόλοιπα των λογαριασμών αποθέματα, οργανικά κατ' είδος έξοδα και οργανικά κατ' είδος έσοδα μεταφέρονται στους λογαριασμούς της γενικής εκμετάλλευσης (ομάδα λογαριασμών 8). Το χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι ότι η συγκέντρωση των εξόδων και εσόδων γίνεται με γνώμονα το είδος και όχι τον προορισμό για τον οποίον πραγματοποιούνται. Η τρίτη αρχή σημαίνει ότι η τήρηση του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης παρέχει το πλεονέκτημα ότι εμφανίζεται μέσα από τον λογαριασμό η συνολική κίνηση της εκμετάλλευσης της επιχείρησης σ' ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

4.4. Κυριότερες διαφορές μεταξύ ελληνικών λογιστικών προτύπων και διεθνών λογιστικών προτύπων

Στην πράξη η μετάβαση από τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα στα ΔΛΠ ήταν και είναι ένα ιδιαίτερα δύσκολο εγχείρημα και όχι μια απλή αλλαγή στον τρόπο λογιστικής απεικόνισης και παρουσίασης των οικονομικών στοιχείων, γεγονός που απαιτεί μεγάλη προσπάθεια, ιδιαίτερα σε χώρες, όπως η Ελλάδα, όπου τα εθνικά λογιστικά πρότυπα είναι προσανατολισμένα, σε κάποιες περιπτώσεις, στις φορολογικές ανάγκες και όχι στην πλήρη και ουσιαστική ενημέρωση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων¹⁹.

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι, η υιοθέτηση των ΔΛΠ αποτελεί μια λογιστική επανάσταση με ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα. Μια απλή σύγκριση των οικονομικών καταστάσεων που συντάσσονται με βάση τα ΔΛΠ, με τις αντίστοιχες οικονομικές καταστάσεις, που συντάσσονται με βάση τα ΕΛΠ υποδεικνύει και την διαφοροποίηση .

Οι κυριότερες διαφορές μεταξύ Ελληνικών και Διεθνών Λογιστικών Προτύπων διακρίνονται στις παρακάτω συγκεκριμένες κατηγορίες.

Συντασσόμενες οικονομικές καταστάσεις: Σύμφωνα με τα ΕΛΠ ο πίνακας Διάθεσης καταρτίζεται ως ιδιαίτερο τμήμα των οικονομικών καταστάσεων, ενώ με τα ΔΛΠ δεν συντάσσεται πίνακας Διάθεσης και η πληροφόρηση αυτή προκύπτει εν μέρει από την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης ή και από τον πίνακα μεταβολών καθαρής θέσης. Ο πίνακας μεταβολών καθαρής θέσης δεν υφίσταται κατά τα ΕΛΠ και υποκαθίσταται εν μέρει από τον πίνακα Διάθεσης. Με τα ΔΛΠ όμως καταρτίζεται υποχρεωτικά και εμφανίζει τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων κατά τη διάρκεια της χρήσης και κατά τη λήξη της χρήσης μέσω της διανομής των αποτελεσμάτων. Αναφορικά με την κατάσταση ταμειακών ροών κατά τα ΕΛΠ καταρτίζεται μόνο από τις εισηγμένες στο ΧΑ εταιρείες, ενώ με τα ΔΛΠ καταρτίζεται υποχρεωτικά σε απλή και ενοποιημένη βάση.

Το προσάρτημα είναι αρκετά συνοπτικό και το περιεχόμενό του καθορίζεται από τον Κ.Ν. 2190/20. Με τα ΔΛΠ, αντίθετα, το προσάρτημα παρέχει εκτεταμένη ανάλυση και πληροφόρηση επί των οικονομικών στοιχείων, έτσι ώστε να καλύψει τα κενά που δημιουργούν λόγω της συνοπτικής μορφής τους ο ισολογισμός και η κατάσταση αποτελεσμάτων.

Διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση ορισμένων περιπτώσεων, γεγονότων, στοιχείων ισολογισμού, κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης, και πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων. Όσον αφορά τα έξοδα πολυετούς απόσβεσης, συγκεκριμένες δαπάνες καταχωρούνται στον ισολογισμό και όχι στα αποτελέσματα και αποσβένονται, είτε άμεσα, είτε σε περίοδο πενταετίας κατά τα ΕΛΠ. Από την άλλη πλευρά με τα ΔΛΠ ο χαρακτηρισμός των εξόδων ως πολυετούς απόσβεσης επιτρέπεται υπό αυστηρές προϋποθέσεις, η τήρηση των οποίων επανεξετάζεται κάθε φορά που συντάσσονται οικονομικές καταστάσεις.

Για τις ενσώματες κινητοποιήσεις η αναπροσαρμογή της αξίας των ακινήτων, καθώς και οι συντελεστές αποσβέσεων των παγίων στοιχείων, επιβάλλονται από τη φορολογική νομοθεσία, ενώ με τα ΔΛΠ η επιχείρηση χρησιμοποιεί μεταβλητές προκειμένου να αναπροσαρμόσει την αξία των ακινήτων της και αποσβένει τα πάγια της βάσει της εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής τους. Για τους τόκους δανείων κατασκευαστικής περιόδου με τα ΕΛΠ εμφανίζονται στην κατηγορία εξόδων εγκαταστάσεως του ισολογισμού και αποσβένονται εντός πενταετίας, ενώ με τα ΔΛΠ διακρίνουμε τη βασική μέθοδο και την εναλλακτική μέθοδο . Για τις κρατικές επιχορηγήσεις με τα ΕΛΠ αυτές εμφανίζονται στα ίδια κεφάλαια και αποσβένονται αναλογικά με την απόσβεση του παγίου στο οποίο αφορούν. Με τα ΔΛΠ εμφανίζονται ή σε μεταβατικό λογαριασμό ως έσοδα επομένων χρήσεων, ή αφαιρετικά του κόστους κτήσης του παγίου. Για τα έκτακτα αποτελέσματα υπάρχουν πολλές κατηγορίες δαπανών και εσόδων που εντάσσονται στην κατηγορία των εκτάκτων αποτελεσμάτων σύμφωνα με τα ΕΛΠ και με τα αντίστοιχα ΔΛΠ στο κονδύλιο αυτό καταχωρούνται μόνο τα αποτελέσματα πραγματικά εκτάκτων γεγονότων. Επίσης, με τα ΕΛΠ ο φόρος εισοδήματος, οι μη ενσωματωμένοι φόροι στο λειτουργικό κόστος και οι διαφορές φορολογικού ελέγχου, εμφανίζονται στον πίνακα διάθεσης των αποτελεσμάτων, ενώ δεν υπολογίζεται αναβαλλόμενος φόρος.

Με τα ΔΛΠ ο φόρος θεωρείται δαπάνη και εμφανίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως και υπολογίζεται αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή απαίτηση. Τέλος, για τις διαφορές ενοποίησης εμφανίζονται στο ενεργητικό και αποσβένονται σύμφωνα με τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων σύμφωνα με τα ΕΛΠ, ενώ στα διεθνή λογιστικά πρότυπα η απόσβεση της διαφοράς δεν υπερβαίνει την εικοσαετία και ο χρονικός ορίζοντας της απόσβεσης επανεκτιμάται στο τέλος κάθε διαχειριστικής περιόδου.

4.5. Σύγκριση ΔΛΠ με ΕΛΠ για τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.

Από την σύγκριση των ΔΛΠ με όσα ορίζουν τα ΕΛΠ (ν. 2190/1920), προκύπτουν σημαντικές διαφορές για τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Παρακάτω θα δούμε τις σημαντικότερες. Με βάση τα ΕΛΠ δεν καταρτίζεται “Κατάσταση Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων” αλλά τον “Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων”, όπου σε αυτόν περιλαμβάνονται μερικά στοιχεία και όχι όλα τα απαραίτητα. Με τα ΔΛΠ η κατάρτιση αυτής της κατάστασης γίνεται υποχρεωτική και πρέπει να παρουσιάζεται για κάθε περίοδο που παρουσιάζεται η κατάσταση αποτελέσματα χρήσεως. Με βάση τα ΕΛΠ δεν είναι υποχρεωτική η κατάρτιση της “Κατάστασης Ταμειακών Ροών”. Με βάση τα ΔΛΠ η κατάρτιση της κατάστασης αυτής είναι υποχρεωτική. Με βάση τα ΕΛΠ η αντιμετώπιση των λογιστικών σφαλμάτων, των λογιστικών μεθόδων και αρχών είναι ατελής σε σχέση με τα ΔΛΠ. Με βάση τα ΕΛΠ οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων δεν ενημερώνονται σωστά καθώς τα στοιχεία τα οποία περιλαμβάνονται στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων θεωρούνται ελλιπή σε σχέση με τα ΔΛΠ.

Στις οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται με βάση τα ΔΛΠ υπάρχουν περισσότερα και πιο ουσιώδη στοιχεία τα οποία αφορούν κυρίως τα οικονομικά αποτελέσματα, τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η κάθε επιχείρηση αλλά και τις μελλοντικές της κινήσεις. Αντίθετα τα ΓΛΠ επικεντρώνονται κυρίως στις στρατηγικές της επιχείρησης αλλά και στους στόχους που εκείνη θέτει, κάνοντας μικρή ανάλυση των οικονομικών αποτελεσμάτων. Τα ΔΛΠ παρέχουν μια πιο

λεπτομερή και ουσιώδη παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων σε σχέση με τα ΓΛΠ, καθώς και πλήρη ενημέρωση για τις προοπτικές της επιχείρησης, τους κινδύνους που την απειλούν αλλά και τους οικονομικούς της πόρους. Τα ετήσια οικονομικά δελτία των επιχειρήσεων που καταρτίζουν οικονομικές καταστάσεις με βάση τα ΔΛΠ είναι μεγαλύτερα σε μέγεθος σε σχέση με τα ΓΛΠ, και αυτό οφείλεται στο γεγονός πως με τα ΔΛΠ γίνεται πιο λεπτομερής ανάλυση και παρουσίαση των στοιχείων της επιχείρησης. Επίσης είναι σημαντικό να κατανοήσουμε πως τα μεγαλύτερα οφέλη και οι διαφορές στις οικονομικές καταστάσεις θα είναι περισσότερο φανερά μετά την πάροδο κάποιων χρόνων, και αυτό διότι σιγά σιγά οι επιχειρήσεις θα κατανοήσουν τα οφέλη των ΔΛΠ και θα παρουσιάζουν περισσότερα στοιχεία και με μεγαλύτερη ανάλυση, ώστε να βοηθήσουν το ενδιαφερόμενο κοινό αλλά και τις ίδιες τις επιχειρήσεις.

Κεφάλαιο 5 Case Studies και Διεθνή και Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

5.1 Περίπτωση Enron

Η Enron ιδρύθηκε το 1985 μετά την ομοσπονδιακή απελευθέρωση των αγωγών φυσικού αερίου, από τη συγχώνευση του Houston Natural Gas και της InterNorth, εταιρείες που παρείχαν φυσικό αέριο. Όταν άρχισε η διαδικασία της συγχώνευσης, στην Enron προκύπτει ένα τεράστιο χρέος. Αποτέλεσμα αυτού ήταν οι δυο εταιρείες να μην έχουν πλέον τα αποκλειστικά δικαιώματα στους αγωγούς της. Προκειμένου όμως να επιβιώσει, η εταιρεία έπρεπε να καταλήξει σε μια νέα και καινοτόμα επιχειρηματική στρατηγική για να παράγει κέρδη και αυξήσεις στις ταμειακές της ροές. Ο Kenneth Lay, Διευθύνων Σύμβουλος τότε της εταιρείας, προσέλαβε την εταιρεία McKinsey & Company, μια εταιρεία όπου οι σύμβουλοί της θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη της προαναφερόμενης επιχειρηματικής στρατηγικής της Enron. Στην συνέχεια όρισε έναν νεαρό σύμβουλο εν ονόματι Jeffrey Skilling ο οποίος είχε ιστορικό στον τραπεζικό τομέα και διαχείρισης ενεργητικού και παθητικού. Ο Jeffrey Skilling πρότεινε μια επαναστατική λύση όπου προέβλεπε την πίστωση μετρητών της Enron και τα κέρδη της επιχείρησης να αποταμιεύονται σε μια «τράπεζα φυσικού αερίου» που θα δημιουργούσαν. Η Enron μέσα από την τράπεζα φυσικού αερίου θα

αγόραζε φυσικό αέριο από ένα δίκτυο προμηθευτών και θα πουλούσε σε ένα δίκτυο καταναλωτών. Χάρη στην McKinsey & Company, η εταιρεία δημιούργησε ένα νέο προϊόν και ένα νέο πρότυπο για την βιομηχανία και για την παραγωγή ενέργειας. Ο Jeffrey Skilling άρχισε να αλλάζει την εταιρική κουλτούρα της Enron για να ταιριάζει περισσότερο με εμπορική επιχείρηση. Το 1990 προσέλαβε τον Andrew Fastow, έναν 29χρονο από την Kellogg MBA. Ο Andrew Fastow κινήθηκε γρήγορα και προήχθη επικεφαλής στις Οικονομικές υπηρεσίες της εταιρείας το 1998. Έτσι από την μία ο Jeffrey Skilling επέβλεπε την κατασκευή των τεράστιων εμπορικών συναλλαγών της εταιρείας και ο Andrew Fastow επέβαλε τη χρηματοδότησή της με όλο και πιο περίπλοκα μέσα. Καθώς η φήμη της Enron αυξανόταν, το εσωτερικό της εταιρείας φαινόταν να παίρνει ένα πιο σκούρο τόνο. Είχε συσταθεί μια επιτροπή αξιολόγησης η οποία έκρινε αυστηρά και σκληρά τους εργαζόμενους με βάση τις ικανότητες, τις δεξιότητες και την αποδοτικότητά τους. Ωστόσο, στους εργαζόμενους και στους συνεργάτες της εταιρείας άρχισε να γεννιέται ένα συναίσθημα ότι το μόνο πραγματικό μέτρο για τις επιδόσεις τους ήταν το ποσό των κερδών που θα μπορούσαν να παράγουν. Συμπτωματικά, εκείνη την περίοδο, η οικονομία των ΗΠΑ κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 είχε την μεγαλύτερη αγορά μεγαλοεπιχειρηματιών και επενδυτών στην ιστορία της. Η Εταιρική ηγεσία της Enron, με εξαίρεση τον Kenneth Lay, πλέον αποτελείται ως επί το πλείστον από νέους ανθρώπους. Νέες επενδυτικές ευκαιρίες αποτελούσαν την εξάπλωση της εταιρείας παντού, συμπεριλαμβανομένων των αγορών συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης ενέργειας. Έτσι η Wall Street απαίτησε διψήφιο ρυθμό ανάπτυξης από σχεδόν κάθε επιχείρηση, και Enron ήταν αποφασισμένη να παραδώσει ακριβώς ότι ζητούσε η Wall Street. Η Enron, τον Οκτώβριο του 1999, δημιούργησε την Enron Online (EOL). Η EOL, ήταν μια διαδικτυακή υπηρεσία συναλλαγών. Η υπηρεσία αυτή ήταν σημαντική διότι η Enron ήταν ο αντισυμβαλλόμενος σε κάθε συναλλαγή που πραγματοποιείται στην πλατφόρμα. Οι έμποροι έλαβαν εξαιρετικά πολύτιμες πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο. Η Enron ήταν ο αγοραστής ή ο πωλητής σε κάθε συναλλαγή δίνοντας την πεποίθηση ότι EOL παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον συναλλαγών στην ενεργειακή κοινότητα. Η EOL το 2000 λειτουργούσε 24 ώρες, διαχειριζόταν 335 δισεκατομμύρια δολάρια στις online συναλλαγές των βασικών προϊόντων. Τον Αύγουστο του 2000 τα αποθέματα της Enron έφτασαν στα

υψηλότερα επίπεδα όλων των εποχών και η εταιρεία θεωρήθηκε ως μια από τις πιο θαυμαστές και καινοτόμες εταιρείες στον κόσμο. Η Enron για λόγους σκοπιμότητας ίδρυσε υπεράκτιες εταιρείες. Συγκεκριμένα 3.500 θυγατρικές. Οι υπεράκτιες εταιρείες την εξυπηρετούσαν σε ορισμένες διαδικασίες της εταιρείας που είναι οι εξής :

1. Μεταφορά προβληματικών περιουσιακών στοιχείων που είχαν χάσει την αξία τους.
2. Μεταφορά των υποχρεώσεων της.
3. Μεταφορά των δικαιωμάτων των μετοχών.
4. Για οικονομικές συναλλαγές.

Με τις παραπάνω δραστηριότητες η Enron κατάφερε να φοροδιαφύγει τον φορολογικό ελεγκτικό μηχανισμό των Η.Π.Α και με την βοήθεια των ελεγκτών και των λογιστών της εταιρείας να παρουσιάζει ψευδή στοιχεία στους μετόχους και στο ευρύ κοινό. Η τιμή της μετοχής να φτάνει στα \$84,87.

Ο Jeffrey Skilling, χρησιμοποιώντας τις ιδιότητες των υπεράκτιων εταιρειών, δημιούργησε έναν έξυπνο τρόπο κυκλικής μεταφοράς των ζημιολόγων και προβληματικών στοιχείων, ώστε η εταιρεία να παρουσιάζει μόνο κέρδη. Τον Αύγουστο του 2001 ο Jeffrey Skilling αποχώρησε από την εταιρεία και ανακοίνωσε ότι η αξία της είχε αρχίσει να μειώνεται. Η αξία της Enron στο χρηματιστήριο καταρρακούσε. Τον Οκτώβριο του 2001, η Enron ανακοίνωσε ότι τα οικονομικά αποτελέσματα την περίοδο 1997-2000 δεν ήταν ορθά και έπρεπε να αναδιαμορφωθούν. Τα κέρδη της μειώθηκαν κατά 23% και οι υποχρεώσεις αυξήθηκαν κατά 6%. Αποτέλεσμα αυτών ήταν και η μείωση των μεριδίων των μετόχων της από τα κέρδη. Η διοίκηση της εταιρείας ισχυρίστηκε ότι οι απώλειες οφείλονταν κυρίως σε επενδυτικές ζημιές. Στα μέσα του Οκτωβρίου ο Fastow αποκάλυψε στην Enron ότι κατόπιν συμφωνιών του όταν διαχειριζόταν υπεράκτιες εταιρείες κέρδισε \$30 δισεκατομμύρια. Την ίδια ημέρα η S.E.C ανακοίνωσε ότι ερευνά αρκετές ύποπτες υποθέσεις που σχετίζεται η Enron με αποτέλεσμα η τιμή της μετοχή της εταιρείας να πέσει \$20,65.

5.1.1 Η SEC και η έναρξη των ερευνών

Η SEC (Securities and Exchange Commission) είναι μια δημόσια υπηρεσία των Η.Π.Α που σκοπός της είναι η προστασία των επενδυτών, η ασφαλή και εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και η διευκόλυνση δημιουργίας κεφαλαίου. Η SEC στις 30 Οκτωβρίου του 2001 έδωσε εντολή για διενέργεια ιδιωτική έρευνας για το θέμα της Enron. Την επόμενη μέρα δόθηκε η κλήτευση στον Fastow να παρευρεθεί στην επιτροπή της SEC ώστε να καταθέσει και να προσκομίσει έγγραφα που του ζητήθηκαν. Η SEC πίστευε ότι Fastow είναι το κύριο πρόσωπο που βρίσκεται πίσω από της οικονομικές ατασθαλίες της Enron. Παράλληλα με την έρευνα για τον Fastow η επιτροπή της SEC ερευνά το αν κάποια κύρια στελέχη ή άλλες οντότητες συνδέονται με τη παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων και τον αποτελεσμάτων της Enron, ποιοι ομοσπονδιακοί κανόνες ασφαλείας αγοράς και πώλησης τίτλων είχαν παραβιαστεί και τους τρόπους παραβίασης αυτών των κανόνων και τον ασφαλιστικών τους δικλίδων. Οι παραπάνω έρευνες έδειξαν ότι το 1999 ο Fastow έκδωσε 55 εκ. προνομιούχες μετοχές στον εαυτό του. Το Νοέμβριο του 2001 αναγκάστηκε να τις κουρέψει κατά \$1,2 εκ. διότι παρουσίαζε περισσότερα κέρδη από αυτά που πραγματικά είχε δηλώσει. Με αυτή του την κίνηση ουσιαστικά αποκάλυψε στην SEC τις κρυφές του μετοχές που μέχρι τότε δεν τις γνώριζε κανείς. Η SEC ακολουθώντας αυτές τις μετοχές ανακάλυψε ότι ο Fastow λόγω της θέσης που κατείχε στην Enron πουλούσε ο ίδιος, κοινές μετοχές και πάγια της σε υπεράκτιες εταιρείες που είχε δημιουργήσει. Με αυτές του τις ενέργειες ο Fastow έλαβε \$30 εκ. ο οποίος όμως δεν εμφανίστηκε ποτέ στην επιτροπή της SEC και κρίθηκε εγκληματίας.

Κατά την διάρκεια της κλήτευσης του Fastow, ο Kenneth Lay προσπαθούσε να σώσει την Enron αναζητώντας επενδύσεις ή ακόμα και την εξαγορά της επιχείρησης από έναν φιλικό επενδυτή (white knight). Στις επιχειρήσεις με τον όρο white knight εννοούμε μια εταιρεία ή έναν επενδυτή που θέλει να αποκτήσει μια επιχείρηση, η οποία βρίσκεται σε δεινή κατάσταση και σχετίζεται με κάποιον τρόπο με την ίδια. Ο σκοπός αυτής της στρατηγικής είναι η απόκτηση του αντικείμενου ενδιαφέροντος από μια τρίτη εχθρική οντότητα. Ο Kenneth Lay ήταν ο βασικός μέτοχος της Natural GAS Cleaning House. Η Natural GAS Cleaning House το 1988 μετονομάστηκε σε

Dynegy. Το 2001 η Dynegy έκανε προσφορά εξαγοράς \$8 δις στην Enron όπου είχε χρέη ύψους \$13δις. Ύστερα από αυτήν την προσφορά η Enron εμφάνισε ακόμα μεγαλύτερες οικονομικές απώλειες και περισσότερα χρέη. Ως εκ τούτου η Dynegy απόσυρε την προσφορά της. Η Enron δεν κατάφερε να βρει επενδυτές ούτε να επιφέρει μια φιλική εξαγορά με αποτέλεσμα την πτώχευσή της στις 2 Δεκεμβρίου 2001. Έπειτα από την πτώχευσή της μήνυσε την Dynegy για αθέτηση της συμφωνίας.

Μετά την κυβερνητική έρευνα¹ που διήρκεσε περισσότερο από τέσσερα χρόνια, οι εισαγγελείς υπέβαλαν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι Lay και Skilling ενορχηστρώνουν μια συνωμοσία για να αυξήσουν τεχνητά τα κέρδη, να κρύψουν εκατομμύρια σε απώλειες και να διαστρεβλώσουν την πραγματική φύση των οικονομικών της εταιρείας. Η πολυαναμενόμενη δίκη ξεκίνησε στις 31 Ιανουαρίου στο Χιούστον. Η χρεοκοπία της Enron, η μεγαλύτερη στην ιστορία των Η.Π.Α. όταν κατατέθηκε τον Δεκέμβριο του 2001, κόστιζε 4.000 εργαζόμενους τις δουλειές τους και πολλές από αυτές εξοικονομούσαν ζωή. Οι επενδυτές έχασαν δισεκατομμύρια δολάρια. Σε διάστημα μεγαλύτερο των 16 εβδομάδων, η κυβέρνηση παρουσίασε 22 μάρτυρες, μεταξύ των οποίων πρώην ανώτατα στελέχη, που κατέθεσαν ότι οι Skilling και Lay καλλιέργησε μια κουλτούρα που έφερε την εικόνα και την τιμή των μετοχών της εταιρείας πάνω από οτιδήποτε άλλο, με κάθε κόστος. Δεκαέξι άτομα κήρυξαν ένοχο για εγκλήματα που διαπράχθηκαν στην εταιρεία και πέντε ακόμη, συμπεριλαμβανομένων τεσσάρων πρώην υπαλλήλων της Merrill Lynch, κρίθηκαν ένοχοι σε δίκη. Οκτώ πρώην στελέχη της Enron κατέθεσαν εναντίον του Lay και της Skilling, των πρώην αφεντικών τους.

Την έκτη ημέρα των συζητήσεων, μια κριτική επιτροπή οκτώ γυναικών και τεσσάρων ανδρών καταδίκασε τα πρώην στελέχη της παραπλάνησης του κοινού για την πραγματική οικονομική υγεία της Enron, η κατάρρευση της οποίας στα τέλη του 2001 συμβόλιζε το κύμα της εταιρικής απάτης που σάρωσε τις Ηνωμένες Πολιτείες στις αρχές της δεκαετίας .

Το σκάνδαλο της Enron έχει χρησιμοποιηθεί σε διάφορα άρθρα ανά περιόδους, ως χαρακτηριστική περίπτωση με αναξιόπιστες δημοσιεύσεις στοιχείων και χωρίς

---

¹ Shaheen Pasha, Jessica Seid, 25/05/2006 "Lay and Skilling's day of reckoning", CNNMoney.com

ηθικούς φραγμούς στην συμπεριφορά της διοίκησης καθώς και άλλων μετόχων. Ο ρόλος της ελεγκτικής εταιρείας ήταν αρκετά καθοριστικός. Η εταιρεία Arthur Andersen είχε οριστεί ως ο εξωτερικός ελεγκτής της Enron και είχε κατηγορηθεί ότι εφαρμόζε ελαστικά ελεγκτικά πρότυπα κατά την διάρκεια του έλεγχου. Η Arthur Andersen λόγω της σύγκρουσης συμφερόντων που προέκυπταν αποκόμιζε από την Enron αμοιβές που είχαν συμβουλευτικό χαρακτήρα. Το 2000 η ελεγκτική εταιρεία είχε 25 εκατ. δολάρια σε ελεγκτικές αμοιβές και 27 εκατ. δολάρια σε συμβουλευτικές αμοιβές. Η Enron για την παραποίηση των οικονομικών της στοιχείων χρησιμοποίησε διάφορα λογιστικά και ελεγκτικά θέματα, τα οποία κάλυψε η ελεγκτική εταιρεία στην Έκθεση Ελέγχου. Τα θέματα αυτά ήταν τα εξής :

1. Η πολιτική της επιχείρησης στο αντικείμενο των επενδύσεων στις μη συγχωνευμένες επιχειρήσεις ενώ στην πραγματικότητα ήταν επιχειρήσεις οι οποίες ήταν υπό την κατοχή της. Με τον τρόπο αυτό εμφάνιζε αυξημένες συναλλαγές.
2. Η οικονομική πολιτική της επιχείρησης η οποία εις γνώσης της επέτρεψε την απόκρυψη ζημιών και χρεών της από επενδυτές που ενδιαφερόντουσαν να επενδύσουν.
3. Τα αποτελέσματα από τις εμπορικές επενδύσεις τα οποία βασίζονταν σε μη αληθής και πραγματικές πράξεις.
4. Η πολιτική της επιχείρησης σε ότι είχε να κάνει με το απόθεμά της
5. Η πρακτική με την οποία αναγνώριζε τα έσοδα της, κατέγραφε ως τρέχοντα έσοδα τις αμοιβές υπηρεσιών επόμενων χρόνων καθώς και τα έσοδά από μελλοντικά συμβόλαια)

Η Arthur Andersen αφού ξέσπασε το σκάνδαλο της Enron κατηγορήθηκε για παράλειψη καθηκόντων και για απάτη τόσο από τον τύπο και τις δημοσιεύσεις όσο και από την Κεφαλαιαγορά των Ηνωμένων Πολιτειών, η οποία και την μήνυσε με υπέρογκες χρηματικές αποζημιώσεις. Η φήμη της ελεγκτικής εταιρείας είχε πλέον πληγεί ανεπανόρθωτα. Ως φυσικό επακόλουθο ήταν ότι στην προσπάθεια της να αντιμετωπίσει τις αγωγές από όσους είχαν θιχτεί, η εταιρεία από τους 113.000 υπαλλήλους που απασχολούσε διεθνώς έμεινε να απασχολεί μόλις 200 υπαλλήλους στην έδρα της στο Σικάγο. Η Arthur Andersen η οποία ήταν μια εκ των μεγάλων πέντε ελεγκτικών εταιρειών (Big Five) με διεθνή κύρος, κατέληξε στο συμπέρασμα

πως για να επιτύχει μια ελεγκτική εταιρεία μακροχρόνια βιωσιμότητα καθώς και μεγάλη επιτυχία θα πρέπει να έχει μια στέρεα και ηθική επιχειρηματική βάση.

5.2 Η περίπτωση της Parmalat

Η Parmalat ιδρύθηκε την δεκαετία του 1960 στην Πάρμα της Ιταλίας και μέσα σε γρήγορο χρονικό διάστημα έγινε παράδειγμα επιτυχίας. Ο ιδρυτής της, Καλλίστο Τάντσι, ευθύνεται για την επιτυχία αυτή, χάρη στην ευφυΐα του και στις επιδοτήσεις της E.O.K. Από το 1974, η εταιρεία απέκτησε διεθνή υπόσταση, δημιουργώντας θυγατρικές πρώτα στην Βραζιλία και κατόπιν στον Ισημερινό και την Βενεζουέλα. Συγχρόνως, δημιούργησε εταιρείες σε χώρες που προσέφεραν φορολογικές διευκολύνσεις (Αυστρία, Ολλανδία, Μάλτα, Λουξεμβούργο, Νησιά Μαν κλπ) κι αργότερα έστησε εγκαταστάσεις σε κάθε λογής "φορολογικό παράδεισο" (Ολλανδικές Αντίλλες, Παρθένες Νήσοι, Νήσοι Κέυμαν κλπ). Μέσα σε 25 χρόνια αναδείχθηκε σε ένα από τα πιο επιτυχημένα μοντέλα της φιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης. Το 1990 που η Parmalat έκανε την είσοδο της στο χρηματιστήριο, κατείχε την έβδομη θέση σε μέγεθος ιταλικές βιομηχανίες και την πρώτη θέση παγκοσμίως στην αγορά γάλακτος μακράς διάρκειας. Σε περισσότερες από 30 χώρες είχε εξαπλωθεί και ο αριθμός των εργαζομένων που απασχολούσε έφτανε περίπου τους 37.000. Το 2002 τα κέρδη της ανήλθαν στα 7,5 δισ. ευρώ. Το ποσό αυτό είναι μεγαλύτερο από το ΑΕΠ χωρών όπως η Βολιβία, η Παραγουάη ή η Σενεγάλη. Η επιτυχία αυτή χάρισε στον Τάντσι την θέση του προέδρου της Confidustria (του συνδέσμου ιταλικών βιομηχανιών). Έπειτα ενώ έκανε την αξία της μετοχής της εταιρείας μια από τις πιο ισχυρές στο χρηματιστήριο του Μιλάνου, απέκτησε τον τίτλο του πιο επιτυχημένου βιομήχανου. Μέχρι τότε πήγαιναν τα πράγματα όπως τα προγραμμάτιζαν για την Parmalat. Στις 11η Νοεμβρίου 2003 όμως που οι ελεγκτές της εταιρείας άρχισαν να ψάχνουν μια επένδυση που έκανε ύψους 500 εκατ. ευρώ στην επενδυτική εταιρεία Epicurum, η οποία είχε την έδρα της στα Νησιά Κέυμαν. Η Standard & Poors αντιλήφθηκε την κατάσταση και υποβάθμισε αμέσως την μετοχή της εταιρείας.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς μόλις συνειδητοποίησε την υποβάθμιση της αξίας της μετοχής της εταιρείας αντέδρασε αμέσως και ζήτησε εξηγήσεις. Παράλληλα, συγκέντρωσε την διοίκηση της εταιρείας με σκοπό να διευκρινιστεί ο τρόπος με τον οποίο σχεδίαζε να αποπληρώσει τα χρέη της που έληγαν στο τέλος της χρονιάς. Από την στιγμή που η επιτροπή επενέβη αυξήθηκαν οι ανησυχίες των επενδυτών και επιταχύνθηκε η πτώση της μετοχής. Η διοίκηση εμφανίστηκε ψύχραιμη και καθησυχαστική. Η διοίκηση της εταιρείας ανακοίνωσε ότι διαθέτει 3,95 δισ. ευρώ σε μετρητά, κατατεθειμένα στο υποκατάστημα της Bank of America των Νησιών Κέυμαν. Για να αποδείξει τα όσα ανακοίνωσε, εμφάνισε ένα έγγραφο της τράπεζας, το οποίο πιστοποιούσε την ύπαρξη του συγκεκριμένου ποσού. Η επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ησύχασε και έτσι καθησυχάστηκαν και οι επενδυτές. Στις 19 Δεκεμβρίου, η Bank of America κοινοποίησε δημοσίως και κατήγγειλε, ότι το έγγραφο που είχε εμφανίσει η Parmalat για τα 3,95 δισ. ευρώ ήταν πλαστό. Για τις αρχές δεν ήταν δύσκολο να πιστοποιήσουν ότι το περίφημο έγγραφο δεν ήταν παρά ένα ερασιτεχνικά σκαναρισμένο παλιόχαρτο. Η μετοχή «βούλιαξε» αμέσως. Πάνω από 115.000 επενδυτές έχασαν τα χρήματά τους. Δεν άργησε να αποκαλυφθεί ότι τα χρέη της Parmalat ξεπερνούσαν τα 14 δισ. ευρώ. Χρέη που συγκαλύπτονταν επί χρόνια με τρόπο παρόμοιο με το σκάνδαλο της Enron. Συγκεκριμένα ένα περίπλοκο δίκτυο υπεράκτιων (offshore) εταιρειών, που η μια μπλεκόταν με την άλλη, φορτωνόταν χρέη και ζημιές, προκειμένου η μητρική εταιρεία να εμφανίζει αυξημένο θετικό αποτέλεσμα με αποτέλεσμα να αυξάνει την χρηματιστηριακή της αξία. Οι λογιστές της Parmalat αποδείχθηκαν ευφυείς. Ενώ η καλοστημένη απάτη κρατούσε αρκετά χρόνια, ο εντοπισμός της ήταν τόσο δύσκολος ώστε ακόμη και την στιγμή που ξέσπασε το σκάνδαλο της εταιρείας, η Deutsche Bank απέκτησε το 5,1% των μετοχών της Parmalat. Ακόμη και τα οικονομικά φύλλα που κυκλοφόρησαν την μέρα την οποία ξέσπασε το σκάνδαλο, πρότειναν την αγορά μετοχών της Parmalat ως "strong buy" (ισχυρή αγορά). Εκτός από την διοίκηση της εταιρείας η οποία κατηγορήθηκε, στην ίδια κατάσταση βρέθηκαν μεγάλες ελεγκτικές εταιρείες όπως οι περίφημες Grant Thornton και Deloitte & Touche αλλά και μεγάλες τράπεζες (όπως η Citigroup, η Morgan Stanley, η Bank of America και η Deutsche Bank). Οι ελεγκτικές εταιρείες καθώς και οι τράπεζες κατηγορήθηκαν για συμπαιγνία και χειραγώγηση των

επενδυτών. Στην συνέχεια και έπειτα από όλα αυτά η υπόθεση έφτασε στα δικαστήρια.

Η δίκη ξεκινά στην Ιταλία² με καταμέτρηση 56 κατηγορουμένων, εννέα δικαστών και τη δυνατότητα περισσότερων από 30.000 μαρτύρων, προκειμένου να καταλήξει σε ετυμηγορία κατά την κατάρρευση του ομίλου Parmalat για τα γαλακτοκομικά προϊόντα το 2003, η οποία έφτασε τα 14 δις ευρώ σε χρέη. Ο πρώην διευθυντής της Parmalat, αντιμετωπίζει την κατηγορία της δόλιας πτώχευσης. Είναι ύποπτος ότι καλύπτει χρέη στην επιχείρηση, η οποία ξεκίνησε από μια μικρή οικογενειακή επιχείρηση που εμπορεύεται σαλάμι και εξελίχθηκε στη μεγαλύτερη εταιρεία τροφίμων της Ιταλίας.

Η νέα διοίκηση της Parmalat, με επικεφαλής τον Enrico Bondi, πιστεύει επίσης ότι οι τράπεζες υπέπεσαν σε πταίσμα για τη διατήρηση της επιχείρησης στην αγορά, κερδίζοντας 1,2 δις. ευρώ, συμπεριλαμβανομένων 420 εκατ. ευρώ από τη δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της Ιταλίας Intesa Sanpaolo. Η εταιρεία επέστρεψε από την αφερεγγυότητα, ανακοινώνοντας καθαρά κέρδη 673 εκατ. ευρώ για το 2007. Ο Bondi εξακολουθεί να πείθει τη Citigroup, την Bank of America, την UBS, τη Deutsche Bank της Γερμανίας και την Credit Suisse. Οι τράπεζες που έχουν πληρώσει έχουν αρνηθεί την παραβίαση. Η Intesa Sanpaolo δήλωσε ότι «αγνόησε πλήρως την κατάσταση αφερεγγυότητας του Parmalat» και είχε φτάσει σε μια διευθέτηση για να αποφευχθεί «μια μακρόχρονη και πολύπλοκη διαφορά». Όμως, ενώ οι περισσότεροι τραπεζίτες ισχυρίζονται ότι απέτυχαν να εντοπίσουν τα προβλήματα του Parmalat, ένας Ιταλός δεν ξεγελάστηκε. Από τα μέσα της δεκαετίας του '90, ο κωμικός Beppe Grillo, άρχισε να αστειεύεται για τα οικονομικά της εταιρείας στις εμφανίσεις του.

Ο όμιλος καταναλωτών Federconsumatori δήλωσε ότι οι τράπεζες είχαν κάποια ευθύνη για την κατάρρευση, αλλά καλώντας χιλιάδες μάρτυρες ουσιαστικά διασφαλίστηκε ότι η δίκη θα αποτύχει.

Την άνοιξη του 2011 εκδόθηκε η τελική απόφαση, η οποία προέβλεπε την φυλάκιση του Τάντσι για 8 χρόνια. Το δικαστήριο απάλλαξε τις 4 τράπεζες από κάθε κατηγορία. Μετά τη χρεοκοπία της Enron, οι νεοφιλεύθεροι υποστήριζαν ότι στο νέο οικονομικό σκηνικό δεν θα υπήρχαν πλέον θέσεις για εταιρείες «μαϊμού». Για το

---

² Tom Kington, 14/03/2008, "Former Parmalat chief goes on trial for fraud", www.theguardian.com

λόγο του ότι το μάθημα της Enron θα υποχρέωνε όλο το σύστημα να αλλάξει και να διορθωθεί.

5.2.1. Σύγκριση ανάμεσα στα case studies της Enron και της Parmalat

Οι ομοιότητες των δύο αυτών σκανδάλων ήταν πολυάριθμες. Οι συγκρίσεις του σκανδάλου της Parmalat με εκείνο της αμερικάνικης εταιρείας φυσικού αερίου της Enron δεν τελειώνουν με τις ευθύνες, τις οποίες φέρουν πιθανότατα οι ορκωτοί λογιστές. Ανάμεσα στα κοινά σημεία που εντοπίζονται, συγκαταλέγεται και το γεγονός ότι τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων τους δεν έπρατταν με ανεξαρτησία. Για παράδειγμα, στην Parmalat το διοικητικό συμβούλιο περιελάμβανε μεγάλο αριθμό μελών της οικογένειας Τάντσι, η οποία ελέγχει το μεγάλο ποσοστό του 51% της Parmalat. Οι υπεξαιρέσεις κεφαλαίων από την Parmalat συνεχίστηκαν για αρκετά και εντοπίστηκαν μετά από διάστημα τουλάχιστον δύο ετών. Ένα πράγμα που κίνησε την περιέργεια είναι ότι το τεράστιο οικονομικό έγκλημα το οποίο διαπράχθηκε με εξαιρετικά απλό τρόπο, εφόσον κανείς, ούτε ακόμη και οι ορκωτοί λογιστές, δεν διανοήθηκε να θέσει ένα βασικό ερώτημα: «Καλά, μία εταιρεία η οποία παρουσιάζει τόσα διαθέσιμα κεφάλαια και ρευστό, γιατί έχει ανάγκη να δανείζεται;» Η απάντηση θα ήταν απλή: γιατί έχει ανάγκη ρευστού. Έπειτα η επόμενη ερώτηση θα έπρεπε να ήταν: Γιατί έχει ανάγκη ρευστού; Οι ερωτήσεις αυτές θα είχαν προλάβει πολλά εάν είχαν απαντηθεί νωρίτερα. Αφού πρόκειται για ερωτήσεις, οι οποίες θα έπρεπε να έχουν τεθεί και σε άλλες περιπτώσεις, ακόμη και σε σκάνδαλα που έχουν ξεσπάσει σε χώρες πολύ πιο μακρινές από την Ιταλία. Πρόκειται όμως και για ερωτήσεις, οι οποίες ποτέ δεν έγιναν. Τώρα οι εμπειρογνώμονες επισημαίνουν ότι είναι υπαρκτός ο κίνδυνος, όχι μόνον στην Ιταλία, να νομοθετηθούν βιαστικές και ταχύρυθμες ρυθμίσεις, οι οποίες σαφώς θα αφήσουν πολλά κενά τα οποία θα μπορούν να τα εκμεταλλευτούν στο μέλλον.

5.2.2. Οι ορκωτοί λογιστές στην υπόθεση της «Parmalat».

Μέχρι το 1999, την ευθύνη του έλεγχου των οικονομικών στοιχείων της Parmalat την είχε η Grant Thornton. Τα τελευταία χρόνια όμως, και λόγω της απαίτησης που είχε η ιταλική νομοθεσία για την εναλλαγή ορκωτών λογιστών στις επιχειρήσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα, την Grant Thornto την αντικατέστησε η Deloitte & Touche. Η Deloitte & Touche ήταν μία από τις πέντε μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου διεθνώς (Big Five). Στην περίπτωση της Parmalat η εναλλαγή αυτή δεν πραγματοποιήθηκε. Και αυτό, γιατί η Grant Thornto εξακολούθησε να ελέγχει τη θυγατρική της Parmalat Bonlat, μέχρι την στιγμή που η Bank of America ανακοίνωσε ότι το υποτιθέμενο έγγραφό της, όπως έχει προαναφερθεί, ήταν ανύπαρκτο. Η «απώλεια» αυτού του κεφαλαίου λειτούργησε ως αιτία για την πτώση της Parmalat. Οι αποκαλύψεις διαδέχονταν η μια την άλλη στα λογιστικά βιβλία της εταιρείας. Η Deloitte & Touche έβρισκε, μέχρι πρότινος, πως τα λογιστικά βιβλία της εταιρείας ήταν εντάξει. Στις 8 Ιανουαρίου οι αρχές κάλεσαν και στελέχη της αναζητώντας κάποιες εξηγήσεις για τον ρόλο τους στην υπόθεση.

Η Parmalat, μήνυσε τις δύο ελεγκτικές εταιρείες, λέγοντας ότι θα έπρεπε να έχουν εντοπίσει την απάτη που προκάλεσε την κατάρρευση του Parmalat πολύ νωρίτερα.

Η αγωγή που άσκησε ο Enrico Bondi, ο οποίος έγινε πρόεδρος της Parmalat μετά την κατάρρευση, ισχυρίζεται ότι δύο εταίροι της Ιταλικής Grant Thornton συμμετείχαν στην απάτη και ότι η Deloitte Touche Tohmatsu δεν τήρησε τις κατάλληλες διαδικασίες ελέγχου που θα είχαν αποκαλύψει την απάτη νωρίτερα από ότι βρέθηκε. Η αγωγή, που κατατέθηκε στο δικαστήριο του Illinois στο Σικάγο, ζητεί αποζημίωση ύψους 10 δισ. Δολαρίων από τις δύο επιχειρήσεις.

Η Deloitte κατηγορήσε έναν μικρότερο αντίπαλο, την Grant Thornton, ότι παρεμπόδιζε τον έλεγχο της Parmalat. Η Grant Thornton International διέκοψε τους δεσμούς της με την ιταλική θυγατρική της μετά το σκάνδαλο Parmalat. Ήταν ο ελεγκτής μιας θυγατρικής της Parmalat, της Bonlat Financing, η οποία λέγεται ότι είχε 4,9 δισεκατομμύρια δολάρια σε λογαριασμό στην Τράπεζα της Αμερικής. Στην πραγματικότητα, ο λογαριασμός δεν υπήρχε.

Η αγωγή³ αναφέρει ότι δύο συνεργάτες στην πρώην ιταλική θυγατρική της Grant Thornton, Lorenzo Penca και Maurizio Bianchi, «ήταν ενεργό συνωμότες με τη διοίκηση της Parmalat για τη δημιουργία πλασματικών εταιρειών και για τη δόμηση πλαστών συναλλαγών που είχαν ως μοναδικό στόχο να αποκομίσουν δισεκατομμύρια δολάρια από Parmalat τις θυγατρικές της. Η εταιρεία κατέθεσε αγωγές στην Ιταλία εναντίον της UBS και της Deutsche Bank, δύο τράπεζες που βοήθησαν να συγκεντρωθούν χρήματα για την Parmalat πριν την κατάρρευση της. Η Deloitte Touche Tohmatsu εξέδωσε δήλωση που καλεί την αγωγή «εντελώς αδικαιολόγητη», προσθέτοντας ότι οι Ιταλοί της ελεγκτές είχαν θέσει ήδη ερωτήματα, οι απαντήσεις των οποίων θα αποκάλυπταν την απάτη νωρίτερα.

5.3 Η American International Group, Inc (AIG) (AIU Holdings, Inc).

Η AIG είναι μια αμερικανική ασφαλιστική εταιρεία και η έδρα της βρίσκεται στην Νέα Υόρκη στο American International Building και στο Λονδίνο στην Fenchurch Street. Η AIG ήταν κάποτε η 18^η μεγαλύτερη εισηγμένη επιχείρηση στον κόσμο, σύμφωνα με το Forbes 2008 Global 2000. Από τις 8 Απριλίου του 2004 έως τις 22 Σεπτεμβρίου του 2008 ήταν η εταιρεία εισηγμένη στο Dow Jones Industrial Average.

Το 1919, ο Cornelius Vander Starr⁴ δημιούργησε έναν οργανισμό ασφάλισης στην Κίνα. Ο Starr ήταν ο πρώτος άνθρωπος της Κίνας που πούλησε ασφάλιση στην χώρα και συνέχισε να το κάνει μέχρι το 1949. Μετά το 1949 η AIG αποχώρησε από την Κίνα. Ο Starr μετέφερε την βάση της εταιρείας στην Νέα Υόρκη. Η εταιρεία μετά από λίγο καιρό έκανε επεκτατικές κινήσεις είτε μέσα από θυγατρικές εταιρείες είτε μέσα από άλλες αγορές σε μέρη όπως Ασία, Λατινική Αμερική, Ευρώπη και Μέση

---

³ Floyd Norris, 19/08/2004 "Parmalat Sues 2 Auditors, Saying They Failed to Catch Fraud", www.nytimes.com

⁴ Simon Elegant, 2008, "AIG and China: Could A "Special Relationship" Translate into Cash?" www.world.time.com

Ανατολή. Το 1962, ο Starr μετέφερε την διαχείριση της εταιρείας στις Η.Π.Α. στον R. Maurice “Hank” Greenberg. Ο Greenberg άλλαξε την ασφάλιση της εταιρείας από προσωπική σε υψηλού περιθωρίου εταιρική κάλυψη. Επικεντρώθηκε σε πωλήσεις μέσα από ανεξάρτητους ασφαλιστικούς μεσίτες. Έπειτα το 1968, ο Starr ονόμασε τον Greenberg ως διάδοχό του.

Το 1969 η εταιρεία εισήχθη στο χρηματιστήριο. Το 2005, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς μαζί με το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ και τον Γενικό Εισαγγελέα της Νέας Υόρκης έκαναν έρευνες για απάτες και έτσι έπρεπε να ερευνηθούν και την εταιρεία AIG. Ο Greenberg έφυγε μετά από ένα σκάνδαλο τον Φεβρουάριο του 2005. Μάχεται ακόμη αστικές χρεώσεις που ασκούνται σε βάρος του από το κράτος της Νέας Υόρκης. Όλα άρχισαν όταν οι ερευνητές είχαν στρέψει την προσοχή τους σε δύο πράξεις που αφορούσαν την Berkshire Hathaway’s (BRK) General Re Corp. Οι συναλλαγές έφτασαν σε ένα δάνειο ύψους 500 εκατομμυρίων δολαρίων τα οποία τα εμφανίζουν ως έσοδα ασφαλιστών στα βιβλία τους. Αυτό συνέφερε την AIG αφού της επέτρεψε να ενισχύσει τα αποθεματικά της την στιγμή που όλοι οι επενδυτές πίστευαν ότι ήταν πολύ χαμηλά. Εδώ κάπου εντοπίστηκε το πρόβλημα ότι η εταιρεία δεν είχε αναλάβει ποτέ τους κινδύνους που συνδέονταν με την ανάληψη ασφάλισης. Μετά από αυτό στις 30 Μαρτίου αναγνώρισε πως τα έγγραφα τεκμηρίωσης της πράξης δεν ήταν κατάλληλα και έτσι δεν μπορούσαν να θεωρηθούν ως ασφάλιστρα. Ύστερα και από την έρευνα του Γενικού Εισαγγελέα της Νέας Υόρκης της επιβλήθηκε πρόστιμο ύψους 1,6 δισεκατομμυρίων δολαρίων και ασκήθηκε ποινική δίωξη σε ορισμένα από τα στελέχη της εταιρείας. Από εκείνη την στιγμή τα προβλήματα της εταιρείας άρχισαν να κλιμακώνονται. Η εταιρεία βρήκε από μόνη της ορισμένες προβληματικές καταστάσεις οι οποίες περιλαμβάνουν συναλλαγές με 60 δήθεν ανεξάρτητες εταιρείες που στην πραγματικότητα ελέγχονταν από την ίδια την εταιρεία. Ερευνητές εξέτασαν πάνω από 60 συναλλαγές στις οποίες υπήρχαν υποψίες για λογιστικές παραποιήσεις.

Ο Martin J. Sullivan διαδέχτηκε τον Greenberg ως Διευθύνων Σύμβουλος. Ο Sullivan⁵ είχε ξεκινήσει την καριέρα του από την AIG το 1970 στο Λονδίνο ως

---

⁵ Maurice R. Greenberg and Lawrence A. Cunningham, 2013, “The AIG Story”

υπάλληλος. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής προσέλαβε τον Morgan Stanley για να δει αν υπάρχουν κίνδυνοι από την οικονομική αποτυχία της AIG. Επίσης ζήτησε από φορείς ιδιωτικούς να δώσουν βραχυπρόθεσμα δάνεια στην εταιρεία. Παράλληλα οι ρυθμιστικές αρχές επέτρεψαν στην εταιρεία να δανειστεί 20 δις δολάρια από τις θυγατρικές εταιρείες της. Τον Ιούνιο του 2008 είχαν δημοσιευτεί οι οικονομικές απώλειες οι οποίες επέφεραν την πτώση της αξίας των μετοχών της στο χρηματιστήριο. Ο Robert B. Willumstad, πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της AIG, πήρε την θέση του Sullivan αφού ο ίδιος παραιτήθηκε.

Στα μέσα του Σεπτεμβρίου του 2008, η AIG βρέθηκε σε μια κρίση ρευστότητας αφού είχε υποβαθμιστεί η πιστοληπτική της ικανότητα. Στην συνέχεια η εταιρεία μετά από την υποβάθμιση αυτή ήταν υπόχρεη να καταθέσει εγγυήσεις. Οι τιμές των μετοχών μειώθηκαν κατά 95% και έφτασαν σε τιμή μόλις 1,25 δολάρια μετά από αρκετές εβδομάδες που η υψηλότερη τιμή της μετοχής είχε φτάσει στα 70,13 δολάρια. Τους έξι πρώτους μήνες του έτους η εταιρεία ανέφερε πάνω από 13,2 δισεκατομμύρια απώλειες και έτσι η περίπτωση να υποβάλει αίτηση για πτώχευση ήταν μεγάλη. Στις 16 Σεπτεμβρίου του 2008 η Διοικητική επιτροπή της Federal Reserve Bank ανακοίνωσε πως η τράπεζα είχε την άδεια να διευκολύνει την εταιρεία με μια δίχρονη πίστωση. Η διευκόλυνση αυτή προέβλεπε ότι θα μπορούσε η εταιρεία να δανειστεί μέχρι και 85 δις δολάρια για να αποφύγει την κατάρρευσή της. Τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας, σε συνδυασμό με τις θυγατρικές εταιρείες και το απόθεμα τους, ήταν εκείνα τα οποία εξασφάλισαν την αποπληρωμή του δάνειου. Το δάνειο είχε επιτόκιο 8,5% περισσότερο από το τρίμηνο Διατραπεζικό επιτόκιο δανεισμού του Λονδίνου. Η αμερικανική κυβέρνηση σε αντάλλαγμα για την πιστωτική διευκόλυνση έλαβε εγγυήσεις για την συμμετοχή στο κεφάλαιο της AIG κατά 79,9%, με το δικαίωμα να αναστείλει την καταβολή μερισμάτων στους μετόχους της εταιρείας. Ο Maurice Greenberg στις 17 Σεπτεμβρίου χαρακτήρισε την απαλλαγή με εκχώρηση ως κρατικοποίηση της AIG. Ο Willumstad αντικαταστάθηκε από τον Edward M. Liddy την ίδια μέρα γιατί η κυβέρνηση των ΗΠΑ ανάγκασε τον Willumstad να εγκαταλείψει την θέση του. Ενώ συνέβαιναν όλα αυτά η εταιρεία συμμετείχε σε gala στην Καλιφόρνια που κόστιζε 444.000 δολάρια. Το ταξίδι αυτό ήταν μια ανταμοιβή για κορυφαίους ασφαλιστικούς πράκτορες και είχε

προγραμματιστεί νωρίτερα. Η AIG, στις 22 Σεπτεμβρίου 2008, αφαιρέθηκε από τον Dow Jones Industrial Average. Την επόμενη μέρα⁶, μετά την ανακοίνωση αυτής της είδησης, κι ενώ η AIG ήταν στα πρόθυρα της κατάρρευσης, διεξήχθησαν διαπραγματεύσεις μεταξύ εταιρικών και ομοσπονδιακών αξιωματούχων σχετικά με την εξέλιξη της εταιρείας. Μόλις αποφασίστηκε ότι η εταιρεία ήταν πολύ ζωτικής σημασίας για την παγκόσμια οικονομία για να αφηθεί να αποτύχει, η Federal Reserve ανέλαβε συμφωνία με τη διοίκηση της AIG για να σώσει την εταιρεία.

Όταν ήρθαν στην επιφάνεια τα νέα για το ταξίδι αυτό, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ εξέδωσε συμπληρωματικό δάνειο 37,8 δισεκατομμυρίων δολαρίων το οποίο προστέθηκε σε αυτό της τάξης των 85 δις που είχαν χορηγηθεί στην εταιρεία πριν ένα μήνα. Λίγες μέρες πριν από την επαναδιαπραγμάτευση με την κυβέρνηση των ΗΠΑ για την λήψη άλλων μέτρων διάσωσης (για 40 δις δολάρια) το ABC News ανέφερε πως η ασφαλιστική εταιρεία δαπάνησε 343.000 δολάρια για ακόμα ένα ταξίδι σε πλούσιο θέρετρο στην Αριζόνα. Μέσα στον Οκτώβριο η εταιρεία πήρε ένα επιπλέον δάνειο 37,8 δισεκατομμυρίων δολαρίων το οποίο παρατάθηκε. Μέχρι τις 24 Οκτωβρίου είχε δανειστεί συνολικά 90,3 δισεκατομμύρια δολάρια από δάνεια έκτακτης ανάγκης, ενώ το γενικότερο σύνολο των δανείων ανήλθε 122,8 δις δολαρίων. Το Υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ, στις 10 Νοεμβρίου του 2008, ανακοίνωσε την αγορά 40 δισεκατομμυρίων δολαρίων σε προνομιούχες μετοχές της AIG.

Η FRBNY ανέφερε πως είχε τροποποιηθεί η πιστωτική διευκόλυνση της 16ης Σεπτεμβρίου. Η επένδυση του Υπουργείου επέτρεπε τη μείωση του μεγέθους της, από 85 δις. δολάρια σε 60 δισεκατομμύρια δολάρια. Η FRBNY έδωσε παράταση στη διάρκεια ζωής του δανείου από τρία σε πέντε έτη, και το επιτόκιο θα άλλαζε από 8,5% συν το τρίμηνο London Interbank Offered Rate για το σύνολο της πιστωτικής διευκόλυνσης, σε 3% συν LIBOR για τα κεφάλαια που προβλέπονται. Η AIG θα δημιουργούσε δύο, εκτός ισολογισμού, Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ) για να διατηρήσει τα περιουσιακά της στοιχεία. Η μία εταιρεία θα λειτουργούσε ως Residential Mortgage-Backed Securities Facility της AIG και η άλλη θα λειτουργούσε ως Collateralized Debt Obligations Facility. Οι Ομοσπονδιακοί

---

⁶ Gregory Gethard, " Falling Giant: a Case Study of AIG", 02/10/2017, www.investopedia.com

αξιωματούχοι είπαν πως τα 40 δισεκατομμύρια δολάρια επένδυσης θα επέτρεπαν τελικά στην κυβέρνηση να μειώσει από 152 δις δολάρια σε 112 δισεκατομμύρια δολάρια για την AIG. Το Thomas More Law Center, στις 15 Δεκεμβρίου 2008, άσκησε αγωγή ισχυριζόμενο ότι προωθεί αντισυνταγματικά ισλαμικό νόμο (Σαρία) και θρησκεία με σκοπό να προκαλέσει το Emergency Economic Stabilization Act of 2008. Η αγωγή κατατέθηκε, διότι η AIG παρέχει ασφαλιστικά πλάνα «Takaful», τα οποία αποφεύγουν τις επενδύσεις που είναι "μη-ισλαμικές". Η AIG, στις 2 Μαρτίου του 2009, ανέφερε απώλειες ύψους \$ 61.7 δισεκατομμυρίων δολαρίων για το τελευταίο τρίμηνο του 2008. Αυτή ήταν η και μεγαλύτερη τριμηνιαία απώλεια στην εταιρική ιστορία μέχρι τότε.

Η ανακοίνωση των απωλειών είχε αντίκτυπο στις πρωινές συναλλαγές στην Ευρώπη και την Ασία και σημειώθηκαν σημαντικές μειώσεις. Στις ΗΠΑ, ο δείκτης Dow Jones Industrial Average κατρακύλησε κάτω από 7.000 μονάδες. Μετά από την είδηση των απωλειών την επόμενη ημέρα που το Υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ είχε επιβεβαιώσει ότι η AIG ήταν να πάρει επιπλέον 30 δισεκατομμύρια δολαρίων ενίσχυση, πέρα από τα 150 δισεκατομμύρια δολάρια που είχε ήδη λάβει. Το Υπουργείο Οικονομικών σε δηλώσεις του είπε ότι οι ζημιές στις ΗΠΑ και στην παγκόσμια οικονομία θα είναι μεγάλες αν η εταιρεία καταρρεύσει. Η πρότασή του προέβλεπε πως εάν στο μέλλον δεν υπάρχει βελτίωση, θα επενδύσει περισσότερα χρήματα στην εταιρεία, καθώς δεν μπορούν να διανοηθούν ότι θα αποτύγχανε. Τα αποτελέσματα του τετάρτου τριμήνου έδειξαν ότι η εταιρεία είχε ζημιές περίπου 99,29 δισεκατομμύρια δολάρια στο σύνολο του 2008, με πέντε συνεχόμενα τρίμηνα ζημιών με κοστολόγηση της εταιρείας πάνω από 100 δις. δολάρια. Η Wall Street χάνει δισεκατομμύρια και σχεδόν καταρρέει, παρασύροντας και την αμερικανική οικονομία.

Τα ανώτατα στελέχη της επιχείρησης συνεχίζουν να παίρνουν υψηλά μπόνους τα οποία πληρώνουν στην ουσία οι φορολογούμενοι, αφού η κυβέρνηση δίνει χρήματα από τα ομοσπονδιακά ταμεία για να σώσει την εταιρεία. Τον Μάρτιο του 2009, η AIG ανακοίνωσε ότι θα πλήρωνε σε μπόνους ανώτερων υπάλληλων γύρω στα 165 εκατομμύρια δολάρια. Τα συνολικά μπόνους για όλη την οικονομική μονάδα μπορεί

να φθάσουν τα \$ 450 εκατ. ευρώ. Ενώ τα μόνους για ολόκληρη την εταιρεία θα μπορούσαν να φθάσουν τα 1,2 δισεκατομμύρια δολάρια. Ο Πρόεδρος Barack Obama, ψήφισε υπέρ της διάσωσης AIG⁷. Η οργή των πολιτικών αλλά και του κόσμου είναι δικαιολογημένη. Τα μόνους δίνονται για να μην χάσει η εταιρεία τα στελέχη της και μαζί, πελάτες. Για να μην χαθούν τα συμβόλαιά τους και να πληρώσει τις αποζημιώσεις. Το αν αυτά τα στελέχη οδήγησαν στην κατάρρευσή της, δεν εξετάζεται. Τα μόνους αποτελούν μέρος των συμβάσεων των εργαζομένων και η επιχείρηση υποχρεούται νομικά να το πράξει. Για να μην απολυθούν οι συνάδελφοι των εργαζομένων της εταιρείας ζητήθηκε από τους εργαζόμενους σε όλη τη χώρα να λάβουν περικοπές αμοιβών και να δέχονται λιγότερες μέρες εργασίας την εβδομάδα. Πολιτικοί και από τις δύο πλευρές του Κογκρέσου αντέδρασαν με οργή για τη σχεδιαζόμενη διάσωση της AIG. Ως αποτέλεσμα της δημόσιας αποδοκιμασίας λόγω των πληρωμών των υπαλλήλων της, η AIG μεταφέρει ξανά τις δραστηριότητες της στο πλαίσιο της AIU Holdings, Inc. Η FBIC (μη κερδοσκοπική οργάνωση καταπολέμησης της κακής πίστης των ασφαλιστικών εταιρειών) κατέταξε την AIG στην όγδοη θέση στον κατάλογο των κακών ασφαλιστικών σε μια ανασκόπηση 655 ομάδων ασφαλιστικών που αποτελείται από 3.693 ασφαλιστικές εταιρείες.

5.3.1. Η Pricewaterhouse Coopers στο σκάνδαλο της AIG

Την 1η Μαΐου 2005⁸, οι έρευνες που διεξάγονται από εξωτερικό σύμβουλο, κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Ελέγχου της AIG και της διαβούλευσης με τους ανεξάρτητους ελεγκτές της AIG, Pricewaterhouse Coopers LLP οδήγησε στην απόφαση της AIG να επαναδιατυπώσει τις οικονομικές καταστάσεις της για τις χρήσεις που έληξαν την 31η Δεκεμβρίου, 2000, 2001, 2002 και 2003, και για τα τρίμηνα που έληξε στις 31 Μαρτίου, 30 Ιουνίου και 30 Σεπτεμβρίου, 2004 και 2003 και το τρίμηνο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2003 . Στις 9 Νοεμβρίου 2005, η εταιρεία είχε αναφερθεί από την καθυστέρηση τρίτο τρίμηνο τα κέρδη της έκθεσης, διότι πρέπει να επαναδιατυπώσει τα προηγούμενα οικονομικά αποτελέσματα για να διορθώσει τα λάθη της λογιστικής.

---

⁷ "Obama's Statement on A.I.G.", 16/03/2009, TheNewYorkTimes

⁸ Lilla Zuill, "AIG's meltdown has roots in Greenberg era ", 03/03/2009, www.reuters.com

Η PricewaterhouseCoopers LLP⁹, όταν ξέσπασε το σκάνδαλο καθορισμού των τιμών και της λογιστικής, συμφώνησε να πληρώσει 97,5 εκατομμύρια δολάρια για να διακανονίσει απαιτήσεις από τρία κρατικά συνταξιοδοτικά ταμεία του Οχάιο που επενδύθηκαν στην AIG. Η PwC πρόσθεσε ότι η συμφωνία αυτή δεν αποτελεί παραδοχή ατασθαλιών από την πλευρά της και συνεχίζει να πιστεύει ότι οι ενέργειες τους ήταν σύμφωνες με τα επαγγελματικά πρότυπα. Η εταιρεία, η οποία συνεχίζει να λειτουργεί ως ανεξάρτητος ελεγκτής της AIG, κατηγορήθηκε ότι παραβίασε τους νόμους περί κινητών αξιών σε σχέση με την παροχή υπηρεσιών ελέγχου και την έκδοση μη ελεγμένων γνωμών ελέγχου επί των οικονομικών καταστάσεων της AIG, κατά τη διάρκεια αυτών των επτά επίμαχων ετών.

5.4 Lehman Brothers

Στις 15 Σεπτεμβρίου του 2008 η ιστορική αμερικανική επενδυτική τράπεζα Lehman Brothers, μια τράπεζα με 158 χρόνια ζωής κατέθετε αίτηση πτώχευσης. Την ίδια στιγμή οι διεθνείς αγορές πάγωσαν, οι τράπεζες κατέρρευσαν και ο φόβος μιας τεράστιας οικονομικής κρίσης και η κατάρρευση ολόκληρου του χρηματοοικονομικού συστήματος ήταν προ των πυλών. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα να επανέλθουν μνήμες της αμερικανικής τραπεζικής κρίσης του '30. Δυστυχώς, η πτώχευση αυτή ήταν αναμενόμενη καθώς, έξι ολόκληρους μήνες πριν την κατάρρευση της Lehman Brothers, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και η Κεντρική Τράπεζα της Νέας Υόρκης είχαν ειδοποιηθεί για το “μαγείρεμα” των λογιστικών της βιβλίων. Χρησιμοποιώντας το λογιστικό τρικ Repo 105 η Lehman Brothers κατάφερε να αποκρύψει από τα οικονομικά της αποτελέσματα μεταβιβάσεις 50 δισ. δολαρίων και να εμφανίζεται υγιής και βιώσιμη στο επενδυτικό κοινό. Η τεχνική αυτή της επέτρεψε να πουλάει πακέτα χρηματοοικονομικών παραγώγων, τα οποία επαναγόραζε έπειτα από μερικές ημέρες. Συνεπώς οι πωλήσεις της παρουσιάζονταν υψηλότερες και συγχρόνως δεν παρουσιάζονταν “τοξικά” χρεόγραφα.

---

⁹ Daniel Hays “PwC To Pay \$97.5M For Role In AIG Accounting Mess”, 06/10/2008, www.propertycasualty360.com

Οι φόβοι επιβεβαιώθηκαν καθώς ξέσπασε παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση το 2008 μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers . Η κρίση αυτή έθεσε τα θεμέλια για την σημερινή οικονομική κρίση, καθώς είναι πλέον ξεκάθαρο ότι το οικοδόμημα που δημιουργήθηκε στον χρηματοπιστωτικό κλάδο πριν από το 2007 όταν ξεκίνησε η κρίση με τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια στις ΗΠΑ ήταν σαθρό και αβάσιμο. Οι τράπεζες, εκμεταλλευόμενες τα χαμηλά επιτόκια του δολαρίου, άρχισαν να προσθέτουν φθηνά στεγαστικά δάνεια, παρέχοντάς τα και σε δανειολήπτες που αδυνατούσαν να τα εξοφλήσουν. Αυτό οδηγούσε τους δανειολήπτες σε αθετήσεις και τελικά σε απώλεια της ακίνητης περιουσίας τους. Η καταστροφή στην αγορά κατοικίας είχε αλυσιδωτές επιπτώσεις όχι μόνο στις ΗΠΑ αλλά και παγκοσμίως. Συγκεκριμένα, μέσω της διαδικασίας «τιτλοποίησης» τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια είχαν διασπαστεί και είχαν μεταβιβαστεί σε κάθε λογής τράπεζα στις ΗΠΑ αλλά και στο εξωτερικό. Η παραπάνω συγκυρία άλλαξε τη διαδικασία άντλησης χρήματος των τραπεζών, οι οποίες από την παραδοσιακή άντληση χρήματος από τους καταθέτες (τα οποία στη συνέχεια δάνειζαν), με τη χρήση των τιτλοποιήσεων αντλούσαν θεωρητικά απεριόριστα κεφάλαια από τις αγορές όπου τα δάνειζαν, δημιουργώντας μεγάλα ανοίγματα. Το διάστημα που ακολούθησε από την κατάρρευση της Lehman Brothers, η οποία σηματοδοτεί και το σκάσιμο της «φούσκας» του υπερδανεισμού και προκάλεσε τη χειρότερη (μέχρι στιγμής) παγκόσμια κρίση μετά το κραχ του 1929, σημειώθηκαν σημαντικά βήματα στην εφαρμογή ενός συγκεκριμένου ρυθμιστικού πλαισίου που στοχεύει στην προστασία των χαρτοφυλακίων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, στη μεταβλητότητα των αγορών, των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και των λειτουργιών τους, με απώτερο στόχο τη συστημική προστασία.

5.4.1 Ιστορική Αναδρομή της Lehman Brothers

1. 1844 Ο Henry Lehman, μετανάστης από τη Γερμανία, ανοίγει ένα μικρό κατάστημα γενικού εμπορίου στην Αλαμπάμα
2. 1850: Ιδρύεται η Lehman Brothers με έδρα στο Μοντγκόμερι.
3. 1858: Το «χρυσό» προϊόν της εποχής ήταν το βαμβάκι και οι αδελφοί Lehman δέχονται βαμβάκι ως πληρωμή από τους ντόπιους αγρότες. Αγοράζουν βαμβάκι και δίνουν ρευστό ή εμπόρευμα και το 1858 ανοίγουν γραφεία

συναλλαγής του προϊόντος στη Νέα Υόρκη, που ήταν το κέντρο συναλλαγών εμπορευμάτων της χώρας.

4. 1860-1869: Ο εμφύλιος πόλεμος διαταράσσει τις επιχειρήσεις των Lehman και, όταν λήγουν οι εχθροπραξίες, οι αδελφοί μετακινούνται προς το Βορρά και συγκεντρώνονται στις επιχειρήσεις της Ν. Υόρκης, όπου βοηθούν στην ίδρυση του Χρηματιστηρίου Βάμβακος. Στη μεταπολεμική περίοδο παρατηρείται ταχύτατη ανάπτυξη των σιδηροδρόμων, που πυροδοτεί τη μεταμόρφωση της αγροτικής οικονομίας σε βιομηχανική. Τα ομόλογα για τη χρηματοδότηση σιδηροδρομικών δικτύων αποτελούν 2 ΕΞΠΡΕΣ Η προσιτή τιμή τους προσελκύει μεγάλο αριθμό επενδυτών και οι Lehman Brothers, αναγνωρίζοντας την ευκαιρία, επεκτείνονται και αναλαμβάνουν πώληση και συναλλαγές ομολόγων. Προωθούνται επίσης στον χώρο της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών.
5. 1880-1889: Κατά τη διάρκεια της θεματικής οικονομικής επέκτασης στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, η Lehman Brothers επεκτείνει τις ειδικότητές της πέρα από τις χρηματιστηριακές επιχειρήσεις εμπορευμάτων, στις συναλλαγές εμπορικών χρεογράφων. Στήνοντας το σκηνικό της μελλοντικής παγκόσμιας ανάπτυξής της, καθιερώνει σχέσεις επενδυτικών τραπεζικών υπηρεσιών στην Ευρώπη και την Ιαπωνία.
6. 1887: Η εταιρία αγοράζει έδρα στο New York Stock Exchange.
7. 1889: Η Lehman Brothers αναλαμβάνει την πρώτη αναδοχή χρηματιστηριακής εισαγωγής μετοχής.
8. 1900-1909: Η Lehman Brothers γίνεται ιδρυτικός χρηματοδότης αναδυόμενων επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου, όπως η Sears, Roebuck & Company, η F.W. Woolworth Company, η May Department Stores Company, η Gimbel Brothers και η R.H. Macy & Company.
9. 1920-1929: Στη δεκαετία του 1920, ο Robert Lehman «οσμίζεται» τις δυναμικές μεταβολές που επέρχονται στην οικονομία και επικεντρώνει το ενδιαφέρον του στις ταχύτατα αναπτυσσόμενες καταναλωτικές βιομηχανίες όπως το λιανικό εμπόριο, τις αεροπορικές επιχειρήσεις και τις επικοινωνίες. Υποστηρίζει ένθερμα τον κλάδο ψυχαγωγίας και συνεισφέρει στη χρηματοδότηση των νεογνών τότε κινηματογραφικών στούντιο RKO,

- Paramount και 20th Century Fox. Το κραχ του 1929 και η Μεγάλη Ύφεση ασκούν τεράστιες πιέσεις στη διάθεση κεφαλαίων. Η Lehman πρωτοπορεί με νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα, όπως τα private placements, όπου κανονίζονται δάνεια μεταξύ blue-chip δανειοληπτών και ιδιωτών πιστωτών.
10. 1930-1939: Το 1930 έρχεται η εκρηκτική ανάπτυξη του ραδιοφώνου και τα πειράματα πάνω σε μια αναπτυσσόμενη τεχνολογία, που ονομάζεται τηλεόραση. Η Lehman αναλαμβάνει τις αρχικές δημόσιες εγγραφές της DuMont, της πρώτης εταιρίας κατασκευής τηλεοράσεων στον κόσμο και βοηθά στην ίδρυση του Radio Corporation of America. Από το 1930, η αυξημένη ζήτηση πετρελαίου πυροδοτεί έξαρση στην αναζήτηση κοιτασμάτων. Εταιρίες όπως η Halliburton και η Kerr-McGee επαφίενται στην Lehman Brothers για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεών τους.
  11. 1940-1949: Η λήξη του δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου φέρνει μια πρωτοφανή περίοδο ευμάρειας, που τροφοδοτεί την ανάπτυξη σε βιομηχανίες καταναλωτικών προϊόντων, όπως οι οικιακές συσκευές και τα αυτοκίνητα. Αναλαμβάνει οικονομικός σύμβουλος σε επιχειρήσεις των εν λόγω κλάδων και δημιουργεί εμπορικές σχέσεις που θα κρατήσουν μέχρι την κατάρρευσή του οίκου.
  12. 1950-1959: Η οικονομική διεύρυνση επιταχύνεται με το χάραμα της Ηλεκτρονικής Εποχής και η Lehman Brothers κλείνει συμφωνίες χρηματοδότησης νεογνών επιχειρήσεων όπως η Litton Industries. Με την έναρξη της εποχής των ηλεκτρονικών υπολογιστών, αναλαμβάνει την αναδοχή της εισαγωγής στο χρηματιστήριο της Digital Equipment. Αργότερα θα μεσολαβήσει για την εξαγορά της Digital από την Compaq. Συμμετέχει και σε χρηματιστηριακές εισαγωγές επιχειρήσεων του ταξιδιωτικού τομέα, όπως η Hertz Rent-a-Car, έναν κλάδο που βιώνει σταθερούς ρυθμούς ανάπτυξης. Στην δεκαετία του '60 θα προσφέρει υπηρεσίες συμβούλων σε εταιρίες όπως η General Foods, η Campbell Soup και η Philip Morris.
  13. 1960-1979: Στις δεκαετίες 1960 και 1970 πολλοί πελάτες της εταιρίας επεκτείνονται στο εξωτερικό. Για να ανταποκριθεί στις ανάγκες τους, η Lehman ανοίγει γραφεία στο Παρίσι το 1960, το Λονδίνο το 1972 και το Τόκιο το 1973. Η διεθνής παρουσία του οίκου ενδυναμώνεται με τη

- συγχώνευση με την Kuhn, Loeb. Στα '70, συνεργάζεται με κολοσσούς του ψηφιακού χώρου, όπως η IBM και η Digital Equipment
14. 1980-89: Η εταιρία διαδραματίζει δραστήριο ρόλο στην εποχή της πληροφορικής, χρηματοδοτώντας εταιρίες όπως η Intel, που θα γίνουν κορυφαίες στην επανάσταση της υψηλής τεχνολογίας. Στην περίοδο των εύρωστων εξαγορών και συγχωνεύσεων, παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες σε κολοσσούς όπως οι Chrysler, American Motors, General Foods, Philip Morris και Hoffman-LaRoche. 1984: Η American Express εξαγοράζει τη Lehman Brothers και τη συγχωνεύει με τη Shearson. 1990-1999: Η American Express απο-επενδύει τη Shearson το 1993 και επανακτάται η αποκλειστική επωνυμία Lehman Brothers.
  15. 1994: Γίνεται ανεξάρτητη επιχείρηση μέσω αρχικών δημόσιων εγγραφών στα χρηματιστήρια Νέας Υόρκης και Ειρηνικού. Ανοίγει γραφείο στο Τελ Αβίβ, ενισχύοντας τη μακροχρόνια παρουσία της στη χώρα.
  16. 2000: Η Lehman Brothers εισάγεται στον δείκτη S&P 100 και η τιμή της μετοχής της αγγίζει για πρώτη φορά τα 100 δολ.
  17. 2001: Ο επενδυτικός οίκος πραγματοποιεί την αρχική δημόσια εγγραφή των μετοχών της Given Imagine, το πρώτο IPO μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου και γίνεται μέλος του χρηματιστηρίου του Άμστερνταμ.
  18. 2002: Διαχειρίζεται το μεγαλύτερο IPO στην ιστορία των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, για τον όμιλο CIT, και τη μεγαλύτερη «μοχλευμένη» εξαγορά στην ιστορία των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων για τις KKR και Wendel Investissement.
  19. 2003: Αποκτά τη Neuberger Berman και γίνεται έτσι ηγέτιδα στον κλάδο διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων.
  20. 2004: Η Lehman Brothers αναλαμβάνει χρέη συμβούλου σε δύο από τις πέντε κορυφαίες εξαγορές διεθνώς: την εξαγορά της Cingular Wireless από την AT&T Wireless Services και την εξαγορά της Nextel Communications από τη Sprint. Ο οίκος διαχειρίζεται το μεγαλύτερο IPO διεθνώς για το 2004 για λογαριασμό της Belgacom. Επιπλέον καταγράφει ετήσια κέρδη ρεκόρ και αυξάνει το μέρισμα κατά 33%.

21. 2005: Η Lehman Brothers επιτυγχάνει έσοδα ρεκόρ, τα υπό διαχείριση κεφάλαια αγγίζουν, επίσης, το ρεκόρ των 175 δισ. δολ. και το περιοδικό Euromoney την ανακηρύσσει την καλύτερη επενδυτική τράπεζα για το έτος.
22. 2006: Η τράπεζα συνεχίζει το σερί των ρεκόρ σε επίπεδο κερδοφορίας για τρίτη χρονιά και κατακτά την πρώτη θέση στην ετήσια λίστα του Barron's για τις 500 μεγαλύτερες εταιρίες των ΗΠΑ και Καναδά.
23. 2007: Κατακτά την κορυφή στη λίστα του Fortune για τις πιο επιτυχημένες χρηματιστηριακές εταιρίες και ανακοινώνει για μία ακόμα χρονιά κέρδη ρεκόρ. Επιπλέον, διαχειρίζεται τη μεγαλύτερη συγχώνευση στην ιστορία του χρηματοοικονομικού κλάδου, την εξαγορά αξίας 98 δισ. δολ. της ABN AMRO από την κοινοπραξία των Royal Bank of Scotland, Santander και Fortis.
24. 2008: Η Lehman Brothers ανακοινώνει στις 15 Σεπτεμβρίου τη χρεοκοπία της, μετά το «ναυάγιο» των συνομιλιών για πιθανή εξαγορά της και την απροθυμία της αμερικανικής κυβέρνησης να δαπανήσει δημόσιο χρήμα για μια πιθανή συμφωνία. Η τιμή της μετοχής καταρρέει στα 21 σεντς.

5.4.2 Πως έφτασε στην κατάρρευση

Η Lehman Brothers χρησιμοποίησε "παραπλανητικά λογιστικά τεχνάσματα", ώστε να καλύψει την τραγική εικόνα που παρουσίαζαν τα οικονομικά της. Οι λογιστές της απέκρυψαν προσωρινά από τα βιβλία της, 50 δισ. δολάρια από "προβληματικά περιουσιακά στοιχεία". Η τακτική ήταν γνωστή υπό την ονομασία "Repo 105"¹⁰, κατά την οποία η Lehman φέρεται να χρησιμοποίησε συμφωνίες επαναγοράς με στόχο την μείωση της μόχλευσης στον ισολογισμό της.

Η τακτική Repo 105 αποτελεί ένα "παραθυράκι" για τη λογιστική των συναλλαγών επαναγοράς (repo) σύμφωνα με το οποία μια εταιρεία θα μπορούσε να ταξινομήσει ένα βραχυπρόθεσμο δάνειο ως πώληση και στη συνέχεια να χρησιμοποιήσει τα έσοδα από την "πώληση" για να μειώσει τις υποχρεώσεις του.

Η πρώτη φορά, που η τράπεζα εφάρμοσε την συγκεκριμένη τακτική ήταν το 2001, όταν η τράπεζα ήταν υπό τον έλεγχο των αρμόδιων υπηρεσιών. Ο Richard S. Fuld jr,

---

¹⁰ Will Kenton, "Repo 105", 12/03/2018, www.investopedia.com

πρώην διευθύνων σύμβουλος της Lehman Brothers, είχε δώσει εκείνη την περίοδο εντολή για απόκρυψη στοιχείων. Η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση που ξέσπασε το 2008 μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers ξεκίνησε την κρίση κρατικού χρέους, της οποίας ο πιο λεπτός κρίκος ήταν η Ελλάδα, ενώ ακολούθησαν Ιρλανδία και Πορτογαλία.

Δεν βγήκαν όμως όλοι χαμένοι από την κρίση αυτή. Σε άρθρο του στην Washington Post, ο οικονομικός αναλυτής του Neil Irwin¹¹ τονίζει ότι η πτώση της Lehman ήταν φλέβα χρυσού ύψους 3 δις δολαρίων για δικηγόρους και λογιστές.

Οι τελευταίες εκτιμήσεις των διοικητικών αμοιβών που καταβάλλονται από τη Lehman στις ΗΠΑ και τη Βρετανία δείχνει πόσο μεγάλο έργο είναι να μαζευτούν τα κομμάτια την επομένη της κατάρρευσης της τέταρτης μεγαλύτερης επενδυτικής τράπεζας της Wall Street. Στη Νέα Υόρκη, η Lehman Brothers Holdings έχει πληρώσει περισσότερα από 2 δις. δολ. σε νομικά έξοδα και άλλες δαπάνες όπου συμπεριλαμβάνονται οι αμοιβές των συμβούλων Weil, Gotshal & Manges και των ειδικών επί θεμάτων αναδιάρθρωσης Alvarez & Marsal, σύμφωνα με δικαστικά έγγραφα. Μέχρι τις 15 Μαρτίου, ο ευρωπαϊκός βραχίονας της Lehman με έδρα στο Λονδίνο, γνωστός και ως Lehman Brothers International Europe είχε καταβάλει 1 δις. δολ. σε αμοιβές ή περίπου 2,3% των κεφαλαίων, που σκοπεύει να επιστρέψει στους πιστωτές, σύμφωνα με τον επικεφαλής διαχειριστή PwC¹².

Αν και ειδικοί σε θέματα πτωχεύσεων αναφέρουν ότι οι αμοιβές είναι εντός των φυσιολογικών ορίων για ένα τόσο μεγάλο οργανισμό, το ποσό εξακολουθεί να αυξάνεται. Στη Βρετανία, οι αμοιβές για περιπτώσεις μεγάλων οργανισμών είναι της τάξεως του 4% - 9% της πληρωμής προς τους πιστωτές.

Οι πιστωτές της Lehman εκτιμάται ότι θα λάβουν υψηλότερες πληρωμές από ότι προβλέπουν οι δικηγόροι της. Οι συνολικές επιστροφές της LBHI μπορεί να αγγίζουν

---

¹¹Neil Irwin, "Why the financial crisis was bad for democracy", 05/04/2013, www.washingtonpost.com

¹²Tracy Alloway, "Lawyers and accountants log \$3bn payday in Lehman aftermath", 12/09/2013, www.ft.com

τα 26 σεντ στο δολάριο. Οι μη εξασφαλισμένοι πιστωτές πιθανότατα θα πάρουν όλα τα χρήματά τους πίσω, ίσως και με τόκο. Ο Miller¹³ επέκρινε την απόφαση των ρυθμιστικών αρχών να αφήσουν τη Lehman να καταρρεύσει. "Η Lehman ήταν σεισμικό γεγονός που πυροδότησε μία παγκόσμια πυρκαγιά. Οι ενέργειες κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακού 12 – 15 Σεπτεμβρίου ήταν το αποτέλεσμα σοβαρών λαθών".

5.5 Η περίπτωση της Ασπίς Πρόνοια (παράδειγμα μη ορθού ελέγχου Υπουργείου)

Η ίδρυση της Ασπίς Πρόνοια πραγματοποιήθηκε το 1944. Το 1945 ξεκινά η λειτουργία της εταιρείας, η οποία εκδίδει το πρώτο ομαδικό ασφαλιστήριο Ζωής στην Ελλάδα. Το 1952 επιχειρεί την πρώτη συστηματική αναβίωση των ασφαλίσεων Ζωής, ενώ το 1953 προχωρά στην εξαγορά της ασφαλιστικής εταιρίας Πατρίς και ανάληψη της αντιπροσωπείας της αγγλικής Sun Insurance Company για δραστηριοποίηση στις θαλασσοασφάλειες. Το 1956 Ασπίς Πρόνοια και Πατρίς συγχωνεύονται. Το 1957 η Ασπίς αναλαμβάνει την κάλυψη των ασφαλιστικών αναγκών της τότε νεοϊδρυθείσας Ολυμπιακής Αεροπορίας. Το 1969 εκδίδεται από την Ασπίς το πρώτο Αστρασφαλιστήριο στην παγκόσμια ιστορία. Το 1971 Ασπίς και Insurance Company of North America ιδρύουν από κοινού την Interamerican Ζωής, ενώ το 1973 η Ασπίς αποχωρεί από το μετοχικό σχήμα της Interamerican Ζωής μεταβιβάζοντας το μερίδιό της στην INA. Το 1986 ο Παύλος Ψωμιάδης γίνεται κύριος μέτοχος της Ασπίς Πρόνοια, μετά από μεταβίβαση σε αυτόν των μετοχών του Α. Ταμπουρά, ο οποίος αποχωρεί οριστικά. Το 1989, ο ολλανδικός χρηματοασφαλιστικός Όμιλος Aegon αποκτά το 40% των μετοχών της Εταιρίας. Το 1990 αρχίζει η δόμηση του Ομίλου Ασπίς. Ιδρύονται σταδιακά η ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ Ζημιών, η ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ Αμοιβαίων Κεφαλαίων, η ASPIS BANK και η ΑΣΠΙΣ Χρηματιστηριακή. Το 1993 η Ασπίς εξαγοράζει το μετοχικό πακέτο

---

¹³ "Financial Times: Ποιοί πλούτισαν από την πτώχευση της Lehman Brothers; Λογιστές και δικηγόροι", 13/09/2013, www.iefimerida.gr

που κατείχε η Aegon. Το 1994 ιδρύεται η Ασπίς Επενδυτική, με τις δύο εταιρείες να εισάγονται το 1995 στο Χρηματιστήριο. Το 1997 εξαγοράζεται η Λαϊκή Ζωής και ενσωματώνεται στην Ασπίς Πρόνοια. Το 1999 εξαγοράζονται οι εταιρίες Γκοταέρ Ελλάς, Nordstern Colonia Hellas, Nordstern Colonia Hellas Life και η Commercial Union Life A.E.A.Z. Το 2001 ιδρύεται η Ασπίς Εστία. Το 2002 εξαγοράζεται το δίκτυο λιανικής τραπεζικής της ABN Amro στην Ελλάδα. Η Ασπίς Πρόνοια απορροφά την Ασπίς Επενδυτική. Έξι ασφαλιστικές του Ομίλου ενοποιούνται σε μία υπό την ονομασία COMMERCIAL Value A.A.E. Ιδρύεται η Aspis Leasing. Το 2003 ιδρύονται οι εταιρίες Aspis Credit και Aspis Real Estate. Εξαγοράζεται, παράλληλα, το δίκτυο λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα της Grindlays Bank. Το 2004 Ασπίς ΑΕΔΑΚ και ABN Amro ΑΕΔΑΚ συγχωνεύονται υπό την επωνυμία Aspis International ΑΕΔΑΚ. Η Ασπίς Πρόνοια γιορτάζει τα 60 χρόνια συνεχούς λειτουργίας της και γίνεται από τις μακροβιότερες ασφαλιστικές εταιρίες στην Ελλάδα. Το 2009 στον αέρα βρίσκονται περίπου 1.000.000 ασφαλισμένοι λόγω της ανάκλησης αδείας πέντε ασφαλιστικών εταιρειών. Αμφίβολο και το μέλλον 1.000 εργαζομένων σε αυτές. Συγκεκριμένα, οριστική ανάκληση της άδειας λειτουργίας των ασφαλιστικών εταιρειών ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ ΑΕΓΑ, ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ ΑΕΑΖ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΑΕΕΓΑ (General Union), ΓΕΝΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΑΕΕΓΑ (General Trust) και Γ.Η. ΣΚΟΥΡΤΗΣ ΑΕΕΓΑ, αποφάσισε ομόφωνα Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης που συνεδρίασε, διότι οι εν λόγω εταιρείες δεν ανταποκρίθηκαν στις υποχρεώσεις τους προκειμένου να καλύψουν τα απαιτούμενα περιθώρια φερεγγυότητας, έτσι ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Σε σχετική ανακοίνωση¹⁴ επισημαίνεται, ότι: "η ΕΠ.Ε.Ι.Α. από μακρού χρόνου, εξάντλησε όλα τα περιθώρια επίλυσης του προβλήματος δίνοντας επανειλημμένα την ευκαιρία να καλυφθούν τα απαραίτητα περιθώρια φερεγγυότητας. Παρά ταύτα, οι εν λόγω εταιρείες παρουσίαζαν αδυναμία να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους έναντι των ασφαλισμένων τους, αλλά και των εργαζομένων τους.

Αντί να κατατεθούν τα οφειλόμενα ποσά στους συγκεκριμένους λογαριασμούς, στις 16 και στις 18 Σεπτεμβρίου 2009 εμφανίστηκε στην ΕΠΕΙΑ ο κ. Παύλος Ψωμάδης

---

¹⁴ "ΕΠΕΙΑ: Ανάκληση άδειας λειτουργίας 5 ασφαλιστικών εταιρειών " 21-09-2009, <https://www.capital.gr/epixeiriseis/817080/epeia-anaklisi-adeias-leitourgias-5-asfalistikon-etaireion>

(Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ) και προς κάλυψη των απαιτούμενων ποσών των τεσσάρων πρώτων εκ των προαναφερόμενων εταιρειών κατέθεσε εγγυητική επιστολή ύψους 550 εκατ. ευρώ της τράπεζας HSBC, η οποία μετά από έλεγχο της Τραπέζης της Ελλάδος αποδείχθηκε ότι δεν είναι γνήσια. Το γεγονός αυτό μας γνωστοποίησε η ΤτΕ με σχετικό έγγραφο της, (αρ.πρ: ΙΔ/27 της 18/09/09), υποδεικνύοντας ταυτόχρονα και την άμεση ενημέρωση των Εισαγγελικών Αρχών, ενημέρωση στην οποία η ΕΠ.Ε.Ι.Α. έχει ήδη προβεί από 18/09/09.

Η αδυναμία του υπουργείου Ανάπτυξης¹⁵ να ασκήσει ουσιαστική και φυσικά προληπτική εποπτεία σε ένα όμιλο που πραγματοποιούσε τη μία εξαγορά μετά την άλλη, επέτρεψε την ανενόχλητη σχεδόν, επέκταση του κ.Ψωμιάδη και εν τέλει τη γιγάντωσή του, καθιστώντας τον δεύτερο σημαντικότερο όμιλο στην ελληνική αγορά με βάση τα στοιχεία του 2008.

Η απουσία μηχανογράφησης και εξειδικευμένου προσωπικού, αλλά και το ίδιο το θεσμικό πλαίσιο της εποπτείας που στηριζόταν στους ετήσιους ελέγχους μια φορά το χρόνο, κατηγορήθηκε αρκετές φορές στο παρελθόν και έδωσε αφορμή για σχόλια και αιτιάσεις, υπόγειων σχέσεων μεταξύ πολιτικής εξουσίας και ομίλου, αλλά και υπαλλήλων του υπουργείου.

Έτσι ο έλεγχος του υπουργείου Ανάπτυξης, αδυνατώντας να συλλάβει το πραγματικό μέγεθος του ελλείμματος ενός δαιδαλώδους ομίλου, αλλά η πρώτη σύγκρουση της τότε εποπτικής αρχής, έρχεται με τις καταγγελίες του επί 28 χρόνια αναλογιστή της εταιρείας στη Σουηδία κ. Θ.Αναγνωστόπουλου, για παραποίηση οικονομικών στοιχείων και αλλοίωση των πραγματικών μεγεθών του ισολογισμού, που επηρεάζουν την κεφαλαιακή επάρκεια και τη φερεγγυότητα του ομίλου. Η καταγγελία υποβάλλεται στο υπουργείο Ανάπτυξης και είναι συγκεκριμένη.

Τα ίδια κεφάλαια τόσο της μητρικής εταιρείας Ασπίς Πρόνοια ΑΕΓΑ, όσο και του ομίλου είναι στην πραγματικότητα αρνητικά και διαμορφώνονται στα - 62,8 και - 91,4 εκατ. ευρώ αντίστοιχα, από 48,8 και 20,5 εκατ. ευρώ που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις του 2006.

---

¹⁵ “Το χρονικό της απόδοσης και της πτώσης του Ομίλου Ασπίς”, 29/09/2009, www.insuranceworld.gr

Η οριστική όμως σύγκρουση με το καθεστώς εποπτείας, εκδηλώνεται δύο χρόνια αργότερα, όταν τον έλεγχο αναλαμβάνει η νοσοσταθείσα, τότε, Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, η οποία θέτει επί τον τύπον των ήλων τις ενδοομιλικές σχέσεις όλων των εταιρειών του ομίλου. Παράλληλα με τους νέους κανόνες εποπτείας, η Επ.Ε.Ι.Α. θέτει σε εφαρμογή ένα σχέδιο στενής παρακολούθησης του ομίλου.

Η θυγατρική του ομίλου Commercial Value βρέθηκε στο στόχαστρο της πρώτης φάσης του ελέγχου, μέσα από το αίτημα εξαγοράς της Proton Ασφαλιστική το 2008. Ο χρηματοοικονομικός έλεγχος που έγινε στην εταιρεία, ανέδειξε έλλειμμα 93 εκατ. ευρώ και η εξαγορά απαγορεύθηκε, ενώ με τη δέσμευση της περιουσίας και των τριών εταιρειών, Ασπίς Πρόνοια ΑΕΓΑ, ΑΕΑΖ και Commercial Value, ξεκινά το στενό μαρκάρισμα του ομίλου, προκειμένου να αρχίσει να ξετυλίγεται σταδιακά το κουβάρι των ενδο-ομιλικών συμμετοχών. Μετά από αλλεπάλληλες διαπραγματεύσεις, η διοίκηση της τελευταίας υποχρεώθηκε σε ισόποση αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με αντίστοιχη παραίτηση των δύο εταιρειών της Ασπίδος και εμμέσως την άμεση απεμπλοκή του κ. Ψωμιάδη από την Commercial.

Ο πρόεδρος της Ασπίδος, δεν έδειξε να λαμβάνει το μήνυμα και παρά την απαγόρευση εξαγοράς της Proton Ασφαλιστικής από τον όμιλο, που επιβλήθηκε από την Επ.Ε.Ι.Α., επανέρχεται μέσω της κυπριακής Aspis Holding, η οποία αποκτά τελικώς τον έλεγχο της Proton.

5.6 Η περίπτωση της WorldCom

Η WorldCom¹⁶ πήρε τη βιομηχανία των τηλεπικοινωνιών από τη θύελλα όταν ξεκίνησε μια φρενίτιδα των εξαγορών στη δεκαετία του 1990. Τα χαμηλά περιθώρια με τα οποία η βιομηχανία ήταν εξοικειωμένα δεν ήταν αρκετά για τον Bernie Ebbers, Διευθύνοντα Σύμβουλο της WorldCom. Από το 1995 έως το 2000, η WorldCom αγόρασε πάνω από εξήντα άλλες εταιρείες τηλεπικοινωνιών. Το 1997 αγόρασε το MCI για 37 δισεκατομμύρια δολάρια. Η WorldCom μεταφέρθηκε στο διαδίκτυο και τις επικοινωνίες δεδομένων, χειρίζοντας το 50% της παγκόσμιας κίνησης στο

---

¹⁶ Lee Ann Obringer, "How Cooking the Books Works", <https://money.howstuffworks.com/cooking-books9.htm>

Διαδίκτυο και το 50% όλων των ηλεκτρονικών μηνυμάτων παγκοσμίως. Μέχρι το 2001, η WorldCom διέθετε το ένα τρίτο όλων των καλωδίων δεδομένων στις Ηνωμένες Πολιτείες. Επιπλέον, ήταν το δεύτερο μεγαλύτερο αερομεταφορέα μεγάλης απόστασης το 1998 και το 2002. Το 1999, ο ρυθμός αύξησης των εσόδων επιβραδύνθηκε και η τιμή των μετοχών άρχισε να μειώνεται. Οι δαπάνες της WorldCom ως ποσοστό των συνολικών εσόδων της αυξήθηκαν, καθώς ο ρυθμός αύξησης των κερδών της μειώθηκε. Αυτό σήμαινε επίσης ότι τα κέρδη της WorldCom ενδέχεται να μην ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των αναλυτών της Wall Street. Σε μια προσπάθεια αύξησης των εσόδων, η WorldCom μείωσε το χρηματικό ποσό που διέθεσε στο αποθεματικό (για την κάλυψη των υποχρεώσεων για τις εταιρείες που είχε αποκτήσει) κατά 2,8 δισ. Δολάρια και μετέφερε αυτά τα χρήματα στη γραμμή εσόδων των οικονομικών καταστάσεων.

Αυτό δεν ήταν αρκετό για να ενισχύσει τα κέρδη που ήθελε ο Ebbers. Το 2000, η WorldCom άρχισε να ταξινομεί τα λειτουργικά έξοδα ως μακροπρόθεσμες επενδύσεις κεφαλαίου. Η απόκρυψη αυτών των δαπανών με αυτόν τον τρόπο τους έδωσε άλλα 3,85 δισεκατομμύρια δολάρια. Αυτά τα πρόσφατα ταξινομημένα περιουσιακά στοιχεία ήταν έξοδα που η WorldCom πλήρωσε για τη μίσθωση γραμμών τηλεφωνικού δικτύου από άλλες εταιρείες για πρόσβαση στα δίκτυά τους. Πρόσθεσαν επίσης μια εισήγηση για 500 εκατομμύρια δολάρια σε υπολογιστικά έξοδα, αλλά δεν βρέθηκαν ποτέ δικαιολογητικά για τα έξοδα.

Αυτές οι αλλαγές κατέστρεψαν τα κέρδη της WorldCom σε κέρδη ύψους 1,38 δισ. Δολαρίων το 2001. Επίσης, τα περιουσιακά στοιχεία της WorldCom εμφανίζονται υπεριμμημένα.

Μετά την αποστολή συμβουλών στην ομάδα εσωτερικού ελέγχου και οι λογιστικές παρατυπίες εντοπίστηκαν στα βιβλία της MCI, η SEC ζήτησε από την WorldCom να παράσχει περισσότερες πληροφορίες. Η SEC ήταν ύποπτη, διότι ενώ η WorldCom πραγματοποιούσε τόσα πολλά κέρδη, η AT & T (ένας άλλος γίγαντας των τηλεπικοινωνιών) έχανε χρήματα. Ένας εσωτερικός έλεγχος έδειξε τα δισεκατομμύρια που η WorldCom είχε ανακοινώσει ως κεφαλαιουχικές δαπάνες καθώς και τα 500 εκατομμύρια δολάρια σε μη καταγεγραμμένα έξοδα υπολογιστών. Υπήρχαν επίσης άλλα 2 δισεκατομμύρια δολάρια σε αμφισβητήσιμες καταχωρήσεις.

Η επιτροπή ελέγχου της WorldCom κλήθηκε για έγγραφα που υποστηρίζουν τις κεφαλαιουχικές δαπάνες, αλλά δεν μπορούσε να τις παράγει. Ο ελεγκτής παραδέχτηκε στους εσωτερικούς ελεγκτές ότι δεν ακολουθούσαν τα λογιστικά πρότυπα. Στη συνέχεια, η WorldCom παραδέχθηκε ότι αύξησε τα κέρδη της κατά 3,8 δισ. Δολάρια τα προηγούμενα πέντε τρίμηνα. Λίγο περισσότερο από ένα μήνα μετά την έναρξη του εσωτερικού ελέγχου, η WorldCom κατέθεσε πτώχευση.

Όταν προέκυψε από την πτώχευση το 2004, η WorldCom μετονομάστηκε σε MCI. Ο πρώην διευθύνων σύμβουλος Bernie Ebbers και πρώην οικονομικός διευθυντής Scott Sullivan κατηγορήθηκαν για απάτες και παραβιάζουν τους νόμους περί κινητών αξιών. Ο Ebbers κρίθηκε ένοχος σε όλες τις καταστάσεις τον Μάρτιο του 2005 και καταδικάστηκε σε 25 χρόνια φυλάκισης, αλλά είναι ελεύθερος στο πλαίσιο προσφυγής. Ο Sullivan παραδέχτηκε την ενοχή του και πήρε τη στάση του εναντίον της Ebbers με αντάλλαγμα μια πιο επιεική ποινή πέντε ετών.

5.7 Η περίπτωση της Blue Arrow

Η Blue Arrow Limited είναι μια υπηρεσία απασχόλησης και προσλήψεων με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο που τοποθετεί μεμονωμένα άτομα που αναζητούν εργασία σε προσωρινές και / ή μόνιμες θέσεις στους κλάδους Τροφοδοσίας, Οδήγησης Βιομηχανίας και Υπηρεσιών σε όλους τους κλάδους Φιλοξενίας, Βιομηχανίας, Δημόσιας Υπηρεσίας, Λιανικής, Υποστήριξης και Μεταφορών. Η έδρα βρίσκεται στο Luton, Bedfordshire.

Η Blue Arrow είναι τώρα μέλος του Impellam Group plc, μιας διεθνούς επιχείρησης στελεχών που διαπραγματεύεται στην αγορά εναλλακτικών επενδύσεων με δραστηριότητες στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία, την Ευρώπη, τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία. Στις 10 Νοεμβρίου 1959, η Blue Arrow συγχωνεύτηκε (που στη συνέχεια ονομάστηκε «The Barnet Agency Ltd» και ιδρύθηκε από τη Sheila Birch). Στις 12 Οκτωβρίου 1982, η επωνυμία της εταιρείας μετατράπηκε σε «Blue Arrow Personnel Services Ltd» και, στη συνέχεια, στη «Blue Arrow Ltd» στις 28 Ιουνίου 2000. Τον Ιούνιο του 1987, η Blue Arrow απέκτησε την

Manpower Inc., η οποία ήταν τότε η μεγαλύτερη εταιρεία προσωρινής απασχόλησης στον κόσμο, για την τιμή των 1,3 δις. Δολλάρια.

Το 1987, η Blue Arrow βρισκόταν στο επίκεντρο ενός οικονομικού σκανδάλου όταν οι υπάλληλοι του επενδυτικού σκέλους της National Westminster Bank, County NatWest, κάλυψαν μια αποτυχημένη έκδοση £ 873 εκατομμυρίων νέων μετοχών (που προορίζονταν να χρηματοδοτήσουν την εξαγορά της Manpower Inc.). Το ίδιο το Blue Arrow εκκαθαρίστηκε από οποιαδήποτε αδικία ¹⁷. Το 1989, ο Tony Berry καθόρισε ως Διευθύνων Σύμβουλος ¹⁸

Στις 17 Απριλίου 1996, η Εταιρεία αποκτήθηκε από το The Corporate Services Group plc και στις 7 Μαΐου 2008, ο Όμιλος Corporate Services plc συγχωνεύθηκε με την Carlisle Group Limited για να αποτελέσει μία από τις μεγαλύτερες ομάδες προσλήψεων του Ηνωμένου Βασιλείου Impellam

Η περίπτωση του Blue Arrow σημειώθηκε στην ιστορία ως η πιο ακριβή ποινική δίκη της Βρετανίας, η οποία κοστίζει περίπου 40 εκατομμύρια λίρες (περίπου 70 εκατομμύρια λίρες για την προσαρμογή του πληθωρισμού).

5.7.1 Χρονοδιάγραμμα Blue Arrow

1. 4 Αυγούστου 1987: Η Blue Arrow Ltd. αποκαλύπτει την προσφορά της για ανάληψη της Manpower.
2. Σεπτέμβριος 1987: Η κομητεία Natwest και η UBS Phillips και η Drew αρχίζουν να πωλούν μετοχές στο Blue Arrow για να αντλήσουν κεφάλαια για την εξαγορά
3. 29 Σεπτεμβρίου 1987: Η έκδοση των δικαιωμάτων τελειώνει. County και Phillips και Drew ανακοινώνουν ότι η τοποθέτηση ήταν επιτυχής.

---

¹⁷ Dan Sabbagh-, "Blue Arrow defendant to head Durlacher", 16/04/2002, www.telegraph.co.uk

¹⁸ "Blue Arrow Chief Executive Replaced by Man He Ousted", 14/01/1989, www.nytimes.com

4. 18 Οκτωβρίου 1987: Οι χρηματιστηριακές αγορές καταρρέουν σε όλο τον κόσμο σε αυτό που αποκαλείται αργότερα «Μαύρη Δευτέρα». Στο Λονδίνο οι μετοχές μειώθηκαν κατά £ 50δισ. Η κομητεία αργότερα παραδέχεται ότι έχασε £ 69 εκατ. Κατά την κατάρρευση, εκ των οποίων £ 49 εκατ. Προήλθαν από την εκμετάλλευση Blue Arrow.
5. Νοέμβριος 1989: Δέκα τραπεζίτες και ένας δικηγόρος που συνελήφθησαν και κατηγορήθηκαν από την Υπηρεσία Σοβαρών Απάτων με συνωμοσία να εξαπατήσουν παραπλανούν τις αγορές.
6. Φεβρουαρίου 1991: Η δίκη του Blue Arrow ξεκινά σε ένα δικαστήριο της Chancery Lane μετά από αναμονή 14 μηνών για να τεθεί το ζήτημα στις λίστες των επικεφαλής των δικαστηρίων.
7. 14 Φεβρουαρίου 1992: Ο Jonathan Cohen, ο David Reed, ο Nicholas Wells και ο Martin Gibbs καταδικάζονται για συνωμοσία για εξαπάτηση και για αναστολή ποινής φυλάκισης.
8. 29 Ιουλίου 1992: Το Εφετείο ανατρέπει τις καταδικαστικές αποφάσεις, σύμφωνα με τις οποίες η διάρκεια της δίκης και η πολυπλοκότητα του θέματος σημαίνει ότι η κριτική επιτροπή δεν θα μπορούσε να καταλήξει σε δίκαιη απόφαση.

Μια ετήσια δίκη, η οποία άρχισε τον Φεβρουάριο του 1991 σε δικαστήριο της Chancery Lane, οδήγησε στην καταδίκη τεσσάρων υψηλού προφίλ τραπεζιτών - αλλά η χαρά της εισαγγελίας αποδείχθηκε βραχύβια.

5.8 Το σκάνδαλο της Satyam

Η Satyam Computer Services Limited ιδρύθηκε στις 24 Ιουνίου 1987 από τον κ. B. Ramalingam Raju (εν συντομία, «Raju»), με έδρα στην ινδική πόλη Hyderabad, ως

εταιρεία ανάπτυξης λογισμικού¹⁹. Η εταιρεία ξεκίνησε τη λειτουργία της με μόλις είκοσι υπαλλήλους, αλλά πολύ γρήγορα μετατράπηκε σε παγκόσμιο οργανισμό που λειτουργούσε σε 63 χώρες σε όλο τον κόσμο, είχε πάνω από 51.000 συνεργάτες και απασχολούσε 53.000 εργαζόμενους. Η εταιρεία παρείχε παγκοσμίως υπηρεσίες πληροφορικής και τεχνολογίας, καθώς και οικονομικές και λογιστικές υπηρεσίες, λειτουργώντας ως ‘back office’ για μεγάλες τράπεζες, κατασκευαστές, εταιρείες υγειονομικής περίθαλψης και M.M.E., και παρέχοντας οτιδήποτε, από υλικό (ηλεκτρονικούς υπολογιστές) μέχρι και τεχνική υποστήριξη. Ορισμένοι από τους πιο σημαντικούς πελάτες της ήταν η Sony, General Motors, General Electric, Fujitsu, Nestle, Unilever, καθώς επίσης και η Παγκόσμια Τράπεζα και η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών. Η Satyam ήταν η τέταρτη μεγαλύτερη ινδική εταιρεία στον τομέα της πληροφορικής και της τεχνολογίας, και η πρώτη ινδική εταιρεία που εγγράφηκε σε τέσσερα διεθνή χρηματιστήρια: Bombay Stock Exchange (BSE), National Stock Exchange (NSE), New York Stock Exchange (NYSE) και Euronext (Αμστερνταμ) (Singh et al, 2010), κερδίζοντας πλήθος πιστοποιήσεων και βραβείων. Πλέον, μετά τη δημοσιοποίηση του σκανδάλου, έχει περιέλθει στον έλεγχο της “Tech Mahindra”, λειτουργώντας υπό την ονομασία “Mahindra Satyam Ltd”. Πρόκειται για το μεγαλύτερο επιχειρηματικό σκάνδαλο στην ιστορία της Ινδίας, το οποίο λόγω της διάστασής του συχνά χαρακτηρίζεται ως “Enron της Ινδίας”²⁰ παρότι με μια πιο προσεχτική ματιά παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με τα αντίστοιχα σκάνδαλα της WorldCom και της Tyco. Αποτελεί μία ακόμη περίπτωση ανθρώπινης απληστίας για εξουσία, χρήμα, δύναμη, επιτυχία και κοινωνική καταξίωση. Ουσιαστικά, αφορά σε εταιρική απάτη και παραποίηση οικονομικών καταστάσεων κατά τη διάρκεια μιας δεκαετούς περιόδου, κυρίως από τον πρόεδρο κ. B. Ramalingam Raju.

Η αρχή της αποκάλυψη της απάτης έγινε με την αποτυχία εξαγοράς δύο εταιρειών από την Satyam, των “Maytas Properties” και “Maytas Infrastructure”, μίας κτηματομεσιτικής (‘real estate’) και μίας κατασκευαστικής, οι οποίες ήταν στο όνομα των γιων του Raju. Στις 16 Δεκεμβρίου 2008 η Satyam ανακοίνωσε την αγορά του 100% της “Maytas Properties” και του 51% της “Maytas Infrastructure”, με το

---

¹⁹ Madan Bhasin, “ Revisiting the Satyam Accounting Scam: A Case Study’’, 06/2016, www.researchgate.net

²⁰ Srinivas Shirur, “ Tunneling vs Agency Effect: A Case Study of Enron and Satyam’’, 07/2011, [Vicalpa www.researchgate.net](http://www.researchgate.net)

σκεπτικό της διαφοροποίησης σε περίοδο υψηλής αβεβαιότητας και οικονομικών αναταράξεων και του ότι οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνταν οι δύο εταιρείες θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη της Satyam. Στην πραγματικότητα, η διαπραγμάτευση της απόκτησης των Maytas ήταν η τελευταία προσπάθεια του Raju να καλύψει τα χρήματα που είχε καταχραστεί και να αντικαταστήσει τα πλαστά περιουσιακά στοιχεία με πραγματικά²¹. Μόλις επτά ώρες αργότερα, η διαπραγμάτευση των σχεδόν \$2 δις πέφτει στο κενό, λόγω των αντιρρήσεων που προέβησαν οι επενδυτές στην ανάληψη του ελέγχου των εταιρειών των γιών του Προέδρου, φοβούμενοι ότι η αγορά των Maytas θα γινόταν αποκλειστικά και μόνο προς όφελος της οικογένειας Raju και εις βάρος της Satyam. Άμεσο αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης ήταν να υποχωρήσουν κατά 55% οι μετοχές της Satyam στο Χρηματιστήριο Αξιών της Νέας Υόρκης.

Το επόμενο πλήγμα στην αξιοπιστία της η Satyam το δέχτηκε στις 23 Δεκεμβρίου, όταν η Παγκόσμια Τράπεζα με ανακοίνωσή της την απέκλεισε από πάροχο του παγκόσμιου ηλεκτρονικού δικτύου της για μια περίοδο οκτώ ετών, με την αιτιολογία ότι η εταιρεία «παρείχε 'ανάρμοστα ωφελήματα' σε υπαλλήλους της τράπεζας και απέτυχε να τηρήσει έγγραφα που να εξακριβώνουν τις αμοιβές που χρέωνε για τους υπερεργολάβους της»²². Η Satyam αντέδρασε δύο μέρες αργότερα, ζητώντας από την Παγκόσμια Τράπεζα εξηγήσεις για την ανακοίνωσή της και απαιτώντας μια συγγνώμη για την αναστάτωση που προκλήθηκε στους επενδυτές της από την αρνητική δημοσιότητα που έλαβε το θέμα, αλλά η τράπεζα την αγνόησε. Τα ανωτέρω γεγονότα φάνηκε ότι προβλημάτισαν το Δ.Σ. της Satyam, με τέσσερα από τα ανεξάρτητα, μη εκτελεστικά μέλη του να παραιτούνται άμεσα. Ο πρόεδρος B. Ramalinga Raju, σε μια ύστατη προσπάθεια να διασώσει ό,τι είχε απομείνει, υπέβαλε μια επιστολή στις 7 Ιανουαρίου 2009 προς το Δ.Σ. της Satyam και τις κυβερνητικές αρχές, ομολογώντας ότι είχε παραποιήσει λογαριασμούς και υποβάλλοντας ταυτόχρονα την παραίτησή του. Συγκεκριμένα, ομολόγησε ότι ο ισολογισμός του τριμήνου που έληγε στις 30 Σεπτέμβρη περιείχε αυξημένα ταμειακά και τραπεζικά διαθέσιμα κατά \$1.44 δις, υποτιμημένες υποχρεώσεις κατά \$300 εκ. και ανύπαρκτα

²¹ Manjeet Kripalani, "India's Madoff? Satyam Scandal Rocks Outsourcing Industry", 07/01/2009, www.bloomberg.com

²² "India's Satyam asks World Bank to withdraw statement", 25/12/2008, www.reuters.com

δεδουλευμένα έσοδα ύψους \$86 εκ.²³. Παραδέχτηκε επίσης ότι παραποιούσε τα βιβλία της επιχείρησης για χρόνια, υπερεκτιμώντας τα στοιχεία ενεργητικού της Satyam, με αντίστοιχη απόκρυψη υποχρεώσεων, ώστε να η εταιρεία να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των αναλυτών, ενώ τα δηλωθέντα σχεδόν \$1.04 δις τραπεζικών δανείων και μετρητών ήταν ανύπαρκτα²⁴. Σύμφωνα με τη δημόσια ομολογία του ιδρυτή της, η Satyam είχε διογκώσει τα δημοσιευμένα έσοδά της κατά 25%, τα λειτουργικά περιθώριά της πάνω από 10 φορές, και τα ταμειακά υπόλοιπα και τα υπόλοιπα των τραπεζικών λογαριασμών με πάνω από 1 δις δολάρια. Ο κ. B. Ramalingam Raju ανέλαβε όλη την ευθύνη για τις παράνομες λογιστικές πρακτικές που είχαν σαν αποτέλεσμα να υπερτιμηθούν τα εισοδήματα και τα κέρδη της επιχείρησης, λέγοντας ότι κανένα μέλος του Δ.Σ. ή της οικογένειάς του δεν γνώριζε για την απάτη. Η αποκάλυψη του σκανδάλου σόκαρε ολόκληρη την Ινδία, αλλά συνάμα και όλες τις παγκόσμιες αγορές, τις ρυθμιστικές αρχές και τους απανταχού επενδυτές, οι οποίοι άρχισαν να χάνουν την εμπιστοσύνη τους στην ινδική εταιρική διακυβέρνηση. Τα βραβεία και οι διακρίσεις της αφαιρέθηκαν, ενώ στις 10 Ιανουαρίου 2008 η τιμή της μετοχής της καταποντίστηκε στις 11,50 ρουπίες από τις 544 ρουπίες που είχε ανέλθει το 2008, σημειώνοντας ιστορικό χαμηλό από τον Μάρτιο του 1998²⁵. Σύμφωνα με υπολογισμούς, οι επενδυτές έχασαν γύρω στα \$2,82 δις στη Satyam. Μετά τη δημόσια παραδοχή της απάτης εκ μέρους του Raju, η Ινδική Κυβέρνηση παρενέβη άμεσα προσπαθώντας να διασώσει την Satyam και έτσι στις 11 Ιανουαρίου αντικατέστησε το Δ.Σ., διορίζοντας νέο, το οποίο με τη σειρά του προσέλαβε την Deloitte και την KPMG ώστε να επαναδιατυπωθούν οι οικονομικές καταστάσεις της Satyam²⁶. Η Satyam τέθηκε προς πώληση με την Tech Mahindra να πλειοδοτεί, αγοράζοντάς την στις 13 Απριλίου 2009 προς \$1.13 ανά μετοχή, μόλις στο 1/3 της αγοραίας της αξίας προ της αποκάλυψης του σκανδάλου.

---

²³ Basilio, E., Grove, H. and Patelli, L. Asia's Enron: Satyam (Sanskrit word for truth), *Journal of Forensic & Investigative Accounting*, 2012.

²⁴ Bhasin, M.L. Creative Accounting Scam at Satyam Computer Limited: How the Fraud Story Unfolded?, *Open Journal of Accounting*, 2016.

²⁵ Pai, K. and Tolleson, T.D. (2015). India's Satyam scandal: evidence the too large to indict mindset of accounting regulators is a global phenomenon, *Review of Business and Finance Studies*.

²⁶ Jones, M.J. "Creative Accounting, Fraud and International Accounting Scandals", John Wiley & Sons Inc, 2011, U.K

5.8.1 Οι ευθύνες των ελεγκτών στην υπόθεση της Satyam

Η ελεγκτική εταιρεία Price Waterhouse Coopers, η οποία επικρίθηκε για την αποτυχία της να ανιχνεύσει την απάτη, ήλεγχε τη Satyam από τον Ιούνιο του 2000 έως το Σεπτέμβριο του 2008, με τις αμοιβές της να εκσφενδονίζονται από τα 6,5 εκ. ρουπίες για τη διετία 2004- 2005, στα 37,3 εκ. ρουπίες για τη διετία 2007-2008. Ήταν αυτή που υπέγραψε τις οικονομικές καταστάσεις της Satyam, απόλυτα υπεύθυνη για τα νούμερα που παρουσιάζονταν σε αυτές. Οι εξωτερικοί ελεγκτές στους οποίους το κοινό βασίζεται για να λάβει αξιόπιστη πληροφόρηση, στην περίπτωση του σκανδάλου της Satyam όχι μόνο απέτυχαν να εκπληρώσουν το ρόλο τους, αλλά φαίνεται ότι και οι ίδιοι έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη συνέχιση της απάτης για τόσα χρόνια. Αρχικά, η PwC Ινδίας δημοσίευσε ότι διεξήγαγε όλους τους ελέγχους της Satyam βάσει των παραδεκτών λογιστικών προτύπων. Ο κ. Srinivas Talluri υπέγραψε την έκθεσή του στις 21 Απριλίου 2008, εκφέροντας την άποψη ότι τα δημοσιευμένα στοιχεία για το τρίμηνο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου, ήταν αληθή, ότι η έκθεσή του παρουσιάζει εύλογα την οικονομική κατάσταση της εταιρείας και ότι η συνεργασία με την διοίκηση ήταν άριστη. Ωστόσο, στις 14 Ιανουαρίου 2009, κατόπιν των αποκαλύψεων του Raju, η PwC Ινδίας παραδέχτηκε ότι οι έλεγχοί της μπορεί να ήταν “ανακριβείς και αναξιόπιστοι”. Τα κεντρικά της PwC στο Λονδίνο από την πρώτη στιγμή πήραν αποστάσεις από το σκάνδαλο, υπογραμμίζοντας ότι οι έλεγχοι στη Satyam διενεργήθηκαν από την τοπική θυγατρική της την Ινδία. Το παράρτημα της PwC στην Ινδία τέθηκε υπό έρευνα και η άδειά της ανακλήθηκε. Δύο συνεργάτες της PwC, ο Gopalakrishnan και ο Talluri, συνελήφθησαν με ανάλογες κατηγορίες (συνέργεια στην απάτη με το να παραβλέπουν διαρκώς τις λογιστικές παρατυπίες), καθώς βάσει της ινδικής νομοθεσίας οι ορκωτοί μπορούν να διωχθούν και ποινικά. Επίσης, στους ελεγκτές S. Gopalakrishna, Talluri Srinivas, V. Srinivasa και V.S. Prabhakara Rao επιβλήθηκαν χρηματικά πρόστιμα και ισόβιος αποκλεισμός από το σώμα ορκωτών ελεγκτών. Επιπρόσθετα, η αμερικάνικη Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC) και τοαμερικάνικο Συμβούλιο Λογιστικής Εποπτείας των Εταιρειών Δημοσίου Ενδιαφέροντος (PCAOB) επέβαλαν χρηματικό πρόστιμο ύψους \$7,5 εκ. στο τμήμα της PwC στην Ινδία για μη συμμόρφωση με τον κώδικα δεοντολογίας και τα

ελεγκτικά πρότυπα κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους όσον αφορά στον έλεγχο των λογαριασμών της Satyam, τη μεγαλύτερη ποινή που είχε επιβάλει ποτέ η Αμερική σε αλλοδαπή ελεγκτική εταιρεία. Ωστόσο, σε σύγκριση με τις απώλειες που υπέστησαν οι επενδυτές και οι πιστωτές της, η χρηματική αυτή ποινή ήταν μηδαμινή, ενώ παρά τη δημόσια και διεθνή κατακραυγή, οι ευθύνες της ελεγκτικής αντιμετώπιστηκαν με εξαιρετική επιείκεια.

5.9 Η περίπτωση της Τράπεζας Κρήτης

Το Σκάνδαλο Κοσκωτά αφορούσε ένα μεγάλο πολιτικό και οικονομικό σκάνδαλο το οποίο κυριάρχησε στην ελληνική πολιτική σκηνή κατά τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και στο ξεκίνημα της δεκαετίας του 1990. Ο Ιούλιος του 1989 σημαδεύτηκε από την παραπομπή του τραπεζίτη Γιώργου Κοσκωτά στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο με την κατηγορία της υπεξαίρεσης 32 δισεκατομμυρίων δραχμών από την Τράπεζα Κρήτης. Ήταν ένα σκάνδαλο που απέκτησε γρήγορα πολιτικές προεκτάσεις, καθώς το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους η Βουλή αποφάσισε να παραπέμψει στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο και τους Ανδρέα Παπανδρέου (166 υπέρ, 121 κατά, 7 λευκά), Αγαμέμνονα Κουτσόγιωργα (238 υπέρ, 36 κατά), Παναγιώτη Ρουμελιώτη (170 υπέρ, 118 κατά), Γιώργο Πέτσο (219 υπέρ, 45 κατά) και Δημήτρη Τσοβόλα (168 υπέρ, 121 κατά). Ήταν η πρώτη φορά στα χρονικά της Μεταπολίτευσης που ένας πρωθυπουργός κατηγορούταν για παθητική δωροδοκία σε βαθμό εγκλήματος, αλλά και για ηθική αυτουργία σε απιστία κατ' εξακολούθηση σε βαθμό εγκλήματος. Το 1989 έμεινε γνωστό στην ιστορία ως "το βρώμικο '89".

Ο Ελληνοαμερικανός Γιώργος Κοσκωτάς, ξεκίνησε το 1979 και ανέλαβε διευθυντής του Συναλλάγματος στην Τράπεζα της Κρήτης. Έπειτα, το 1982 αγόρασε τον δημοσιογραφικό κι εκδοτικό οργανισμό "Γραμμή Α.Ε." από τον Παύλο Μπακογιάννη, το 1984 προχώρησε στην αγορά του 56% του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας της Κρήτης, το 1987 απέκτησε την ΠΑΕ Ολυμπιακός, ενώ μέσω του εκδοτικού οργανισμού του εξαγόρασε κι άλλες 3 εφημερίδες, τη "Βραδυνή", την "Εβδόμη" και την "Καθημερινή", των οποίων η πολιτική κατεύθυνση προσανατολιζόταν κατά της κυβέρνησης. Η κυβέρνηση βλέποντας στο πρόσωπό του έναν ραγδαία εξελισσόμενο επιχειρηματία κι έναν εκδότη που θα της παρείχε

στήριξη, με αντάλλαγμα την πολιτική κάλυψη των δραστηριοτήτων του, προσπάθησε να αποκτήσει στενές επαφές μαζί του.

Η πρώτη πράξη προστασίας του επιχειρηματία ήταν η άρνηση της κυβέρνησης να του ασκήσει φορολογικό έλεγχο, παρά τις καταγγελίες από τις υπόλοιπες εφημερίδες πως τα χρήματά του προέρχονταν από παρανομίες. Τον Ιούλιο του 1988, ο εισαγγελέας εφετών Δημήτρης Τσεβάς διέταξε έλεγχο στην Τράπεζα της Κρήτης, με συνέπεια να διαταχθεί η τοποθέτηση προσωρινού επιτρόπου κι η άρση του τραπεζικού απορρήτου του Κοσκωτά. Σε μια προσπάθεια της κυβέρνησης να τον σώσει από τον δικαστικό έλεγχο, ψηφίστηκε τον Αύγουστο του 1988 ο Ν 1806/1988 (Κουτσονόμος, από τον τότε Υπουργό Δικαιοσύνης Μένιο Κουτσόγιωργα), ο οποίος θα παρείχε προνόμια στον Κοσκωτά για τον έλεγχο της Τράπεζας της Κρήτης. Ως αντάλλαγμα για την ψήφιση αυτού του νόμου, μεταφέρθηκαν 1.200.000 δολάρια σε ελβετικό λογαριασμό στο όνομα του Κουτσόγιωργα, που είχε ανοιχτεί από τον Ιωάννη Ματζουράνη, στενό συνεργάτη του Κοσκωτά. Στη δίκη που ακολούθησε αργότερα, ο Ματζουράνης υποστήριξε ότι ο Κουτσόγιωργας γνώριζε για τη μεταφορά των χρημάτων, ενώ ο τελευταίος ισχυριζόταν πως παγιδεύτηκε από τους δύο συνεργάτες, δίνοντας ταυτόχρονα εντολή να επιστραφούν τα χρήματα στον λογαριασμό από τον οποίο πιστώθηκαν. Επίσης, ο πρώην Υπουργός υποστήριξε πως ο νόμος δεν επηρέαζε τις ελεγκτικές δυνατότητες της Τράπεζας της Ελλάδος προς τις άλλες τράπεζες, αποδείχτηκε όμως ότι η κύρια ευθύνη για την κρίση της Τράπεζας της Κρήτης την περίοδο 1985-1988 καταλογιζόταν στον ελλιπή έλεγχο της ΤτΕ. Όλες αυτές οι αποκαλύψεις σήμαναν ουσιαστικά και το πολιτικό τέλος τους Κουτσόγιωργα. Ακολούθησαν οι εκλογές του 1989, όπου νικητήριο κόμμα αναδείχτηκε η ΝΔ του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη με ποσοστό 44,28%, έναντι του ΠΑΣΟΚ με ποσοστό 39,13%. Όμως η ΝΔ δεν κατάφερε να σχηματίσει κοινοβουλευτική πλειοψηφία αυτοδύναμα, έτσι συμφώνησε με τον Ενιαίο Συνασπισμό τον σχηματισμό βραχύβιας κυβέρνησης με πρωθυπουργό τον Τζαννή Τζαννετάκη, ώστε να πετύχουν την περιβόητη “κάθαρση”, ξεσκεπάζοντας τα πολιτικά σκάνδαλα, καθώς υπήρχε ο κίνδυνος παραγραφής τους. Στις 18 Ιουλίου 1989, η Βουλή αποφάσισε τη σύσταση ειδικής προανακριτικής επιτροπής, προκειμένου να διαπιστωθεί ή μη η ενοχή του πρώην Πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου και των Υπουργών της Κυβέρνησής του

Μένιου Κουτσόγιωργα, Δημήτρη Τσοβόλα, Γιώργου Πέτσου και Παναγιώτη Ρουμελιώτη. Στις 27 Σεπτεμβρίου 1989, μετά από μυστική ψηφοφορία της Βουλής αποφασίστηκε η παραπομπή όλων των παραπάνω προσώπων στο Ειδικό Δικαστήριο. Κατά τη διάρκεια της επίμαχης δίκης αποδείχτηκε ότι ο Κοσκωτάς είχε υπεξαιρέσει συνολικά από την Τράπεζα της Κρήτης 33,5 δισεκατομμύρια δραχμές από την περίοδο που εργαζόταν σ' αυτή ως υπάλληλος. Έχοντας αυτά τα χρήματα αγόρασε όλες τις επιχειρήσεις του και μπορούσε να δωροδοκεί δημόσια πρόσωπα. Ο ίδιος κατάφερε να διαφύγει από την Ελλάδα αρχικά στη Βραζιλία, έπειτα στις ΗΠΑ, όπου και συνελήφθη και κρατήθηκε στις φυλακές του Σάλεμ. Στη συνέχεια εκδόθηκε στην Ελλάδα, εξέτισε τα 3/5 της ποινής του και αποφυλακίστηκε στις 16 Μαρτίου 2001.

Συμπεράσματα

Η αναγκαιότητα ύπαρξης ενός ενιαίου συστήματος λογιστής τήρησης και αποτύπωσης των συναλλαγών και της οικονομικής κατάστασης των εταιρειών είναι ένα φλέγον ζήτημα που απασχολεί την οικονομική κοινότητα παγκοσμίως εδώ και πολλές δεκαετίες. Η αναγκαιότητα αυτή οδήγησε στη δημιουργία των IFRS και GAAP. Είναι λογικό και ευρέως αποδεκτό, πως και τα δύο λογιστικά πρότυπα έχουν μεγαλύτερες απαιτήσεις και παρουσιάζουν λογιστική πληροφόρηση που χαρακτηρίζεται από διαφάνεια, ποιότητα και συγκρισιμότητα σε μεγαλύτερο βαθμό από τα λοιπά τοπικά λογιστικά πρότυπα. Σύμφωνα με έρευνα των Ewert and Wagenhofer 27, όσο πιο αυστηροί γίνονται οι κανόνες που διέπουν τα λογιστικά πρότυπα, τόσο μειώνεται ο βαθμός διαχείρισης των κερδών και κατ' επέκταση βελτιώνεται η ποιότητα των χρηματοοικονομικών αναφορών. Ωστόσο, καθώς μειώνεται η ευελιξία στο τρόπο που συντάσσονται οι χρηματοοικονομικές αναφορές, γίνεται πιο δύσκολο για τις επιχειρήσεις να εμφανίσουν όλες τις πληροφορίες που θα έπρεπε μέσω των οικονομικών καταστάσεων. Κοινά πρότυπα σημαίνει κοινή παρουσίαση και αυτό μεταφράζεται απλά στο ότι οι επενδυτές δε χρειάζεται να αποκτούν εξειδικευμένες γνώσεις για επιχειρήσεις που βρίσκονται σε άλλη χώρα από αυτή που δραστηριοποιούνται. Έτσι υπάρχει μεγαλύτερη ευκολία στη σύγκριση και

---

²⁷ " Economic Effects of Tightening Accounting Standards to Restrict Earnings Management", 2005, Ralf Ewert, Alfred Wagenhofer, The Accounting Review Vol. 80, No. 4, pp. 1101-1124

κατά συνέπεια και μεγαλύτερη πίεση προς τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων να μην αποκρύψουν στοιχεία, καθώς θα είναι ευκολότερο να εντοπιστούν. Σημαντικό είναι και το γεγονός πως κατά την εφαρμογή οποιουδήποτε προτύπου λαμβάνεται υπόψιν η κρίση και κάποια εσωτερική πληροφόρηση που έχουν εκείνοι που τα εφαρμόζουν (διοικητικά στελέχη, λογιστές της εκάστοτε επιχείρησης). Συνεπώς, δημιουργείται η απορία, εάν η εφαρμογή ενός ενιαίου λογιστικού πλαισίου θα οδηγήσει σε μείωση του φαινομένου της διαχείρισης των κερδών ή θα χρειαστεί να βελτιωθεί η "συμπεριφορά" αυτών που καταρτίζουν τις οικονομικές καταστάσεις μέσα στις επιχειρήσεις (κίνητρα) καθώς και του νομικού πλαισίου που επικρατεί. Βάσει αυτής της απορίας, εξετάστηκαν βιβλιογραφικά γνωστές περιπτώσεις οικονομικών σκανδάλων σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Εξετάζοντας την περίπτωση της εφαρμογής των Δ.Λ.Π στην Ελλάδα, προέκυψαν οι εξής πρακτικές αλλαγές στη λογιστική καθημερινότητα. Σύμφωνα με τον Ν.2992/2002, από την 01-01-2003 η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. καθίσταται υποχρεωτική κατά την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων στην ελληνικές Α.Ε. με εισηγμένες μετοχές στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Με τους Ν.3148/2003 και Ν. 3229/2003, η εφαρμογή τους ορίστηκε στην 01-01-2005, στην προσπάθεια της Ελλάδας να εναρμονιστεί πλήρως με τα Δ.Λ.Π., με σκοπό να διασφαλιστεί η ομοιομορφία και η συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών διεθνώς και να ενδυναμωθεί η εμπιστωσύνη αυτών που τις συμβουλεύονται για τη λήψη των αποφάσεων τους. Στη συνέχεια, με την υιοθέτηση των νέων Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων με τον Ν.4308/2014, με τον οποίο συνδιάζεται επιτυχώς η λειτουργικότητα των ρυθμίσεων για τη μείωση του κόστους των επιχειρήσεων αλλά και η διευκόλυνση του επαγγελματία λογιστή, έγινε ακόμα σημαντικό βήμα προς τη δημιουργία ενός ελκυστικού και ασφαλούς επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Με την εφαρμογή του Ν.4308/2014, μεταξύ άλλων καταργήθηκε ο Κ.Φ.Α.Σ. (Ν.4093/2012), ο Ν.2190/1920 όσον αφορά τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, το Ε.Γ.Λ.Σ. (Π.Δ. 1123/1980) και τα άρθρα 20 έως 27 του Ν. 2065/1992, τα οποία αφορούσαν την αναπροσαρμογή της αξίας των ακινήτων. Πιθανόν από τις σημαντικότερες αλλαγές που επέρχονται στο Ν.4308/2014 είναι ο καθορισμός των οντοτήτων σε πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες οντότητες, αλλά και οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις οι οποίες πρέπει τηρούνται ανάλογα με την κατηγορία της κάθε οντότητας. Σύμφωνα

με το νόμο για τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, για τις μεγάλες οντότητες οι καταστάσεις που καταρτίζονται είναι ο Ισολογισμός, η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης, η Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Χρήσης, η Κατάσταση Χρηματοροών και το Προσάρτημα. Για τις μεσαίες οντότητας είναι όλες οι προαναφερθείσες εκτός από την Κατάσταση Χρηματοροών ενώ για τις μικρές οντότητες είναι ο Ισολογισμός, η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης και το Προσάρτημα.

Η παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων έχει αυξηθεί αρκετά τα τελευταία χρόνια σε παγκόσμια κλίμακα σε συνδιασμό με τη χειραγώγη στον κερδών με σκοπό την ωραιοποίηση των αποτελεσμάτων. Οι οικονομικές απώλειες που πραγματοποιήθηκαν από τα σκάνδαλα των τελευταίων ετών, όπως της Enron, της Parmalat, των Lehman Brothers κ.τ.λ. ήταν ιδιαίτερα μεγάλες για όλα τα μέρη της αγοράς, ξεκινώντας από τους επενδυτές και τους πιστωτές μέχρι τα κράτη μέλη της παγκόσμιας οικονομίας. Οι απάτες που αποκαλύφθηκαν είχαν ως αποτέλεσμα να κλονισθούν οι μηχανισμοί της λογιστικής επιστήμης και της εταιρικής διακυβέρνησης. Το σημαντικότερο όλων ήταν πως κλονίστηκε η εμπιστοσύνη του επενδυτικού κοινού προς τις διοικήσεις των εταιριών και ιδιαίτερα για την ακεραιότητα με την οποία δρούν τα διοικητικά στελέχη, όπως επίσης και για το πως είναι δομημένο το σύστημα εσωτερικού ελέγχου των εταιριών. Τα κίνητρα για την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων από τους λογιστές, κατόπιν υποδείξεως των διοικητικών στελεχών τους, με σκοπό την κατανόηση του μηχανισμού της απάτης αποτελεί αντικείμενο μελέτης για πολλούς ακαδημαϊκούς με τελικό σκοπό τον περιορισμό των δράσεων αυτών.

Ένα επιπλέον ζήτημα το οποίο απασχολεί τους μελετητές είναι η σχέση που έχουν οι πρακτικές παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων με τους αριθμοδείκτες. Ένα συνηθισμένο παράδειγμα στρέβλωσης αριθμοδεικτών αποτελούν οι αριθμοδείκτες ρευστότητας. Με μια διαχρονική εξέταση των μεγεθών των δεικτών και πως αυτοί εξελίσσονται με την πάροδο των ετών μπορεί να αποκαλύψει σημεία απάτης ή τουλάχιστον να προκαλέσει το ενδιαφέρον των ελεγκτών για τις δραστηριότητες της επιχείρησης.

Σημαντικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια έχουν οι ελεγκτές, τόσο οι εσωτερικοί όσο και οι εξωτερικοί, οι οικονομικοί αναλυτές και οι Αρχές. Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς προσπαθούν να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο παραπλάνησης του επενδυτικού κοινού. Πολύ

σημαντική επίσης είναι η μελέτη των Εκθέσεων Ελέγχου της κάθε χρήσης, σε διαχρονικό επίπεδο, για την καλύτερη εικόνα της οικονομικής διαχείρισης της εταιρείας.

Η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου είναι παραπάνω από αναγκαία στις επιχειρήσεις. Με τον τρόπο αυτό μπορούν να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι για την παραπλάνηση των επενδυτών. Το σύστημα αυτό πρέπει να είναι κατάλληλα σχεδιασμένο και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της επιχείρησης και να είναι το απαραίτητο σύστημα βοήθειας.

Η ευθύνη των ελεγκτών, κυρίως των εξωτερικών – ορκωτών ελεγκτών, είναι αξιοσημείωτη, μελετώντας τα σχετικά μεγάλα εταιρικά σκάνδαλα. Οι ελεγκτές οφείλουν να ελέγχουν εις βάθος την εταιρεία και να επισημαίνουν τα λάθη και τις ανακρίβειες που εντοπίζουν, με σκοπό την μελλοντική οικονομική ευρωστία της επιχείρησης. Όντας πλήρως ανεξάρτητοι υποχρεούνται να κινούνται σε ένα αυστηρό πλαίσιο ελέγχου μεταξύ αυτών και του ελεγχόμενου.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

1. Σγουράκης Ε. Γεώργιος , 18/06/2015, ‘Ιστορία και σύγκριση της λογιστικής τυποποίησης στην Ευρώπη και την Αμερική’ , Περιοδικό ‘Εσωτερικά’ Τεύχος 16.
2. Γιουκάκη Μαρία- Χριστίνα, 2013, ‘‘Παραδείγματα Λογιστικής και άλλης απάτης εις βάρος εταιριών και οργανισμών που θα μπορούσαν να προληφθούν απο τον εσωτερικό έλεγχο μια επιχείρησης ή ενός οργανισμού’’ Διπλωματική Εργασία ΑΤΕΙ Καλαμάτας
3. Γκαγκα Αικατερίνη, 2018, Εταιρικά Σκάνδαλα -Απάτες και η Ευθύνη των Ελεγκτών’’, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
4. Ευρωπαϊκός κανονισμός 1606/2002.
5. Ευρωπαϊκός κανονισμός 1725/2003.
6. Θωμόπουλος Άνθιμος, 2011, ‘‘Διεθνής κρίση και λογιστικά πρότυπα - Επέτειναν τα λογιστικά πρότυπα το μέγεθος της κρίσης; Πόσο η κρίση επηρεάζει τα μελλοντικά πρότυπα;’’, ‘‘Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα’’ Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Σελίδες 102-122.
7. Καραθανάση Καλλιόπη, 2014, ‘‘Οι επιπτώσεις της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης και της κρίσης του χρέους στο Ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα και οι πολιτικές αντιμετώπισης τους’’ Διπλωματική εργασία Πανεπιστήμιο Πειραιώς.
8. Καραμάνης, Κ., και Παπαδάκης, Β., 2008, Η εφαρμογή των ΔΛΠ στην Ελλάδα, επιπτώσεις για ελεγκτές, λογιστές επιχειρήσεις & εποπτικές αρχές , Αθήνα.
9. Λυτινάκη Αικατερίνα, 2013, ‘‘Ελεγκτικά Πρότυπα και διαχείριση αποτελεσμάτων’’, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.
10. Μπαλής Θεοχάρης , 2001, Σύγχρονη ελεγκτική. «Εσωτερικός Έλεγχος», Λογιστικός-Διαχειριστικός- Φορολογικός Έλεγχος, Έλεγχος της γενικής αποτελεσματικότητας των επιχειρήσεων. Αθήνα 2001.

11. Μπαλφούσια Παναγιώτα, 2013 “ Η Κατάρρευση της Lehman Brothers”
Διπλωματική Εργασία Πανεπιστήμιο Πειραιώς.
12. Ν.3693/2008 (ΦΕΚ Α΄174/25-08-2008), η λειτουργία της αρχής
εναρμονίζεται με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2006/43/ΕΚ.
13. Ν.4170/2013(ΦΕΚ Α΄163/12-07-2013) ενσωμάτωση της Ευρωπαϊκής
Οδηγίας 2011/16/ΕΕ.
14. Ν.4305/2014(ΦΕΚ Α΄237/31-10/2014) ενσωμάτωση της Ευρωπαϊκής Οδηγίας
2013/37/ΕΕ.
15. Ν.4449/2017(ΦΕΚ Α΄7/24-01-2017).
16. Παπαγεωργακόπουλος Διονύσιος, 2016, “Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα
Ν.4308” Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος.
17. Παπαγιαννόπουλος Αλέξανδρος, 2011, “Lehman Brothers: αιτία
κατάρρευσης και χρηματοοικονομική επισκόπηση” Διπλωματική Εργασία,
Πανεπιστήμιο Πειραιώς.
18. Παπακώστα Κερασίνα, 2013, ‘Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και οι επιπτώσεις
τους στην Χρηματοοικονομική Κρίση’ Διπλωματική Εργασία-
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
19. Πάστρα Γιώτα, Η «Εκπληξη» της Οικονομικής Κρίσης και ο Ρόλος της
Λογιστικής’’ ALBA
20. Πρωτοψάλτης, Ν., 2008, Κωδικοποίηση Διεθνών Προτύπων
Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, Εκδόσεις Σταμούλη.
21. Σαραντίδου Ελευθερία, 2016 “Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα
ΔΛΠ1:Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων’’ Πτυχιακή Εργασία ΑΤΕΙ
Πειραιά Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας Τμήμα Λογιστικής και
Χρηματοοικονομικής.
22. Σιώζος Δημήτριος, 2012, “Ωραιοποίηση Οικονομικών Καταστάσεων’’
Διπλωματική Εργασία Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
23. Στρούμτζος Γεώργιος, 2014, “Έλεγκτική και Δημιουργική Λογιστική’’
διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

24. Τσιπουρίδου Μαρία, Σπάθης Χαράλαμπος, 2012, ‘‘Earning management and the role of auditors in an unusual IFRS context: The case of Greece’’ Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, Σελίδες 62-78.

Ξένη

1. Blue Arrow Chief Executive Replaced by Man He Ousted, 14/01/1989, www.nytimes.com
2. ‘‘India's Satyam asks World Bank to withdraw statement’’, 25/12/2008, www.reuters.com
3. ‘‘Obama’s Statement on A.I.G.’’, 16/03/2009, TheNewYorkTimes
4. Lilla Zuill, ‘‘AIG's meltdown has roots in Greenberg era ’’, 03/03/2009, www.reuters.com
5. Basilico, E., Grove, H. and Patelli, L. Asia’s Enron: Satyam (Sanskrit word for truth), Journal of Forensic & Investigative Accounting, 2012.
6. Bhasin, M.L., 2016, Creative Accounting Scam at Satyam Computer Limited: How the Fraud Story Unfolded?, Open Journal of Accounting.
7. Dan Sabbagh, 16/04/2002, ‘‘Blue Arrow defendant to head Durlacher’’, www.telegraph.co.uk
8. Daniel Hays, 06/10/2008, ‘‘PwC To Pay \$97.5M For Role In AIG Accounting Mess’’, www.propertycasualty360.com
9. Ewert, Ralf and Alfred Wagenhofer, 2005, "Economic Effects of Tightening Accounting Standards to Restrict Earnings Management’’, The Accounting Review Vol. 80, No. 4, pp. 1101-1124.
10. Holger Daske, 19/05/2006 ‘‘Economic Benefits of Adopting IFRS or US-GAAP – Have the Expected Cost of Equity Capital Really Decreased?’’, , JBFA
11. Floyd Norris, 19/08/2004 ‘‘Parmalat Sues 2 Auditors, Saying They Failed to Catch Fraud’’, www.nytimes.com

12. Gregory Gethard, 02/10/2017 “ Falling Giant: a Case Study of AIG”,
www.investopedia.com
13. IASB – International Accounting Standards Board (2008) Framework for the
Preparation and Presentation of Financial Statements. International
Accounting Standards Committee Foundation.,
[http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/E29DA762-C0E1-40F8-BDD4-
A0C6B5548B81/0/Framework.pdf](http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/E29DA762-C0E1-40F8-BDD4-A0C6B5548B81/0/Framework.pdf)
14. Jones, M.J. “Creative Accounting, Fraud and International Accounting
Scandals”, John Wiley & Sons Inc, 2011, U.K
15. Lee Ann Obringer, “ How Cooking the Books Works”,
<https://money.howstuffworks.com/cooking-books9.htm>
16. Madan Bhasin, “ Revisiting the Satyam Accounting Scam: A Case Study”,
06/2016, www.researchgate.net
17. Manjeet Kripalani, “ India's Madoff? Satyam Scandal Rocks Outsourcing
Industry”, 07/01/2009, www.bloomberg.com
18. Maurice R. Greenberg and Lawrence A. Cunningham, 2013, The AIG Story
19. Mohammad Aslani, 2011, Fatemeh Iotfaliyan, Vahid Shafieipour and Maziyar
Ghasemi, “The Role of Auditing Profession in Fighting Against Economic
and Financial Crimes” International Proceedings of Economics Development
and Research
20. Neil Irwin, 05/04/2013 “Why the financial crisis was bad for democracy”,
www.washingtonpost.com
21. Pai, K. and Tolleson, T.D. (2015). India’s Satyam scandal: evidence the too
large to indict mindset of accounting regulators is a global phenomenon,
Review of Business and Finance Studies.
22. Shaheen Pasha, Jessica Seid, 25/05/2006 “Lay and Skilling's day of
reckoning”, CNNMoney.com
23. Simon Elegant, 2008, “AIG and China: Could A “Special Relationship”
Translate into Cash”, www.world.time.com

24. Soonawalla, Kazbi and Sridharan, Suhas A. 01/12/2011, Cost-of-Capital Effects of IFRS Reporting in the United States.
25. Srinivas Shirur, 07/2011 ‘‘ Tunneling vs Agency Effect: A Case Study of Enron and Satyam’’, Vicalpa www.researchgate.net.
26. Stein L. Jerome, 2010, ‘‘The diversity of debt crises in Europe’’, Cato Journal, Σελίδες 199-215.
27. Tom Kington, 14/03/2008 ‘‘Former Parmalat chief goes on trial for fraud’’, www.theguardian.com.
28. Tracy Alloway, 12/09/2013 ‘‘Lawyers and accountants log \$3bn payday in Lehman aftermath’’, www.ft.com.
29. Will Kenton, ‘‘Repo 105’’, 12/03/2018, www.investopedia.com.
30. Wojciech Kwasniak, 2009, ‘‘ The impact of the international financial crisis on the stability of banking systems in Central and Eastern European countries’’,